1546

BIBLIOTECA NAZIONALE VITTORIO EMANUELE
6
37 MA
33

LIE
RE A
ſto imit
tiſſim
au

Acceſſit o
dis mec
e

Imitator
chari

A
In ædib

LIBELLVS VE=RE AVREVS DE CHRI=ſto imitando, ex fontibus ſacrę po=tiſſimum ſcripturæ excerptus, authore D. Thoma de Kempis.

Acceſſit opus Ioan. Gerſonis de cor=dis meditatione, cum Speculo euangelici ſermonis B. Anſelmi.

EPHES. V.

Imitatores Dei eſtote, ſicut filii chariſsimi, & ambulate in dilectione.

ANTVERPIÆ,
In ædibus Ioan. Steelſii. Anno
M. D. XLVI.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

DVLCI
gioſiſſimi l
imitatione
planè di
Gerſo
ſie

¶De cor
tatu

nemur qua
res imitem
luminari, &
liberari. S
ſtrum ſit in
ri. Doctri
nas ſancto

DVLCISSIMI AC RELIgioſiſſimi F. Thomę de Kempis, de imitatione Chriſti Libelli quatuor planè diuini, qui falſo D Ioanni Gerſoni Cancellario Pariſienſi vulgo aſſcripti ſunt.

❡ De contemptu omnium vanitatum mundi. CAP. I.

QVi ſequitur me non ambulat in tenebris, ſed habebit lumen vitæ, dicit Dominus. Hæc ſunt verba CHRISTI quibus admonemur quatenus vitam eius & mores imitemur ſi velimus veraciter illuminari, & ab omni cæcitate cordis liberari. Summũ igitur ſtudium noſtrum ſit in vita Ieſu Chriſti meditari. Doctrina Chriſti omnes doctrinas ſanctorum præcellit: & qui ſpiri-

tum haberet, abſconditum ibi manna inueniret. Sed cõtingit, quòd multi ex frequenti auditu Euangelii paruum deſiderium ſentiunt, quia ſpiritum Chriſti non habẽt. Qui autem vult plenè & ſapidè Chriſti verba intelligere, oportet vt totam vitam ſuam illi ſtudeat conformare. Quid prodeſt tibi alta de Trinitate diſputare, ſi careas humilitate vnde diſpliceas Trinitati? Verè alta verba non faciunt ſanctum & iuſtum, ſed virtuoſa vita efficit deo charum. Opto magis ſentire compunctionẽ, quàm ſcire eius definitionem. Si teneres totam Bibliam memoria, & omnium Philoſophorum dicta, quid totum prodeſſet ſine charitate dei & gratia? Vanitas vanitatum & omnia vanitas, præter amare deum, & illi ſoli ſeruire. Iſta ſumma eſt ſapientia, per contemptum mundi tendere ad cœleſtia regna. Vanitas igitur eſt diuitias perituras quærere, & in illis ſpe-

rare. Vanitas quoq; eſt honores am-
bire,& in altum ſe extollere. Vanitas
eſt carnis deſideria ſequi,& illud deſi
derare, vnde poſtmodum grauiter
oportet puniri. Vanitas eſt longam
vitam optare,& de bona vita parum
curare. Vanitas eſt præſentem vitam
ſolum attendere, & quæ futura ſunt
non præuidere. Vanitas eſt diligere
quod cum omni celeritate tranſit,&
illuc non feſtinare vbi ſempiternum
gaudium manet. Memento illius fre
quenter prouerbii: quia non ſatiatur
oculus viſu,nec auris impletur audi-
tu. Stude ergo cor tuum ab amore vi
ſibilium abſtrahere, & ad inuiſibilia
te transferre. Nam ſequētes ſuam ſen
ſualitatem maculant conſcientiam,
& perdunt dei gratiam.

¶ De humili ſentire ſuiipſius.

CAP. II.

OMnis homo naturaliter ſcire
deſiderat: ſed ſcientia ſine ti-
more dei quid importat? Melior eſt

profectò humilis ruſticus qui deo ſeruit, quàm ſuperbus philoſophus qui ſe neglecto, curſum cœli conſiderat. Qui bene ſeipſum cognoſcit, ſibiipſi vileſcit, nec laudibus delectatur humanis. Si ſcirem omnia quæ in mundo ſunt, & non eſſem in charitate: quid mihi prodeſſet coram deo, qui me iudicaturus eſt ex facto? Quieſce à nimio ſciendi deſiderio: quia magna ibi inuenitur diſtractio & deceptio. Scientes libenter volunt videri, & ſapientes dici. Multa ergo ſunt quæ ſcire parum vel nihil animæ proſunt. Et valdè inſipiens eſt, qui aliis intendit, quàm iis quæ ſaluti ſuæ deſeruiunt. Multa verba non ſatiant animam: ſed bona vita refrigerat mentem, & pura conſcientia magnam præſtat ad deum confidentiam. Quanto plus & melius ſcis, tanto grauius inde iudicaberis, niſi ſanctius vixeris. Noli ergo extolli de vlla arte vel ſcientia: ſed potius ti-

me

me de data tibi notitia. Si tibi videtur ꝙ multa ſcis, & ſatis bene intelligis, ſcito tamen quia ſunt multò plura quæ neſcis. Noli altum ſapere, ſed ignorantiã tuam magis fatere. Quid vis te alicui prǽferre, quum plures doctiores te inueniantur & magis in lege periti? Si vis vtiliter aliquid ſcire & diſcere: ama neſciri, & pro nihilo reputari. Hæc eſt altiſma & vtiliſſima lectio, ſuiipſius vera cognitio & deſpectio. De ſeipſo nihil tenere, & de aliis ſemper bene & alte ſentire, magna ſapientia eſt & perfectio. Si videris aliquem apertè peccare, vel aliqua grauia perpetrare, non debes te tamẽ meliorem æſtimare, quia neſcis q̃ diu poſſis in bono ſtare. Omnes fragiles ſumus, ſed tu neminem fragiliorem teipſo tenebis.

¶ De doctrina veritatis.

CAP. III.

Felix quem veritas per ſe docet, non per figuras & voces tranſ

ſeuntes, ſed ſicuti ſe habet. Noſtra opinio & noſter ſenſus ſæpe nos fallit, & modicum videt. Quid prodeſt magna cauillatio de occultis & obſcuris rebus, de quibus nec arguemur in iudicio, quia ignorauimus? Grandis inſipientia quòd neglectis vtilibus & neceſſariis vltrò intendimus curioſis & damnoſis. Oculos habentes non videmus. Et quid curæ nobis de generibus & ſpeciebus? Cui æternum verbum loquitur, à multis opinionibus expeditur ex vno verbo omnia, & vnum loquuntur omnia, & hoc eſt principiũ quod & loquitur nobis. Nemo ſine illo intelligit aut rectè iudicat. Cui omnia vnum ſunt, & omnia ad vnum trahit, & omnia in vno videt, poteſt ſtabilis corde eſſe, & in deo pacificus permanere. O veritas deus, fac me vnum tecum in charitate perpetua. Tædet me ſæpe multa legere, & audire. In te eſt totum quod volo

& deſidero. Taceant omnes docto-
res, ſileant vniuerſæ creaturæ in con-
ſpectu tuo: tu mihi loquere ſolus.
Quanto aliquis magis vnitus ſibi, &
interius ſimplificatus fuerit, tanto
plura & altiora ſine labore intelli-
git, quia deſuper lumen intelligentię
accipit. Purus ſimplex & ſtabilis ſpi-
ritus in multis operibus non diſſipa-
tur, quia omnia ad dei honorem ope-
ratur, & in ſe ocioſus ab omni pro-
pria exquiſitione eſſe nititur. Quis
te magis impedit & moleſtat quàm
tua immortificata affectio cordis?
Bonus & deuotus homo opera ſua
prius intus diſponit, quæ foris agere
debet. Nec illa trahunt eum ad deſi-
deria vitioſæ inclinationis: ſed ipſe
inflectit ea ad arbitrium rectæ ratio-
nis. Quis habet fortius certamen,
quàm qui nititur vincere ſeipſum?
Et hoc deberet eſſe negotium noſtrũ:
vincere videlicet ſeipſum, & quoti-
die ſeipſo fortiorem fieri, atque in

melius aliquid proficere. Omnis perfectio in hac vita quandam imperfectionem ſibi habet annexam, & omnis ſpeculatio noſtra quadam caligine non caret. Humilis tui cognitio certior via eſt ad deũ quàm profundæ ſcientiæ inquiſitio. Non eſt culpanda ſcientia aut quælibet ſimplex rei notitia, quæ bona eſt in ſe conſiderata & à deo ordinata: ſed præferenda eſt ſemper bona conſcientia & virtuoſa vita. Quia vero plures magis ſtudent ſcire quàm bene viuere: ideo ſæpe errant & penè nullum vel modicum fructum ferunt.

O ſi tantam adhiberent diligentiam ad extirpanda vitia & virtutes inſerendas, ſicuti ad mouendas quæſtiones: non fierent tanta mala & ſcandala in populo, nec tanta diſſolutio in cœnobiis. Certe adueniente die iudicii non quæretur à nobis quid legimus, ſed quid fecimus: nec quàm bene diximus, ſed quàm re-

ligioſè viximus. Dic mihi vbi ſunt modo omnes illi domini & magiſtri, quos bene nouiſti dum adhuc viuerent, & in ſtudiis florerẽt? Iam eorum præbendas alii poſſident, & neſcio vtrum de eis recogitant. In vita ſua aliquid videbantur, & modo de illis tacetur. O q̃ cito tranſit gloria mundi? Vtinam vita eorum ſcientiæ ipſorum concordaſſent, tũc bene ſtuduiſſent & legiſſent. Quàm multi pereunt per vanam ſcientiam in hoc ſeculo, qui parũ curant de dei ſeruitio? & quia magis eligũt magni eſſe q̃ humiles, ideo euaneſcunt in cogitationibus ſuis. Verè magnus eſt, qui magnam habet charitatẽ. Verè magnus eſt, qui in ſe paruus eſt & pro nihilo omne culmen honoris ducit. Verè prudens eſt qui omnia terrena arbitratur vt ſtercora, vt Chriſtum lucriſaciat. Et verè bene doctus eſt, qui dei voluntatem facit, & ſuam voluntatem relinquit.

¶De prudẽtia in agẽdis. CAP. IIII.

NOn eſt credendum omni verbo nec inſtinctui, ſed cautè & longanimiter res eſt ſecũdum deum ponderanda. Proh dolor ſæpe malum facilius q̃ bonum de alio creditur & dicitur, ita infirmi ſumus. Sed perfecti viri non facilè credunt omni enarranti, quia ſciunt infirmitatẽ humanam ad malum procliuem, & in verbis ſatis labilem. Magna ſapientia eſt non eſſe præcipitem in agendis, nec pertinaciter in propriis ſenſibus ſtare. Ad hanc etiam pertinet nõ quibuslibet hominum verbis credere, nec audita vel credita mox ad aliorum aures effundere. Cum ſapiente & conſcientioſo viro conſilium habe: & quære potius à meliore inſtrui, quàm tuas adinuentiones ſequi. Bona vita facit hominem ſapientem ſecundum deum, & expertum in multis. Quanto quis in ſe humilior fuerit, & deo ſubiectior,

tanto in omnibus erit ſapientior & pacatior.

De lectione ſanctarum ſcripturarum. CAP. V.

Veritas eſt in ſcripturis ſanctis quærenda, nõ eloquentia. Omnis ſcriptura ſacra eo ſpiritu debet legi, quo facta eſt. Quærere potius debemus vtilitatem in ſcripturis, quàm ſubtilitatem ſermonis. Ita libenter deuotos & ſimplices libros legere debemus, ſicut altos & profundos. Nõ te offendat auctoritas ſcribẽtis, vtrũ paruæ an magnæ literaturæ fuerit, ſed amor puræ veritatis te trahat ad legendum. Non quæras quis hoc dixerit, ſed quid dicatur attende. Homines tranſeunt, ſed veritas domini manet in æternum. Sine perſonarum acceptione variis modis loquitur nobis DEVS. Curioſitas noſtra ſæpe nos impedit in lectione ſcripturarum, quum volumus intelligere & diſcutere vbi ſimpliciter

ter eſſet tranſeundum. Si vis profectum haurire, lege humiliter, ſimpliciter, & fideliter, nec vnquam velis habere nomen ſcientiæ. Interroga libenter & audi tacens verba ſanctorum, nec diſpliceant tibi parabolæ ſeniorum: ſine cauſſa enim non proferuntur.

¶ De inordinatis affectionibus.

CAP. VI.

Quandocunq; homo aliquid inordinate appetit, ſtatim in ſe inquietus fit. Superbus aut auarus nunquam quieſcunt. Pauper & humilis ſpiritu in multitudine pacis conuerſantur. Homo qui necdum perfectè in ſe mortuus eſt, cito tentatur & vincitur in paruis & vilibus rebus. Infirmus ſpiritu & quodammodo adhuc carnalis, & ad ſenſibilia inclinatus difficulter ſe poteſt à terrenis deſideriis ex toto abſtrahere. Et ideo ſæpe habet triſtitiam quum ſe ſubtrahit, leuiter

etiam indignatur ſi quis ei reſiſtit. Si autem proſequutus fuerit quod concupiſcit, ſtatim ex reatu conſcientiæ grauatur: quia ſequutus eſt paſſionē ſuam quæ nihil iuuat ad pacem quā quæſiuit. Reſiſtendo igitur paſſionibus inuenitur vera pax cordis, non autem ſeruiendo eis. Nō eſt ergo pax in corde hominis carnalis, nō in homine exterioribus dedito, ſed in feruido ſpirituali.

De vana ſpe & electione fugienda. CAP. VII.

VAnus eſt qui ſpem ſuam ponit in hominibus aut in creaturis. Non te pudeat aliis ſeruire amore Ieſu Chriſti, & pauperem in hoc ſeculo videri. Non ſtes ſuper teipſum, ſed in deo ſpem tuam conſtitue. Fac quod in te eſt, & deus aderit bonæ voluntati tuæ. Non confidas in tua ſcientia vel cuiuſquam aſtutia viuentis, ſed magis in dei gratia: quæ adiuuat humiles, & de ſe præſumen-

tes

tes humiliat. Ne glorieris in diuitiis ſi adſunt, nec in amicis quia potentes ſunt, ſed in deo qui omnia præſtat, & ſeipſum ſuper omnia dare deſiderat. Non te extollas de magnitudine vel pulchritudine corporis, quæ modica infirmitate corrumpitur & defœdatur. Non placeas tibiipſi de habilitate aut ingenio tuo, ne diſpliceas deo cuius totum eſt quicquid boni naturaliter habueris. Non te reputes aliis meliorem, ne forte coram deo deterior habearis, qui ſcit quod eſt in homine. Non ſuperbias de operibus bonis, quia aliter ſunt iudicia dei, quàm hominum, cui ſæpe diſplicet quod hominibus placet. Si aliquid boni habueris, crede de aliis meliora, vt humilitatem conſerues. Non nocet ſi omnibus te ſupponas, nocet autem plurimum, ſi vel vni te præponas. Iugis pax cum humili: in corde autem ſuperbi zelus & indignatio frequens.

De ca:

¶De cauenda nimia familiaritate.

CAP. VIII.

NOn omni homini reueles cor tuum, ſed cum ſapiēte timente Deū age cauſſam tuam. Cum iuuenibus & extraneis rarus eſto. Cum diuitibus noli blandiri; & corā magnatibus, non libenter appareas. Cū humilibus & ſimplicibus, cum deuotis & morigeratis ſociare, & quæ ædificationis ſunt pertracta. Non ſis familiaris alicui mulieri, ſed in communi omnes bonas mulieres Deo commenda. Soli Deo & angelis eius opta familiaris eſſe, & hominū notitiam deuita. Charitas habenda eſt ad omnes, ſed familiaritas non expedit. Quandoq; accidit vt perſona ignota ex bona fama luceſcat, cuius tamen præſentia oculos intuentium offuſcat. Putamus aliquando aliis placere ex coniunctione noſtra, & incipimus magis diſplicere ex moſtrā improbitate in nobis cōſiderata.

De obedientia & ſubiectione.

CAP. IX.

VAlde magnum eſt in obedientia ſtare, ſub prælato viuere, & ſui iuris non eſſe. Multo tutius eſt ſtare in ſubiectione quàm in prælatura. Multi ſunt ſub obedientia magis ex neceſſitate q̃ ex charitate, & illi pœnam habent, & leuiter murmurant, nec libertatem mentis acquirent, niſi ex toto corde propter Deum ſe ſubiiciant. Curre huc vel illuc non inuenies quietem, niſi in humili ſubiectione ſub prælati regimine. Imaginatio locorum & mutatio multos fefellit. Verum eſt ꝙ vnuſquiſq; libenter agit pro ſenſu ſuo, & inclinatur ad eos magis qui ſecum ſentiunt: ſed ſi Deus eſt inter nos, neceſſe eſt vt relinquamus etiam quandoq; noſtrum ſentire propter bonũ pacis. Quis eſt ita ſapiens qui omnia plene ſcire poteſt? Ergo noli nimis in ſenſu tuo confidere, ſed ve-

lis eti-

lis etiam libenter aliorum ſenſum audire. Si bonum eſt tuum ſentire, & hoc ipſum propter Deum dimittis & aliud ſequeris: magis exinde proficies. Audiui enim ſæpe ſecurius eſſe audire & accipere conſilium quàm dare. Poteſt enim contingere vt bonum ſit vniuſcuiuſq; ſentire: ſed nolle aliis acquieſcere quum id ratio aut cauſſa poſtulat, ſignum eſt ſuperbiæ & pertinaciæ.

¶ De cauenda ſuperfluitate verborū.

CAP. X.

CAueas tumultum hominū quātum potes. Multū enim impedit tractatus ſecularium geſtorum etiam ſi ſimplici intentione proferantur. Cito enim inquinamur vanitate & captiuamur. Vellem me pluries tacuiſſe, & inter homines non fuiſſe. Sed quare tam libenter loquimur & inuicem fabulamur, quum tamen raro ſine læſione conſcientię ad ſilentium redimus? Ideo tam li-

benter loquimur, quia per multas loquutiones ad inuicē conſolari quærimus, & cor diuerſis cogitationibus fatigatum optamus releuare. Et multum libenter de iis quæ multum diligimus vel cupimus, vel quæ nobis contraria ſentimus libet loqui & cogitare. Sed prohdolor ſæpe inaniter & fruſtra. Nā hęc exterior conſolatio interioris & diuinæ conſolationis non modicum detrimentū eſt. Ideo vigilandū eſt & orandum, ne tempus otioſè tranſeat. Si loqui licet et expedit, quę ædificatiua ſunt loquere. Malus vſus & negligentia profectus noſtri multum facit ad cuſtodiam oris noſtri. Iuuat tamen nō parum ad profectum ſpiritualem deuota ſpiritualium rerū collatio, maxime vbi pares animo & ſpiritu in Deo ſibi ſociantur.

¶De pace acquirenda, et zelo proficiendi. CAP. XI.

MVltam poſſemus pacem habere, ſi non vellemus nos cũ aliorum dictis et factis, quæ ad noſtram curam non ſpectant, occupare. Quomodo poteſt ille diu in pace manere, qui alienis curis ſe intermiſcet? qui occaſiões forinſecus quærit? qui parum vel raro ſe intrinſecus colligit? Beati ſimplices, quoniam multam pacem habebunt. Quare quidam ſanctorum tam perfecti et contemplatiui fuerũt? Quia omnino ſeipſos mortificare ab omnibus terrenis deſideriis ſtuduerunt: & ideo totis medullis cordis Deo inhærere, atq; libere ipſi vacare potuerunt. Nos quidem nimium occupamur propriis paſſionibus, & de trãſitoriis nimis ſolicitamur. Raro etiam vnum vitium perfectè vincimus, & ad quotidianum profectum non accendimur, ideo frigidi & tepidi remanemus. Si eſſemus nobiſipſis perfecte mortui, & interius mi-

nime implicati: tunc etiam poſſemus diuina ſapere & de cœleſti contemplatione aliquid experiri. Totum & maximum impedimentum eſt: quia non ſumus à paſſionibus & concupiſcentiis liberi, nec perfectam ſanctorum viam conamur ingredi. Quando etiam modicum aduerſitatis occurrit, nimis cito deiici mur & ad humanas conſolationes conuertimur. Si niteremur ſicut viri fortes ſtare in prælio, profecto auxilium Domini videremus ſuper nos de cœlo. Ipſe etiam certantes & de gratia ſua ſperantes paratus eſt adiuuare, qui nobis certandi occaſiones procurat vt vincamus. Si tantum in iſtis exterioribus obſeruantiis profectum religionis ponimus, cito finem habebit deuotio noſtra: Sed ad radicem ſecurim ponamus, vt purgati à paſſionibus pacificam mentem poſſideamus. Si omni anno vnum vitium extirparemus, cito

viri perfecti efficeremur. Sed modo econtrario ſæpe ſentimus vt meliores & puriores in initio conuerſionis nos fuiſſe inueniamus quàm poſt multos annos profeſſionis. Feruor & profectus noſter quotidie deberet creſcere, ſed nunc pro magno videtur ſi quis primi feruoris partem poſſet retinere. Si modicam violentiam faceremus in principio, tunc poſtea cuncta poſſemus facere cum lenitate & gaudio. Graue eſt aſſueta dimittere, ſed grauius eſt contra propriam voluntatem ire. Sed ſi non vincis parua & leuia, quando ſuperabis difficiliora? Reſiſte in principio inclinationi tuæ, & malam deſere conſuetudinē, ne forte paulatim ad maiorem te ducat difficultatem. O ſi aduerteres quantam tibi pacem & aliis lætitiā faceres teipſum bene habendo, puto quod ſolicitior eſſes ad ſpiritualem profectum.

¶ De vtilitate aduerſitatis. CAP. XII.

BOnum eſt nobis ꝙ aliquando habemus aliquas grauitates & contrarietates, quia ſæpe hominem ad cor reuocant, quatenus ſe in exilio eſſe cognoſcat, nec ſpem ſuam in aliqua re mundi ponat. Bonum eſt ꝙ patiamur quandoq; contradictores, & ꝙ male & imperfecte de nobis ſentiatur, etiam ſi bene agimus & intendimus. Iſta ſæpe iuuant ad humilitatem, & à vana gloria nos defendunt. Tunc enim melius interiorem teſtem Deum quærimus, quando foris vilipendimur ab hominibus, & nõ bene nobis creditur.

Ideo deberet ſe homo in Deo totaliter firmare, vt non eſſet ei neceſſe multas conſolationes quærere. Quando homo bonæ voluntatis tribulatur vel tentatur, aut malis cogitationibus affligitur, tunc Deum ſibi magis neceſſarium intelligit ſine quo nihil boni ſe poſſe deprehendit. Tunc etiam triſtatur, gemit

& orat

& orat pro miſeriis quas patitur.
Tunc tædet eũ diutius viuere, mor-
tem optat inuenire vt poſſit diſſoluĩ
& cum Chriſto eſſe. Tunc etiam be-
ne aduertit perfectam ſecuritatem
& plenã pacem in mundo non poſ-
ſe conſtare.

¶De tentationibus reſiſtendis.

CAP. XIII.

QVandiu in mundo viuimus
ſine tribulatione & tenta-
tione eſſe non poſſumus.
Vnde in Iob ſcriptum eſt: Tentatio
eſt vita hominis ſuper terram. Ideo
vnuſquiſq; ſolicitus eſſe deberet cir-
ca tentationes ſuas, & vigilare in
orationibus, ne diabolus locũ inue-
niret decipiendi: qui nunq̃ dormi-
tat, ſed circuit quærens quem deuo-
ret. Nemo tam perfectus eſt & ſan-
ctus, qui non habeat aliquando ten-
tationes, & plene eis carere non poſ
ſumus. Sunt tamen tentationes ho-
mini ſæpe valde vtiles, licet moleſtæ

ſint & graues, quia in illis homo humiliatur, purgatur & eruditur. Omnes ſancti per multas tribulationes & tentationes tranſierunt & profecerunt. Et qui bene tentationes ſuſtinere nequiuerunt, reprobi facti ſunt & defecerunt. Non eſt aliquis ordo tam ſanctus, nec locus tam ſecretus, vbi non ſint tentationes vel aduerſitates. Non eſt homo ſecurus à tentationibus totaliter quã diu vixerit, quia in nobis eſt vnde tentamur ex quo in cõcupiſcentia nati ſumus. Vna tentatione ſeu tribulatione recedente alia ſuperuenit, & ſemper aliquid ad patiendum habebimus. Nam bonum felicitatis noſtræ perdidimus. Multi quærunt tentationes fugere, & grauius incidunt in eas. Per ſolam fugam non poſſumus vincere, ſed per patientiam & veram humilitatem omnibus hoſtibus efficimur fortiores. Qui tantummodo exterius declinat, nec radicem

euellit

euellit, parum proficiet: imò citius ad eum tentationes redient, & peius ſentiet. Paulatim & per patientiam cum longanimitate Deo iuuante melius ſuperabis, q̃ cũ duritia & importunitate propria. Sæpius accipe conſilium in tentatione, & cum tentato noli duriter agere, ſed conſolationem ingere, ſicut tibi optares. Initium omnium malarum tentationum inconſtantia animi & parua ad Deũ confidentia: quia ſicut nauis ſine gubernaculo hinc inde à fluctibus impellitur, ita homo remiſſus & ſuum propoſitum deſerens variè tentatur. Ignis probat ferrum, & tentatio hominem iuſtum. Neſcimus ſæpe quid poſſumus, ſed tentatio aperit quid ſumus. Vigilandum eſt tamen præcipue circa initium tentationis, quia tunc facilius hoſtis vincitur, ſi oſtium mentis nullatenus intrare ſinitur: ſed extra limen ſtatim vt pulſauerit, illi obuiatur, vnde

quidam dixit: Principiis obſta, ſero medicina paratur: Cûm mala per lõgas conualuere moras. Nam primo occurrit mẽti ſimplex cogitatio, deinde fortis imaginatio, poſtea delectatio & motus prauus & aſſenſio. Sicq́ paulatim ingreditur hoſtis malignus ex toto, dum illi non reſiſtitur in principio. Et quanto diutius quis ad reſiſtendũ torpuerit, tanto in ſe quotidie debilior fit, & hoſtis contra eum potentior. Quidam in principio conuerſionis ſuæ grauiores tentatiões patiũtur, quidã aũt in fine, quidã vero quaſi per totã vitam ſuã malè habent. Nonnulli ſatis leuiter tentãtur ſecundum diuinæ ordinationis ſapientiam & æquitatem, quæ ſtatum & merita hominum penſat & cuncta ad electorum ſuorum ſalutem præordinat. Ideo non debemus deſperare quũ tentamur, ſed eo feruẽtius Deũ exorare, quatenus nos in omni tribulatione dignetur adiuuare

iuuare, qui vtiq; ſecundum dictum Pauli talem faciet cum tentatione prouentum vt poſſimus ſuſtinere. Humiliemus ergo animas noſtras ſub potenti manu Dei in omni tēta-tione & tribulatione, quia humiles ſpiritu ſaluabit & exaltabit. In tenta-tionibus & tribulationibus proba-tur homo quantum profecit & ibi maius meritum exiſtit, & virtus me-lius pateſcit. Nec magnum eſt ſi ho-mo deuotus ſit & feruidus quū gra-uitatem non ſentit, ſed ſi tempore aduerſitatis patienter ſe ſuſtinet, ſpes magni profectus erit. Quidam à magnis tentationibus cuſtodiuntur, & in paruis quotidianis ſæpe vin-cuntur, vt humiliati nunq̃ de ſeipſis in magnis confidāt qui in tam modi-cis infirmantur.

¶De temerario iudicio vitando.

CAP. XIIII.

AD teipſum oculos reflecte, & aliorum facta caueas iudicare.

In iudi-

In iudicando alios homo fruſtra laborat, ſæpius errat, & de facili peccat. Seipſum verò iudicando, & diſcutiendo ſemper fructuoſè laborat. Sicut nobis res cordi eſt, ſic de ea frequenter iudicamus. Nam verum iudicium propter priuatũ amorem faciliter perdimus. Si Deus ſemper eſſet pura intentio noſtri deſiderii, non tam faciliter turbaremur pro reſiſtentia ſenſus noſtri. Sed ſæpe aliquid ab intra latet, vel etiam ab extra concurrit: quod nos etiam pariter trahit. Multi occulte ſeipſos quærunt in rebus quas agunt & neſciunt. Videntur etiam in bona pace ſtare quando res pro eorum velle fiunt & ſentire. Si autem aliter fit ꝙ̃ cupiunt, cito mouentur, & triſtes fiunt. Propter diuerſitatem ſenſuum & opinionum ſatis frequenter oriuntur diſſenſiones inter amicos & ciues: inter religioſos & deuotos.

Antiqua conſuetudo difficulter relinquitur, & vltra proprium videre nemo libenter ducitur. Si rationi tuæ magis inniteris vel induſtriæ, q̃ virtuti ſubiectiuæ Ieſu Chriſti, raro & tardè eris homo illuminatus, quia Deus vult nos ſibi perfectè ſubiici, & omnem rationem per inflammatum amorem tranſcendere.

¶De operibus ex charitate factis.

CAP. XV.

PRo nulla re mundi, pro nullius hominis dilectione aliquod malum eſt faciendum, ſed pro vtilitate tantum indigentis opus bonum aliquando intermittendũ eſt, aut etiam pro meliori mutandum. Hoc enim facto opus bonum non deſeritur, ſed in melius cõmutatur. Sine charitate opus externum nihil prodeſt: quicquid autem ex charitate agitur quantumcunq; etiam paruum ſit & deſpectum, totum efficitur fructuoſum.

ſum. Magis ſiquidem Deus penſat ex quanto quis agit, q̃ quantũ quis facit. Multum facit, qui multum diligit. Multum facit, qui rem bene facit. Bene facit, qui magis communitati, q̃ ſuæ voluntati ſeruit. Sæpe videtur eſſe charitas, & eſt magis carnalitas, quia carnalis inclinatio, propria voluntas, ſpes retributionis, affectus commoditatis, raro abeſſe volunt. Qui veram & perfectam charitatem habet, in nulla re ſeipſum quærit: ſed Dei ſolummodo gloriam in omnibus fieri deſiderat. Nulli etiam inuidet, quia nullum priuatũ gaudiũ amat, nec in ſeipſo vult gaudere, ſed in Deo ſuper omnia bona optat beatificari. Nemini aliquid boni attribuit, ſed totaliter ad Deũ refert, à quo fontaliter omnia procedunt, in quo finaliter oẽs ſancti fruibiliter quieſcunt. O qui ſcintillã haberet veræ charitatis, profecto oĩa terrena ſentiret eſſe plena vanitatis.

De

¶ De ſufferentia defectuum aliorum. CAP. XVI.

QVæ homo in ſe vel in aliis emendare non valet, debet patienter ſuſtinere, donec deus aliter ordinet. Cogita, quia forte ſic melius eſt pro tua probatione & patientia, ſine qua non ſunt multum ponderanda merita noſtra. Debes tamen pro talibus impedimentis ſupplicare, vt DEVS tibi dignetur ſubuenire, & poſſis benigne portare. Si quis ſemel aut bis admonitus, non acquieſcit, noli cum eo contendere: ſed totum deo committe, vt fiat voluntas eius & honor in omnibus ſeruis ſuis, qui ſcit bene mala in bonum conuertere. Stude patiens eſſe in tolerando aliorum defectus, & qualeſcunque infirmitates: quia & tu multa habes quæ ab aliis oportet tolerari. Si non potes te talem facere qualem vis, quomodo poteris alium habere ad tuum bene-

placitum? Libenter habemus alios perfectos, & tamen proprios non emendamus defectus. Volumus vt alii ſtrictè corrigantur, & ipſi corrigi nolumus. Diſplicet larga aliorum licentia, & tamen nobis nolumus negari quod petimus. Alios reſtringi per ſtatuta volumus, & ipſi nullatenus patimur amplius cohiberi. Sic ergo patet q̃ raro proximum, ſicut noſipſos penſamus. Si eſſent omnes perfecti, quid tūc haberemus ab aliis pro deo pati? Nunc autem deus ſic ordinauit, vt diſcamus alter alterius onera portare: quia nemo ſine defectu, nemo ſine onere, nemo ſibi ſufficiens, nemo ſibi ſatis ſapiēs: ſed oportet nos inuicem portare, inuicem cōſolari, pariter adiuuare, inſtruere, & admonere. Quantæ autem virtutis quiſque fuerit, melius patet occaſione aduerſitatis. Occaſiones nanque hominem fragilem non faciunt, ſed qualis ſit oſtendunt.

De mo-

¶ De monaſtica vita. CAP. XVII.

OPORTET vt diſcas teipſum in multis frãgere, ſi vis pacem & concordiam cum aliis tenere. Nõ eſt paruum in monaſteriis vel in cõgregatione habitare, & ibi ſine querela conuerſari & vſque ad mortem fidelis perſeuerare. Beatus quidem qui ibi bene vixit, & feliciter conſummauit. ¶ Si vis debite ſtare & proficere, teneas te tanquam exulem & peregrinum ſuper terram. Oportet te ſtultum fieri propter Chriſtum, ſi vis religioſam ducere vitam. Habitus & tonſura modicum conferunt: ſed mutatio morum, & integra mortificatio paſſionum verum faciũt religioſum. Qui aliud quærit quàm pure deum & animæ ſuæ ſalutem, nõ inueniet niſi tribulationem & dolorem. Non poteſt etiam diu ſtare pacificus, qui non nititur eſſe minimus, & omnibus ſubiectus. Ad ſeruiendum veniſti, non ad regendum.

Ad patiendum & laborandum ſcias te vocatum, non ad otiandum vel fabulandum. Hic ergo probantur homines ſicut aurum in fornace. Hic nemo poteſt ſtare niſi ex toto corde ſe voluerit propter DEVM humiliare.

¶ De exemplis ſanctorũ patrum.

CAP. XVIII.

INtuere ſanctorum patrum feruida exempla, in quibus vera perfectio refulſit & religio, & videbis q̃ modicum ſit & penè nihil quod nos agimus. Heu quid eſt vita noſtra, ſi illis fuerit comparata? Sancti & amici Chriſti domino ſeruierunt in fame & ſiti, in frigore & nuditate, in labore & fatigatione, in vigiliis & ieiuniis, in orationibus & ſanctis meditationibus, in perſequutionibus & opprobriis multis. O quàm multas & graues tribulationes paſſi ſunt, Apoſtoli, martyres, confeſſores, virgines, & reliqui omnes qui Chriſti ve-

ſtigia voluerunt ſequi. Nam animas ſuas in hoc mundo oderunt, vt in æternam vitam eas poſſiderent. O quàm ſtrictam & abdicatam vitã ſancti patres in eremo duxerunt? quàm longas & graues tentationes pertulerunt? quàm frequenter ab inimico vexati ſunt? quàm crebras & feruidas orationes deo obtulerunt? quàm rigidas abſtinentias peregerũt? q̃ magnum zelum & feruorẽ ad ſpiritualem profectum habuerũt? quàm forte bellum aduerſus edomationem vitiorum geſſerunt? quàm puram & rectam intentionem ad deum tenuerunt? Per diem laborabant, & noctibus orationi diuinæ vacabant, quanquam laborando ab oratione mentali minime ceſſarent. Omne tempus vtiliter expendebant, omnis hora ad vacandum deo breuis videbatur, & prę magna dulcedine contemplationis etiam obliuioni tradebatur neceſſitas corporalis refectionis.

Omnibus diuitiis, dignitatibus, honoribus, amicis & cognatis renunciabant, nil de mundo habere cupiebant: vix neceſſaria vitæ ſumebant: corpori ſeruire, etiam in neceſſitate dolebant. Pauperes igitur erant rebus terrenis, ſed diuites valde in gratia & virtutibus. Foris egebant, ſed intus gratia & conſolatione diuina reficiebantur. Mundo erant alieni, ſed deo proximi ac familiares amici. Sibiipſis videbantur tanquam nihili, & huic mundo deſpecti: ſed erãt in oculis dei precioſi & electi. In vera humilitate ſtabant, in ſimplici obedientia viuebant, in charitate & patientia ambulabant: & ideo quotidie in ſpiritu proficiebant, & magnã apud deum gratiam obtinebant.

Dati ſunt in exemplum omnibus religioſis, & plus prouocare nos debent ad bene proficiẽdum, quàm tepidorum numerus ad relaxandum.

O quantus feruor omnium religio-

ſorum

ſorum in principio ſuæ ſanctæ inſtitutionis fuit? O quanta deuotio orationis, quanta æmulatio virtutis? q̃ magna diſciplina viguit, quàta reuerentia & obedientia ſub regula magiſtri in omnibus effloruit? Teſtantur adhuc veſtigia derelicta, quòd verè viri ſancti & perfecti fuerunt, qui tam ſtrenue militantes mundum ſuppeditauerunt. Iam magnus putatur, ſi quis tranſgreſſor non fuerit; ſi quis quod accepit cum patientia tolerare potuerit. Ah temporis & ſtatus noſtri negligentia? quòd tam citò declinamus à priſtino feruore: & iam tædet viuere præ laſſitudine & tepore. Vtinam in te penitus non dormitet profectus virtutum, qui multa ſępius exempla vidiſti deuotorum.

¶ De exercitiis boni religioſi.

CAP. XIX.

VIta boni religioſi omnibus virtutibus pollere debet, vt ſit talis interius, qualis videtur homini-

bus exterius: & merito multo plus debet eſſe intus quàm quod cernitur foris, quia inſpector noſter eſt deus, quem ſummopere reuereri debemus vbicunq; fuerimus, & tanquam angeli in conſpectu eius mundi incedere. Omni die renouare debemus propoſitum noſtrum & ad feruorem nos excitare, quaſi hodie primum ad conuerſionem veniſſemus, atque dicere: Adiuua me domine deus meus in bono propoſito & ſancto ſeruitio tuo, & da mihi nunc hodie perfectè incipere, quia nihil eſt quod hactenus feci. Secundum propoſitum noſtrum curſus & profectus noſtri, multa diligentia opus eſt bene perficere volenti: quia ſi fortiter proponens ſæpe deficit, quid ille qui raro aut minus fixe aliquid proponit? Variis tamen modis contingit deſertio propoſiti noſtri, & leuis omiſſio exercitiorum vix ſine aliquo diſpendio tranſit. Iuſtorum propoſitum in

gratia dei potius quàm in propria ſapientia pendet, in quo & ſemper confidunt quicquid arripiunt. Nam homo proponit, ſed deus diſponit, nec eſt in homine via eius. Si pietatis cauſſa aut fraternæ vtilitatis propoſito quandoque conſuetũ omittitur exercitium, facilè poſtea poterit recuperari. Si autem tædio animi aut negligentia faciliter relinquitur, ſatis culpabile eſt & nociuum ſentietur. Conemur quantum poſſumus: adhuc leuiter deficiemus in multis. Semper tamen aliquid certi proponendum eſt, contra illa præcipue quæ amplius nos impediunt. Exteriora noſtra & interiora pariter nobis ſcrutanda ſunt & ordinanda, quia vtraque expediunt ad profectum. Si non continue te vales colligere, ſaltem colligas interdum & ad minus ſemel in die, mane videlicet aut veſpere. Mane propone, veſpere diſcute mores tuos, qua-
BIBLIOTECA NAZ. ROMA

ſis hodie fuiſti, in verbo, opere & co-
gitatione: quia in his ſæpius forſitan
deum offendiſti & proximum. Ac-
cinge te ſicut vir contra diabolicas
nequitias, frena gulam & omnẽ car-
nis inclinationem facilius frenabis.
Nunquam ſis ex toto ocioſus: ſed aut
legens, aut ſcribẽs, aut orans, aut me-
ditans, aut aliquid vtilitatis pro com
muni laborãs. Corporalia exercitia
diſcrete ſunt agenda, nec omnibus
æqualiter aſſumenda. Quæ commu-
nia non ſunt, nõ ſunt foris oſtenden
da. Nam in ſecreto tutius exercentur
priuata. Cauendum tamen ne piger
ſis ad communia & ad ſingularia
promptior, ſed expletis integre & fi-
deliter debitis & iniunctis, ſi iam vl-
tra vacat, redde te tibi prout deuo-
tio tua deſiderat. Nõ poſſunt omnes
habere vnum exercitium, ſed aliud
iſti, aliud illi magis deſeruit. Etiam
pro temporum congruentia diuer-
ſa placent exercitia: quia alia in fe-
ſtis

ſtis, alia in feriatis magis ſapiunt diebus. Aliis indigemus tempore tentationis, & aliis tēpore pacis & quietis. Alia quum triſtamur libet cogitare, & alia quum læti in domino fuerimus. Circa principalia feſta renouanda ſunt bona exercitia, & ſanctorum ſuffragia feruentius imploranda. De feſto in feſtum proponere debemus quaſi tunc de hoc ſeculo migraturi ſimus, & ad æternum feſtum peruenturi. Ideoq; ſolicite nos præparare debemus in deuotis temporibus, & deuotius conuerſari, atque omnium obſeruantiam ſtrictius cuſtodire tanquam in breui præmium laboris noſtri à deo percepturi.
Et ſi dilatū fuerit, credamus nos minus bene præparatos atq; indignos tantæ adhuc gloriæ quæ reuelabitur in nobis tempore præfinito, & ſtudeamus nos melius ad exitum præparare. Beatus ſeruus (ait Euangeliſta Lucas) quem quum venerit dominus

inue

inuenerit vigilantem. Amen dico vobis, ſuper omnia bona ſua conſtituet eum.

¶De amore ſolitudinis & ſilentii. CAP. XX.

QVære aptum tempus vacandi tibi, & de beneficiis dei frequenter cogita. Relinque curioſa. Tales perlege materias quæ compunctionẽ magis pręſtant quàm occupationem. Si te ſubtraxeris à ſuperfluis loquutionibus & ocioſis circuitionibus, necnon à nouitatibus & rumoribus audiendis, inuenies tempus ſufficiens & aptum pro bonis meditationibus intendendis. Maximi ſanctorum humana conſortia, vbi poterant vitabant, & deo in ſecreto viuere eligebant. Dixit quidam: Quoties inter homines fui, minor homo redii. Hoc quippe ſæpius experimur, quãdo diu confabulamur. Facilius eſt omnino tacere, quàm verbo non excedere. Facilius eſt domi

domi latere, quàm foris ſe poſſe ſufficienter cuſtodire. Qui igitur intendit ad interiora & ſpiritualia peruenire, oportet eum cum Ieſu à turba declinare. Nemo ſecurè apparet, niſi qui libenter latet. Nemo ſecurè præeſt, niſi qui libenter ſubeſt. Nemo ſecurè præcipit, niſi qui libenter obedire didicit. Nemo ſecurè gaudet, niſi qui bonæ conſcientiæ teſtimonium habet. Nemo ſecurè loquitur, niſi qui libenter tacet. Semper tamen ſanctorum ſecuritas plena timoris dei extitit. Nec eo minus ſoliciti, & humiles in ſe fuerũt, quia magnis virtutibus & gratia emicuerunt. Prauorum autem ſecuritas ex ſuperbia & prȩſumptione oritur, & in fine in deceptionem ſui vertitur. Nunquã promittas tibi ſecuritatem in hac vita, quanuis bonus videaris cœnobita, aut deuotus eremita. Sæpe meliores in æſtimatione hominum grauius periclitati ſunt propter ſuam nimiam con-

confidentiã. Vnde multis vtilius eſt, vt non penitus tentationibus careãt: ſed ſæpius impugnentur ne nimium ſecuri ſint, ne fortè in ſuperbiam eleuentur: nec etiam ad exteriores conſolationes licentius declinent. O qui nunquam tranſitoriam lætitiam quæreret, qui nunquam cum mundo ſe occuparet, quàm bonam conſcientiam ſeruaret? O qui omnem vanam ſolicitudinem amputaret, & duntaxat ſalutaria, ac diuina cogitaret, & totam ſpem ſuam in deo conſtitueret, quàm magnã pacem & quietem poſſideret? Nemo dignus eſt cœleſti conſolatione, niſi diligenter ſe exercuerit in ſancta compunctione.

Si vis cordetenus compungi, intra cubile tuum, & exclude tumultus mundi, ſicut ſcriptum eſt: In cubilibus veſtris compungimini. In cella inuenies, quod foris ſæpius amittes. Cella continuata dulceſcit, & male cuſtodita tædium generat. Si in

prin-

principio cōuerſionis tuæ bene eam
incolueris & cuſtodieris,erit tibi po-
ſtea dilecta amica & gratiſſimum ſo-
latium. In ſilentio & quiete proficit
anima deuota,& diſcit abſcōdita ſcri
pturarum. Ibi inuenit fluenta lachry
marum, quibus ſingulis noctibus ſe
lauet & mundet,vt cōditori ſuo tan-
to familiarior fiat, quanto longius
ab omni ſeculari tumultu degit.
Qui ergo ſe abſtrahit à notis & ami
cis,appropinquabit illi deus cum an-
gelis ſanctis. Melius eſt latere, & ſui
curam agere,quàm ſe neglecto ſigna
facere.Laudabile eſt homini religio-
ſo raro foras ire,fugere videri, nolle
etiam homines videre. Quid vis
videre, quod non licet habere?
Tranſit mundus & concupiſcentia
eius. Trahunt deſideria ſenſualita-
tis ad ſpatiandum: ſed quum hora
tranſierit, quid niſi grauitatem con-
ſcientiæ, & cordis diſperſionem re-
portas? Lætus exitus triſtem ſæpe

reditum parit, & læta vigilia ſerotina, triſte mane facit. Sic omne carnale gaudium blande intrat, ſed in fine mordet & perimit. Quid potes alibi videre quod hic nõ vides? Ecce cœlum & terram, & omnia elementa: nam ex iſtis omnia ſunt facta. Quid potes alicubi videre quod diu poteſt ſub ſole permanere? Credis te forſitan ſatiari, ſed nõ poteris pertingere. Si cuncta videres præſentia, quid eſſent niſi viſio vana? Leua oculos tuos ad deum in excelſis, & ora pro peccatis tuis & negligentiis. Dimitte vana vanis: tu autẽ intẽde illis quæ tibi pręcepit deus. Claude ſuper te oſtium tuum, & voca ad te Ieſum dilectum tuum. Mane cum eo in cella, quia nõ inuenies alibi tantam pacem. Si non exiſſes nec quicquam de rumoribus audiſſes, melius in bona pace permanſiſſes: ex quo noua delectat aliquando audire, oportet exinde turbationem cordis tolerare.

De com-

De cõpunctione cordis. CAP. XXI.

SI vis aliquid proficere, conſerua te in timore Dei, & noli eſſe nimis liber: ſed ſub diſciplina cohibe omnes ſenſus tuos, nec ineptæ te tradas lętitiæ. Da te ad cordis compunctionem, & inuenies deuotionem. Compunctio multa bona reperit, quæ diſſolutio cito perdere conſueuit. Mirum eſt ꝙ homo poſſit vnq̃ perfecte lætari in hac vita, qui ſuum exilium & tam multa pericula animæ ſuæ conſiderat & penſat. Propter leuitatem cordis & negligentiam defectuum noſtrorũ non ſentimus animæ noſtræ dolores: ſed ſæpe vane ridemus, quando merito flere deberemus. Non eſt vera libertas nec bona lætitia, niſi in timore Dei cum bona conſcientia. Felix qui abiicere poteſt omne impedimentũ diſtractionis: & ad vnionem ſe redigere ſanctæ compunctionis. Felix qui à ſe abdicat quicquid conſcientiam

ſuam maculare poteſt vel grauare. Certa viriliter, conſuetudo conſuetudine vincitur. Si tu ſcis homines dimittere facere ſua, ipſi te dimittent tua facta facere. Non attrahas tibi rem aliorum, nec te implices cauſſis maiorum. Habe ſemper oculum ſuper te primum, & admoneas teipſum ſpecialiter præ omnibus tibi dilectis. Si non habes fauorem hominum, noli ex hoc triſtari: ſed hoc ſit tibi graue, quia non habes te ſatis bene & circunſpecte ſicut deceret Dei ſeruum & deuotum religioſum conuerſari. Vtilius eſt ſæpe & ſecurius ꝙ homo non habeat multas cõſolationes in hac vita ſecundum carnem præcipue: tamen ꝙ diuinas nõ habemus aut rarius ſentimus, nos in culpa ſumus: quia compunctionem cordis non quærimus, nec vanas & externas conſolationes omnino abiicimus. Cognoſce te indignum diuina conſolatione, ſed ma-
gis

gis dignum multa tribulatione. Quando homo perfecte eſt compunctus, tunc grauis & amarus eſt ei totus mundus. Bonus homo ſufficientem inuenit materiam dolendi & flendi. Siue enim ſe conſiderat, ſiue de proximo penſat, ſcit ꝙ nemo ſine tribulatione hic viuit. Et quanto ſtrictius ſeſe conſiderat, tanto amplius dolet. Materiæ iuſti doloris & internæ compunctionis ſunt peccata & vitia noſtra, quibus ita inuoluti iacemus, vt raro cœleſtia contemplari valeamus. Si frequentius de morte tua, quā de longitudine vitæ tuæ cogitares, non dubium quin feruentius te emendares. Si etiam futuras inferni ſiue purgatorii pœnas cordialiter perpenderes, credo ꝙ libenter laborem & dolorem ſuſtineres, & nihil rigoris formidares. Sed quia ad cor iſta non tranſeunt, & blandimēta adhuc amamus, ideo frigidi & valde pigri remanemus:

ſæpe eſt inopia ſpiritus, vnde tam leuiter conqueritur miſerũ corpus. Ora igitur humiliter ad dominum vt det tibi compunctionis ſpiritum & dic cum propheta: Ciba me Domine pane lachrymarum, & potum da mihi in lachrymis in menſura.

¶De conſideratione humanæ miſeriæ. Cap. XXII.

MIſer es vbicunq; fueris & quocunq; te verteris, niſi ad deum te conuertas. Quid turbaris, quia non ſuccedit tibi ſicut vis & deſideras? Quis eſt qui habet omnia ſecundum ſuã voluntatem? Nec ego nec tu, nec aliquis hominum ſuper terram. Nemo eſt in mundo ſine aliqua tribulatiõe vel anguſtia, quãuis Rex ſit vel Papa. Quis eſt qui melius habet? vtiq; qui pro Deo aliquid pati valet. Dicunt multi imbecilles & infirmi: Ecce quàm bonam vitam ille homo habet, quàm diues, quàm potens, quàm excelſus, q̃ magnus

gnus, q̃ pulcher? Sed attende ad cœleſtia bona, & videbis ꝙ omnia iſta temporalia nulla ſunt, ſed valde incerta & magis grauãtia, quia nunq̃ ſine ſolicitudine & timore poſſidentur. Non eſt hominis felicitas habere temporalia ad abundantiam, ſed ſufficit ei mediocritas. Vere miſeria eſt viuere ſuper terram. Quanto homo voluerit eſſe ſpiritualior, tanto præſens vita fit ei amarior: quia ſentit melius & videt clarius humanæ corruptionis defectus. Nam comedere, bibere, vigilare, dormire, quieſcere, laborare & cæteris neceſſitatibus naturæ ſubiacere, vere magna miſeria eſt, & afflictio homini deuoto qui libenter eſſet abſolutus & liber ab omni peccato. Valde enim grauatur interior homo neceſſitatibus corporalibus in hoc mundo. Vnde propheta deuote rogat, quatenus liber ab iſtis eſſe valeat, dicens: De neceſſitatibus meis erue me Do-

mine. *Sed* væh non cognoſcentibus ſuam miſeriam, & amplius væh illis qui diligunt hanc miſeriam & corruptibilem vitam. Nam in tantum quidam hunc amplectuntur, licet etiam vix neceſſaria laborando aut meditando habeant: vt ſi hic poſſent ſemper viuere, de regno Dei nihil curarent. O inſani & infideles corde qui tam profunde in terris iacent, vt nil niſi carnalia ſapiant: ſed miſeri adhuc in fine grauiter ſentient, q̃ vile & nihilum erat quod amauerũt. Sancti autem Dei & omnes deuoti amici Chriſti non attenderunt quæ carni placuerũt, nec quæ in hoc tempore floruerunt: ſed tota ſpes eorum & intentio ad ęterna bona anhelabat, ferebatur totum deſiderium eorum ad ſumma & inuiſibilia, ne amore viſibilium traherentur ad infima. Noli frater amittere confidentiam proficiendi ad ſpiritualia, adhuc habes tempus & horam.

ram. Quare vis procraſtinare propoſitum tuum? Surge & in inſtanti incipe & dic: Nunc tempus eſt faciendi, nunc tempus eſt pugnandi: nunc tempus aptum eſt emendandi. Quando male habes & tribularis, tunc tempus eſt promerendi. Oportet tranſire per ignem & aquam antequam venias in refrigerium: niſi tibi vim feceris, vitium non ſuperabis: quã diu iſtud fragile corpus gerimus, ſine peccato eſſe non poſſumus, nec ſine tędio & dolore viuere. Libenter haberemus ab omni miſeria quietem, ſed quia per peccatum perdidimus innocentiam, amiſimus etiam veram beatitudinem. Ideo oportet nos tenere patientiã & Dei expectare miſericordiã, donec transſeat iniquitas hæc & mortalitas abſorbeatur à vita. O quanta fragilitas humana quæ ſemper prona eſt ad vitia? Hodie confiteris peccata tua, & cras iterum perpetras confeſſa.

ſa. Nunc proponis cauere, & poſt horam agis, quaſi nihil propoſuiſſes. Meritò ergo noſipſos humiliare poſſumus, nec vnquàm aliquid magni de nobis ſentire: quia tam fragiles & inſtabiles ſumus. Cito etiam poteſt perdi per negligentiam, quod multo labore vix tandem acquiſitum eſt per gratiam: quid fiet de nobis adhuc in fine, qui tepeſcimus tam mane? Væ nobis ſi ſic volumus declinare ad quietem quaſi iam pax ſit & ſecuritas, quum necdum appareat veſtigiũ veræ ſanctitatis in noſtra conuerſatione. Bene opus eſſet ꝙ adhuc iterum inſtitueremur, tanquam boni nouitii ad mores optimos, ſi forte ſpes eſſet de aliqua futura emẽdatione & maiori ſpirituali profectu.

¶De meditatione mortis.

CAP. XXIII.

VAlde cito erit vita tua tranſacta: Vide igitur quomodo te habeas,

beas,hodie homo eſt,& cras nõ comparet. Quum autem ſublatus fueris ab oculis,citò etiam tranſit à mente. O hebetudo & duritia cordis humani,quòd ſolum præſentia meditatur & futura non magis præuidet. Sic te in omni facto & cogitatu deberes tenere,quaſi ſtatim eſſes moriturus. Si bonam conſcientiam haberes, non multum mortem timeres. Melius eſſet peccata cauere, quàm mortem fugere.

Si hodie nõ es paratus, quomodo cras eris? Cras eſt dies incerta, & quî ſcis an craſtinũ habebis? Quid prodeſt diu viuere, quando tam parum emendamur? Ah longa vita nõ ſemper emendat,ſed ſæpe culpam magis auget. Vtinam per vnam diem bene eſſemus conuerſati in hoc mundo. Multi annos computant conuerſionis,ſed ſæpe paruus eſt fructus emendationis. Si formidoloſum eſt mori: forſitan periculoſius eſt diutius

viuere. Beatus qui horã mortis ſuæ ſemper ante oculos habet, & ad moriendum ſe quotidie diſponit. Si vidiſti aliquando hominem mori, cogita quia & tu per eandem viã tranſibis. Quum mane fuerit, puta te ad veſperum non perueenturumr. Veſpere autem facto mane non audeas tibi polliceri. Semper ergo paratus eſto, & taliter viue, vt nunquam te imparatum mors inueniat. Multi ſubito & improuiſe moriuntur. Nam hora qua non putatur filius hominis venturus eſt. Quando illa extrema hora venerit, multum aliter ſentire incipies de tota vita tua præterita, & valde dolebis ꝙ tam negligens & remiſſus fuiſti. O q̃ felix & prudens qui talis nunc nititur eſſe in vita, qualis optat inueniri in morte? Dabit nanq; magnã confidentiam feliciter moriendi perfectus cõtemptus mundi, feruens deſiderium in virtutibus proficiendi, amor diſci-

plinæ, labor pœnitentiæ, promptitudo obedientiæ, abnegatio ſui, & ſupportatio cuiuſlibet aduerſitatis pro amore Chriſti. Multa bona potes operari dum ſanus es, ſed infirmatus neſcio quid poteris. Pauci ex infirmitate emendantur ſic, & qui multum peregrinantur raro ſanctificantur. Noli confidere ſuper amicos & proximos, nec in futuris ſalutem tuam differas, quia citius obliuiſcentur tui homines quã exiſtimas. Melius eſt nunc tempeſtiue prouidere & aliquid boni præmittere, q̃ ſuper aliorũ auxilio ſperare. Si non es pro teipſo ſolicitus modo, quis erit pro te ſolicitus in futuro? Nunc tempus eſt valde precioſum: ſed proh dolor ꝙ hoc inutilius expendis, in quo promereri vales, vnde æternaliter viuas. Veniet quando vnum diem ſeu horam pro emendatione deſiderabis, & neſcio an impetrabis. Eia chariſſime de quanto periculo te po=

teris liberare? de q̃ magno timore eripere? ſi modo ſemper timoratus fueris, & de morte ſuſpectus. Stude nunc taliter viuere, vt in hora mortis valeas potius gaudere q̃ timere. Diſce nunc mori mundo, vt tunc incipias viuere cũ Chriſto. Diſce nunc omnia contemnere: vt tunc poſſis libere ad Chriſtum pergere. Caſtiga nunc corpus tuum per pœnitentiam vt tunc valeas certam habere confidentiam. Ah ſtulte quid cogitas te diu victurum, quum nullum diem habeas hic ſecurum? q̃ multi decepti ſunt, & inſperate de corpore extracti. Quoties audiſti à dicentibus: quia ille gladio cecidit, ille ſubmerſus eſt, ille ab alto ruens ceruicem fregit, ille manducando obriguit, ille ludendo finem fecit: alius igne, alius ferro, alius peſte, & alius latrocinio periit: & ſic omnium finis mors eſt, & vita hominum tanquã vmbra ſubito pertranſit. Quis memora-

morabitur tui poſt mortem, & quis orabit pro te? Age age nunc chariſſime quicquid agere potes, quia neſcis quando morieris, neſcis etiam quid tibi poſt mortem ſequetur. Dum tempus habes, congrega tibi diuitias immortales. Pręter ſalutem tuam nihil cogites, ſolum quæ Dei ſunt cures. Fac nunc tibi amicos venerando Dei ſanctos, & eorũ actus imitando, vt quum defeceris in hac vita, illi te recipiant in æterna tabernacula. Serua te tanq̃ peregrinum & hoſpitem ſuper terram, ad quem nihil ſpectat de mundi negotiis. Serua cor liberum, & ad Deum ſurſum erectum, quia non habes hic manentem ciuitatem. Illuc preces & gemitus quotidianos cum lachrymis dirige, vt ſpiritus tuus mereatur poſt mortem ad Dominum feliciter tranſire, Amen.

¶ De iudicio & pœnis peccatorum. CAP. XXIIII.

IN omnibus rebus reſpice finem, & qualiter ante diſtrictum iudicem ſtabis, cui nihil eſt occultũ, qui muneribus non placatur, nec excuſationes recipit, ſed quod iuſtum eſt iudicabit. O miſerrime & inſipiens peccator quid reſpondebis Deo, omnia mala tua ſcienti, qui interdum formidas vultum hominis irati? Vt quid non præuides tibi in die iudicii, quando nemo poterit per alium excuſari vel defendi, ſed vnuſquiſq; ſufficiens onus erit ſibiipſi? Nunc labor tuus eſt fructuoſus, fletus acceptabilis, gemitus exaudibilis, dolor ſatisfactorius & purgatiuus. Habet magnum & ſalubre purgatoriũ patiens homo, qui ſuſcipiens iniurias plus dolet de alterius malitia, q̃ de ſua iniuria, qui pro contrariantibus ſibi libenter orat, & ex corde culpas indulget: qui veniam ab aliis petere non retardat, qui facilius miſeretur q̃ iraſcitur, qui ſibiipſi violentiã frequen=

quenter facit, & carnem ſuã omnino ſpiritui ſubiugare conatur. Melius eſt modo purgare peccata, & vitia reſecare, q̃ in futuro purganda reſeruare. Verè noſipſos decipimus per inordinatum amorem quem ad carnem habemus. Quid aliud ille ignis deuorabit, niſi peccata tua? Quanto amplius tibiipſi nunc parcis, & carnem ſequeris, tanto durius poſtea lues, & maiorem materiam comburendi reſeruas. In quibus homo peccauit, in illis grauius punietur. Ibi acidioſi ardentibus ſtimulis pungentur, & guloſi ingenti fame, ac ſiti cruciabuntur. Ibi luxurioſi & voluptatũ amatores ardenti pice, & fœtido ſulphure perfundentur. Et ſicut furioſi canes præ dolore inuidioſi vlulabunt. Nullum vitiũ erit quod ſuum proprium cruciatum non habebit. Ibi ſuperbi omni confuſione replebuntur, & auari miſerrima egeſtate arctabuntur. Ibi erit vna hora

grauior in pœna, q̄ hic centum annī in amariſſima pœnitentia. Ibi nulla requies eſt,& nulla conſolatio damnatis. Hic tamen interdum ceſſatur à laboribus, atq; amicorum fruitur ſolatiis. Eſto modo ſolicitus & dolens pro peccatis tuis, vt in die iudicii ſis ſecurus cū beatis. Tunc enim iuſti ſtabunt in magna conſtantia aduerſus eos qui ſe anguſtiauerunt & depreſſerunt. Tunc ſtabit ad iudicandum, qui modo ſe ſubiicit humiliter iudiciis hominum. Tunc magnam fiduciā habebit pauper & humilis, & pauebit vndiq; ſuperbus. Tunc videbitur ſapiens in hoc mundo fuiſſe, qui pro Chriſto didicit ſtultus,& deſpectus eſſe. Tunc placebit omnis tribulatio patienter perpeſſa, & omnis iniquitas oppilabit os ſuum. Tunc gaudebit omnis deuotus, & mœrebit omnis irreligioſus. Tunc plus exultabit caro afflicta, q̄ ſi in delitiis fuiſſet ſemper nutrita.

Tunc ſplendebit habitus vilis, & obtenebreſcet veſtis ſubtilis. Tũc plus laudabitur pauperculum domiciliũ, ꝙ nunc deauratum palatium. Tunc plus iuuabit conſtans patiẽtia, ꝙ omnis mundi potentia. Tunc amplius exaltabitur ſimplex obediẽtia, ꝙ omnis ſecularis aſtutia. Tunc plus lætificabit pura & bona conſciẽtia, ꝙ docta philoſophia. Tunc ponderoſior erit contemptus diuitiarum, ꝙ totus theſaurus terrigenarũ. Tunc magis cõſolaberis ſuper deuota oratione, ꝙ ſuper delicata comeſtione. Tunc potius gaudebis de ſeruato ſilentio, ꝙ de longa fabulatione. Tunc plus valebunt ſancta opera, ꝙ multa pulchra verba. Tunc plus placebit ſtricta vita & ardua pœnitentia, ꝙ omnis delectatio terrena. Diſce nunc in modico pati: vt tunc à grauioribus valeas liberari. Hic primo proba quid poſſis pati poſtea. Si nunc tam parum nõ vales ſuſtinere, quomodo

poteris tunc æterna tormenta ſufferre? Si modo modica paſſio tam impatientem efficit, quid gehenna tunc faciet? Ecce verè non potes duo gaudia habere: delectari hic in mundo, & poſtea regnare in cœlo cum Chriſto. Si vſq; in hodiernum diem ſemper in honoribus & voluptatibus vixiſſes, quid totum tibi profuiſſet, ſi iam in inſtanti mori contingeret? Omnia ergo vanitas præter amare Deũ, & illi ſoli ſeruire. Qui enim Deum ex toto corde amat: nec mortem, nec ſupplicium, nec iudicium, nec infernum metuit: quia perfectus amor ſecurũ acceſſum ad Deum facit. Quem autem adhuc peccare delectat, non mirũ ſi mortem & iudicium timeat. Bonum tamen eſt vt ſi necdum amor à malo te reuocat: ſaltem timor gehennalis coërceat. Qui verò timorem Dei poſtponit, diu ſtare in bono nõ valebit: ſed diaboli laqueos citius incurret.

¶De

¶ De feruēti emendatione totius vitæ noſtræ. CAP. XXV.

ESto vigilans & diligens in Dei ſeruitio, & cogita frequenter ad quid veniſti, & cur ſeculum reliquiſti. Nonne vt Deo viueres, & ſpiritualis homo fieres? Igitur ad perfectum ferueas: quia mercedem laborũ tuorum in breui recipies, nec erit tunc amplius timor aut dolor in finibus tuis. Modicum nunc laborabis & magnã requiem, imò perpetuã lætitiam inuenies. Si tu permanſeris fidelis & feruidus in agendo: Deus proculdubio erit fidelis, & locuples in retribuẽdo. Spem bonam retinere debes, ꝙ ad palmam peruenies, ſed ſecuritatem capere nõ oportet, ne torpeas aut elatus fias. Quum enim quidam anxius inter metum & ſpem frequenter fluctuaret, & quadam vice mœrore confectus in Eccleſia ante quoddam altare ſe in oratione proſtrauiſſet, hæc

inter ſe reuoluit dicens: O ſi ſcirem ꝙ adhuc perſeueraturus eſſem, ſtatimq́; audiuit intus diuinum reſponſum. Quid ſi hoc ſcires, facere velles? Fac nunc quod tunc facere velles, & bene ſecurus eris. Moxq́; conſolatus & confortatus diuinæ ſe cōmiſit voluntati, & ceſſauit anxia fluctuatio, noluitq́; curioſe inueſtigare vt ſciret quæ ſibi eſſent futura, ſed magis ſtuduit inquirere quæ eſſet voluntas Dei beneplacens & perfecta ad omne opus bonum inchoandum & perficiendum. Spera in Domino & fac bonitatem, ait propheta, & inhabita terram, & paſceris in diuitiis eius. Vnum eſt quod multos à profectu & feruenti emendatione retrahit, horror difficultatis ſeu labor certaminis. Enimuero illi maxime præ aliis in virtutibus proficiunt, qui ea quæ ſibi magis grauia & contraria ſunt viribus vincere nituntur. Nam ibi homo plus profi-

cit,

cit, & gratiam meretur ampliorem, vbi magis ſeipſum vincit, & in ſpiritu mortificat. Sed non omnes habent æque multum ad vincendum & moriẽdum. Diligens tamen ęmulator valentior erit ad proficiendum etiam ſi plures habeat paſſiones, quã alius bene morigeratus, minus tamen feruens ad virtutes. Duo tamẽ ſpecialiter ad magnam emendationem iuuant, videlicet ſubtrahere ſe violenter ad quod natura vitioſa inclinat, & feruenter inſtare pro bono quo amplius quis indiget. Illa etiam ſtudeas magis cauere & vincere quæ tibi frequentius in aliis diſplicent. Vbiq; profectum tuum capias, vt ſi bona exempla videas vel audias ad imitandum accendaris. Si quid autem reprehenſibile conſideraueris, caue ne idem facias, aut ſi aliquando feciſti, citius emendare te ſtudeas. Sicut oculus tuus alios conſiderat, ſic viciſſim ab aliis notaris.

ris. Quàm iocundum & dulce eſt videre feruidos & deuotos fratres bene morigeratos & diſciplinatos? q̃ triſte eſt & graue videre inordinate ambulantes qui ea ad quæ vocati ſunt non exercent? Quàm nociuũ eſt negligere vocationis ſuæ propoſitum, & ad non commiſſa ſenſum inclinare? Memor eſto arrepti propoſiti, & imaginem tibi propone crucifixi. Bene verecũdari potes inſpecta vita Ieſu Chriſti: quia necdũ magis illi te conformare ſtuduiſti: licet diu in vita Dei fuiſti. Religioſus qui ſe intente & deuote in ſanctiſſima via & paſſione Domini exercet, omnia vtilia & neceſſaria ſibi abundanter ibi inueniet: nec opus eſt vt extra Ieſum aliquid melius quærat. O ſi Ieſus crucifixus in cor noſtrum veniret q̃ cito & ſufficienter docti eſſemus? Religioſus feruidus omnia bene portat & capit quæ illi iubentur. Religioſus negligens

& tepi-

& tepidus habet tribulationem ſu-
per tribulationem, & ex omni parte
patitur anguſtiam: quia interiorī
conſolatione caret, & exteriorē quę-
rere prohibetur. Religioſus extra
diſciplinā viuens graui ruinæ patet.
Qui laxiora quærit & remiſſiora,
ſemper in anguſtiis erit: quia aut
vnum aut reliquum ipſi diſplicebit.
Quomodo faciunt tam multi alii
religioſi qui ſatis arctati ſunt ſub di-
ſciplina clauſtrali? Raro exeunt, ab-
ſtracte viuunt, pauperrime comme-
dunt, groſſe veſtiuntur, multum la-
borant, parum loquuntur, diu vigi-
lant, mane ſurgunt, orationes pro-
longant: frequenter legunt, & ſe in
omni diſciplina cuſtodiunt. Atten-
de carthuſienſes, ciſtertienſes, & di-
uerſæ religionis monachos ac mo-
niales qualiter omni nocte ad pſal-
lendum Domino aſſurgunt. Et ideo
turpe eſt vt tu deberes in tam ſan-
cto opere pigritare, vbi tanta multi-

tudo religioſorum incipit Deo iu-
bilare. O ſi nihil aliud faciendum
incumberet, niſi Dominum Deum
noſtrum toto corde & ore laudare!
O ſi nunq̃ indigeres comedere nec
bibere, nec dormire, ſed ſemper poſ-
ſes Deum laudare: & ſolummodo
ſpiritualibus ſtudiis vacare, tunc
multo felicior eſſes q̃ modo, cùm
carni ex qualicunq; neceſſitate ſeruis.
Vtinam non eſſent iſtæ neceſſitates,
ſed ſolummodo ſpirituales animæ
refectiones, quas heu ſatis raro de-
guſtamus. Quando homo ad hoc
peruenit, ꝙ de nulla creatura con-
ſolationẽ ſuam quærit, tunc ei Deus
primo perfecte ſapere incipit, tunc
etiam bene contentus de omni euen
tu rerum erit, tunc nec pro magno
lętabitur, nec pro modico contriſta-
bitur, ſed ponet ſe integre & fiducia-
liter in Deo qui eſt omnia in omni-
bus, cui nihil vtiq; perit nec mori-
tur, ſed omnia ei viuunt & ad nutũ
eius

eius incunctanter deſeruiunt. Mēto ſemper finis, & quia perditum non redit tempus. Sine ſolicitudine & diligentia nunquam acquires virtutes. Si incipis tepeſcere, incipies male habere. Si autem dederis te ad feruorem, inuenies magnam pacem & ſenties leuiorem laborem propter Dei gratiam & virtutis amorē. Homo feruidus & diligens ad omnia eſt paratus. Maior labor eſt reſiſtere vitiis & paſſionibus, q̃ corporalibus inſudare laboribus. Qui paruos nō vitat defectus, paulatim labitur ad maiores. Gaudebis ſemper veſpere, ſi diem expēdas fructuoſe. Vigila ſuper teipſum, excita teipſum, admone teipſum, & quicquid de aliis ſit non negligas teipſum. Tantum proficies, quantum tibiipſi vim intuleris. Finis.

LIBER SECVNDVS.

¶De interna conuerſatione.

Regnum Dei intra vos eſt, dicit Dominus. Conuerte te ex toto corde tuo ad Dominum; & relinque hunc miſerum mundum: & inueniet anima tua requiē. Diſce exteriora contemnere, & ad interiora te dare, & videbis regnum Dei in te venire. Eſt enim regnum Dei pax & gaudium in ſpiritu ſancto quod non datur impiis. Veniet ad te Chriſtus oſtendens tibi conſolationem ſuam ſi dignam illi ab intus paraueris manſionem. Omnis gloria eius & decor ab intra eſt: & ibi complacet ſibi. Frequens illi viſitatio cum homine interno, dulcis ſermocinatio, grata conſolatio, multa pax, familiaritas ſtupenda nimis. Eia anima fidelis prępara huic ſponſo cor tuum, quatenus ad te venire &

re, & in te habitare dignetur. Sic enim dicit: Si quis diligit me, ſermonem meum ſeruabit, & ad eum veniemus & manſionem apud eum faciemus: Da ergo Chriſto locum & cęteris omnibus nega introitum. Cũ Chriſtum habueris, diues es & ſufficit tibi. Ipſe erit prouiſor tuus & fidelis procurator in omnibus: vt nõ ſit opus tibi in hominibus ſperare. Homines enim cito mutantur, & deficiunt velociter, Chriſtus autem manet in ęternum, & aſtat vſq; in finem firmiter. Non eſt magna fiducia ponenda in homine fragili & mortali, etiam ſi vtilis ſit & dilectus: neq; triſtitia multa capiẽda ex hoc ſi interdum aduerſetur & contradicat. Qui hodie tecum ſunt, cras contrariari poſſunt, & ecõuerſo ſæpe vt aura vertuntur. Pone totam fiduciã tuam in Domino, & ſit ipſe timor tuus & amor tuus. Ipſe pro te reſpondebit & faciet bene ſicut optimum

fuerit

ſuerit. Non habes hic manentem ciuitatem: & vbicunq; fueris, extraneus es & peregrinus, nec requiem aliquando habebis, niſi Chriſto intime fueris vnitus. Quid hic circumſpicis quum iſte non ſit locus tuæ requietionis? In cœleſtibus debet eſſe habitatio tua, & ſicut in tranſitu cuncta terrena ſunt aſpicienda, vt tranſeant omnia, & tu cum eis pariter. Vide & non inhęreas, ne capiaris & pereas. Apud altiſſimum ſit cogitatio tua, & deprecatio tua ad Chriſtũ ſine intermiſſiõe dirigatur. Si neſcis alta ſpeculari & cœleſtia, requieſce in paſſione Chriſti, & in ſacris vulneribus eius libenter habita. Si enim ad vulnera & precioſa ſtigmata Ieſu deuote confugis, magnam in tribulatione confortationem ſenties, nec multum curabis hominum deſpectiones, faciliterq; verba detrahentiũ perferes. Chriſtus fuit etiam in mundo ab hominibus deſpectus, & in maxi-

maxima neceſſitate à notis & amicis inter opprobria derelictus. Chriſtus pati voluit & deſpici, & tu audes de aliquo conqueri? Chriſtus habuit aduerſarios & obloquutores, & tu vis omnes habere amicos & benedictores? Vnde coronabitur patientia tua, ſi nil aduerſitatis occurrerit? Si nihil contrarium vis pati, quomodo eris amicus Chriſti? Suſtine te cum Chriſto & pro Chriſto, ſi vis regnare cum Chriſto. Si ſemel perfecte introiſſes in interiora Ieſu, & modicum de ardenti eius amore ſapuiſſes: tunc de proprio commodo, vel incommodo nihil curares, ſed magis de opprobrio illato gauderes, quia amor Ieſu facit hominē ſeipſum contemnere. Amator Ieſu & verus internus & liber ab affectionibus inordinatis poteſt ſe ad Deum libere conuertere, & eleuare ſe ſupra ſeipſum in ſpiritu ac fruitione quieſcere. Cui ſapiunt omnia

prout

prout ſunt, non vt dicuntur aut æſtimantur: hic vere ſapiens eſt & doctus magis à Deo quàm ab hominibus. Qui ab intra ſcit ambulare & modicum res ab extra ponderare, non requirit loca nec tempora expectat ad habēda deuota exercitia. Homo internus cito ſe recolligit: quia nunquam ſe totum ad exteriora effundit. Non illi obeſt labor exterior, aut occupatio ad tempus neceſſaria: ſed ſicut res eueniūt ſic ſe illis accommodat. Qui intus bene diſpoſitus eſt & ordinatus non curat mirabiles, & peruerſos hominū geſtus. Tantum homo impeditur & diſtrahitur, quantum ſibi res attrahit. Si recte tibi eſſet & bene purgatus eſſes, omnia tibi in bonum cederent & profectum. Ideo multa tibi diſplicent, & te ſæpe conturbant, quia adhuc non es tibiipſi perfecte mortuus, nec ſegregatus ab omnibus terrenis. Nihil ſic maculat & im-

plicat cor hominis, ſicut impurus amor in creaturis. Si renuis conſolari exterius, poteris ſpeculari cœleſtia, & frequenter interius iubilare.

¶ De humili ſubmiſſione ſub prælati regimine. CAP. II.

NOn magni pendas quis pro te vel contra te ſit: ſed hoc age & cura vt Deus tecum ſit in omni re, quam facis: habeas conſcientiam bonam, & Deus bene te defenſabit. Quem enim adiuuare voluerit, nullius peruerſitas nocere poterit. Si tu ſcis tacere & pati, videbis proculdubio Domini auxiliũ. Ipſe nouit tempus & modum liberandi te, & ideo debes te illi reſignare. Dei eſt adiuuare, & ab omni confuſione liberare. Sępe valde prodeſt ad maiorem humilitatem conſeruãdam ꝙ defectus noſtros alii ſciunt & redarguunt. Quando homo pro defectibus ſuis ſe humiliat, tũc faciliter alios placat & leuiter ſatisfacit ſibi iraſcentibus.

Humi-

Humilem Deus protegit & liberat, humilem diligit & conſolatur: humili homini ſe inclinat, humili largitur gratiam magnam, & poſt eius depreſſionem leuat ad gloriam: humili ſua ſecreta reuelat, & ad ſe dulciter trahit & inuitat. Humilis accepta contumelia, & confuſione ſatis bene eſt in pace, quia ſtat in Deo, & non in mundo. Non repures te aliquid profeciſſe, niſi omnibus inferiorem te eſſe ſentias.

De bono & pacifico homine.

CAP. III.

Pone te primo in pace, & tunc alios poteris pacificare. Homo pacificus plus prodeſt, q̃ bene doctus. Homo paſſionatus etiam bonum in malum trahit, & faciliter malum credit. Bonus pacificus homo omnia ad bonum conuertit. Qui bene in pace eſt, de nullo ſuſpicatur, qui autem male contentus eſt & cõmotus variis ſuſpitionibus agitatur, nec

nec ipſe quieſcit, nec alios quieſcere permittit. Dicit ſæpe quod dicere nō deberet, & omittit quod ſępe ſibi magis facere expediret. Cōſiderat quod alii facere tenentur, & negligit quod ipſe facere tenetur. Habe ergo primum zelum ſuper temetipſum, tunc zelare poteris etiam iuſte proximū tuum. Tu facta tua bene ſcis excuſare, & tolerare, & aliorum non vis recipere excuſationes. Iuſtius eſſet vt te accuſares, & fratrem tuum excuſares. Si portari vis, porta & alium. Vide quàm longe es adhuc à vera charitate & humilitate, quæ nulli nouit indignari, vel iraſci niſi tantum ſibi ipſi. Non eſt magnum cum bonis & manſuetis conuerſari: hoc enim omnibus naturaliter placet, & vnuſquiſque quàm libenter pacem habet, & ſecum ſentientes magis diligit. Sed cum duris & peruerſis, aut indiſciplinatis aut nobis contrariantibus pacifice poſſe viuere, magna

gratia eſt & laudabile nimis viriléq́
factũ. Sed ſunt qui ſeipſos in pace te=
nent, & cum aliis etiam pacem ha=
bent. Et ſunt qui nec pacem habent,
nec alios in pace dimittũt. Aliis ſunt
graues, ſed ſibi ſunt ſemper grauio=
res. Et ſunt qui ſeipſos in pace reti=
nent, & ad pacem alios reducere ſtu=
dent. Et tamen tota pax noſtra in hac
miſera vita potius in humili ſufferen
tia ponenda, quàm in non ſentiendo
contraria. Qui melius ſit pati, pacem
tenebit maiorem. Iſte eſt victor ſui
& dominus mundi, amicus Chriſti,
& hæres cœli.

¶ De pura mente, & ſimplici in=
tentione. CAP. IIII.

DVabus alis homo ſubleuatur à
terrenis, ſimplicitate, ſcilicet &
puritate. Simplicitas debet eſſe in in=
tentione, puritas in affictione: ſim=
plicitas intendit deum, puritas appre
hendit & guſtat. Nulla bona actio
te impediet, ſi liber intus ab omni

inor=

inordinato affectu fueris. Si nihil aliud quàm dei beneplacitum & proximi vtilitatem intendis, & quæris, interna libertate frueris. Si rectum cor tuum eſſet, tunc omnis creatura ſpeculum vitæ, & liber ſanctæ doctrinæ eſſet. Non eſt creatura tam parua & vilis, quæ bonitatem dei non repræſentet. Si tu eſſes intus bonus & purus, tunc omnia ſine impedimento videres & bene caperes.

Cor purum penetrat cœlum & infernum. Qualis vnuſquiſque intus eſt taliter iudicat exterius. Si eſt gaudium in mundo, hoc vtique poſſidet puri cordis homo. Et ſi eſt alicubi tribulatio & anguſtia, hoc melius nouit mala conſcientia. Sicut ferrum miſſam in ignem, amittit rubiginem & totum candens efficitur, ſic homo ad deum ſe integre conuertens à torpore exuitur, & in nouum hominem tranſmutatur. Quando homo incipit tepeſcere, tunc paruum me-

metuit laborem,& libenter externã accipit conſolationem. Sed quando perfecte incipit ſe vincere & viriliter in via dei ambulare, tunc minus ea reputat,quæ ſibi prius grauia eſſe ſentiebat.

De propria conſideratione.

CAP. V.

NOn poſſumus nobiſipſis nimis credere,quia ſæpe nobis gratia deeſt & ſenſus. Modicum lumen eſt in nobis, & hoc cito per negligentiam amittimus. Sæpe etiam non aduertimus quod tam cæci intus ſumus. Sæpe male agimus & peius excuſamus,& paſſione interdum mouemur, & zelum putamus. Parua in aliis reprehendimus,& noſtra maiora pertranſimus. Satis cito ſentimus & ponderamus quod ab aliis ſuſtinemus,ſed quantum alii à nobis ſuſtinent,non aduertimus. Qui bene & recte ſua ponderaret, non eſſet quod de alio grauiter iudicaret.

Internus homo ſuiipſius curam omnibus curis anteponit: & qui ſibiipſi diligenter intendit, faciliter de aliis tacet. Nunquam eris internus & deuotus, niſi de alienis ſilueris, & ad teipſum ſpecialiter reſpexeris. Si tibi, & deo totaliter intendis, modicum te mouebit quod foris percipis. Vbi es quando tibiipſi præſens non es? & quando omnia percurriſti, quid te neglecto profeciſti? Si debes habere pacem & vnionem veram, oportet quòd totum adhuc poſtponas, & te ſolum præ oculis habeas. Multum proinde proficies, ſi te feriatum ab omni temporali cura conſerues.

Valde deficies, ſi aliquid temporale magni feceris. Nil altum, nil magnũ nil gratum, nil acceptum tibi ſit, niſi pure deus aut de deo ſit. Totum vanum exiſtima quicquid conſolationis occurrit de aliqua creatura.

Amans deum anima ſub DEO deſpicit vniuerſa. Solus deus æternus

& immenſus implēs omnia, ſolatium eſt animæ & vera cordis lætitia.

¶ De lætitia bonę cōſciētię. CAP. VI.

GLoria boni hominis teſtimonium bonę conſcientiæ eſt. Habe bonam conſciētiam & ſemper habebis lætitiam. Bona conſcientia valde multa poteſt portare, & valde lęta eſt inter aduerſa. Mala conſcientia ſemper timida eſt & inquieta. Suauiter requieſces, ſi te cor tuum non reprehenderit. Noli lætari niſi quum benefeceris. Mali nunquam habent veram lętitiam, nec internam ſentiũt pacem, quia non eſt pax impiis, dicit dominus. Et ſi dixerint in pace ſum⁹, non venient ſuper nos mala, & quis nobis nocere audebit? Ne credas eis: quoniam repente exurget ira dei, & in nihilum redigentur actus corũ, & cogitationes eorum peribũt. Gloriari in tribulatione non eſt graue amanti, ſic enim gloriari, eſt in cruce domini gloriari. Breuis gloria quæ

ab hominibus datur & accipitur. Mundi gloriã ſemper comitatur triſtitia. Bonorum gloria in conſcientiis eorum, & non in ore hominum. Iuſtorum lętitia de deo & in deo eſt, & gaudium eorum de veritate. Qui veram & æternam gloriam deſiderat, temporalem nõ curat. Et qui temporalem quærit gloriam, aut non ex animo contemnit, minus amare conuincitur cœleſtem. Magnam habet cordis tranquillitatem, qui nec laudes curat nec vituperia. Facile erit contentus & pacatus, cuius conſcientia munda eſt, non es ſanctior ſi laudēris, nec vilior ſi vitupereris. Quod es, hoc es, nec maior dici vales quàm deo teſte ſis. Si attendis quid apud te ſis intus, nõ curabis quid de te loquantur homines foris. Homo videt in facie, deus autem in corde. Homo conſiderat actus, deus penſat intentiones. Bene ſemper agere, & modicum de ſe tenere humilis ani-

mæ indicium eſt. Nolle conſolari ab aliqua creatura, magnæ puritatis & internæ fiduciæ indiciũ eſt. Qui nullum extrinſecus pro ſe teſtimonium quærit, liquet quòd ſe deo totaliter commiſit. Nõ enim qui ſeipſum commendat, ille probatus eſt, ait beatus Paulus, ſed quem deus commendat. Ambulare cum deo intus, nec aliqua affectione teneri foris, ſtatus eſt interni hominis.

¶ De amore Ieſu ſuper omnia.

CAP. VII.

BEATVS qui intelligit quid ſit amare Ieſum, & contemnere ſeipſum propter Ieſum. Oportet dilectum pro dilecto relinquere, quia Ieſus vult ſolus ſuper omnia amari. Dilectio creaturæ fallax & inſtabilis. Dilectio Ieſu fidelis & perſeuerabilis. Qui adhæret creaturæ, cadet cum labili: qui amplectitur Ieſum, firmabitur in æuum. Illum dilige, & amicum tene tibi, qui omnibus

recedentibus te non derelinquet, nec patietur in fine perire. Ab hominibus oportet te aliquando ſeparari, ſiue velis, ſiue nolis. Teneas te apud Ieſum viuens, & moriens, & illius fidelitati te committe, qui omnibus deficientibus ſolus poteſt te iuuare. Dilectus tuus talis eſt naturæ vt alienū non velit admittere, ſed ſolus vult cor tuum habere, & tanquam rex in proprio throno ſedere. Si ſcires te bene ab omni creatura euacuare, Ieſus deberet libenter tecum habitare. Penè totum perditū inuenies quicquid extra Ieſum in omnibus poſueris. Non confidas nec innitaris ſuper calamum ventoſum, quia omnis caro fœnum, & omnis gloria eius vt flos fœni cadet. Cito decipieris, ſi ad externam hominum apparentiam tantum aſpexeris. Si enim tuum in aliis quæris ſolatium & lucrum, ſenties ſæpe detrimentum. Si quæris in omnibus Ieſum, inuenies vtique Ieſum.

ſum. Si autem quæris teipſum, inuenies etiam teipſum: ſed ad tuam perniciem. Plus enim homo nocet ſibi ſi Ieſum non quærit, q̃ totus mundus & omnes aduerſarii eius.

¶De familiari amicitia Ieſu.

CAP. VIII.

QVando Ieſus adeſt, totum bonum eſt, nec quicquam difficile videtur. Quando verò Ieſus non adeſt, totum durum eſt. Quando Ieſus intus non loquitur, conſolatio vilis eſt. Si autem Ieſus vnum verbum loquitur, tantum magna conſolatio ſentitur. Nonne Maria Magdalena ſtatim ſurrexit de loco in quo fleuit, quando Martha illi dixit: Magiſter adeſt, & vocat te? Felix hora, quando Ieſus vocat te de lachrymis ad gaudiũ ſpiritus. Quàm aridus & durus es ſine Ieſu? quàm inſipiens & vanus ſi cupis aliquid extra Ieſum. Nõne hoc eſt maius damnum, quàm ſi totum perderes mun-

dum? Quid poteſt mundus conferre ſine Ieſu? Eſſe ſine Ieſu grauis eſt infernus, & eſſe cum Ieſu dulcis paradiſus. Si fuerit tecum Ieſus, nullus poterit nocere inimicus. Qui inuenit Ieſum, inuenit theſaurum bonum, imò bonum ſuper omne bonum. Et qui perdit Ieſum, perdit nimis multum, & plus quàm totum mundum. Pauperrimus eſt qui viuit ſine Ieſu. Ditiſſimus qui bene eſt cum Ieſu. Magna ars eſt ſcire conuerſari cum Ieſu: & ſcire Ieſum tenere, magna prudentia. Eſto humilis & pacificus, & erit tecum Ieſus. Sis deuotus & quietus, & permanebit tecum Ieſus. Potes cito fugare Ieſum, & gratiam eius perdere ſi volueris ad exteriora declinare. Et ſi illum effugaueris & perdideris ad quem tunc fugies? & quem tunc quæres amicum? Sine amico non potes diu viuere: & ſi Ieſus non fuerit tibi præ omnibus amicus, eris nimis triſtis & de-

ſolatus. Fatuè igitur agis, ſi in aliquo altero cõfidis, & lætaris. Eligendum eſt magis totum mundum habere contrarium, quàm Ieſum offenſum. Ex omnibus ergo charis ſit Ieſus dilectus ſpecialis. Diligantur omnes propter Ieſum, Ieſus autem propter ſeipſum. Solus Ieſus Chriſtus ſingulariter eſt amandus, qui ſolus bonus & fidelis inuenitur præ omnibus amicis. Propter ipſum, & in ipſo tam amici quàm inimici tibi ſint chari, & pro omnibus his exorandus eſt, vt omnes ipſum cognoſcant & diligant. Nunquam cupias ſingulariter laudari & amari, quia hoc ſolius DEI eſt, qui ſimilem ſibi non habet. Nec velis quòd aliquis in corde ſuo tecum occupetur, neque tu in alicuius occuperis amore, ſed ſit Ieſus in te, & in omni bono homine. Eſto purus & liber ab intus ſine alicuius creaturæ implicamento. Oportet te eſſe mundum, & purum cor ad

Ieſum

Ieſum gerere, ſi vis vacare & videre quàm ſuauis eſt dominus. Et reuera ad hoc nõ peruenies, niſi gratia eius fueris præuentus & intractus, vt omnibus euacuatis & abdicatis ſolus cũ ſolo vniaris. Quando enim gratia dei venit ad hominem, tunc potens fit ad omnia: & quando recedit, tunc pauper & infirmus erit, & quaſi tantum ad flagella relictus. In his non debes deiici nec deſperare, ſed ad voluntatem dei æquanimiter ſtare, & cuncta ſuperuenientia tibi ad laudem Ieſu Chriſti perpeti: quia poſt hyemem ſequitur æſtas, poſt noctem redit dies, & poſt tempeſtatem ſerenitas magna.

¶ De carentia omnis ſolatii.

CAP. IX.

NOn eſt graue humanum contemnere ſolatium, quum adeſt diuinum. Magnum eſt & valde magnum tam humano q̃ diuino poſſe carere ſolatio, & pro honore dei li-

benter exilium cordis velle ſuſtine-
re, & in nullo ſeipſum quærere, nec
ad proprium meritum reſpicere.
Quid magni eſt ſi hilaris ſis & deuo-
tus, adueniente gratia, optabilis cun-
ctis hæc hora. Satis ſuauiter equitat,
quem gratia dei portat. Et quid mi-
rum ſi onus non ſentit qui portatur
ab omnipotente, & ducitur à ſum-
mo ductore. Libenter habemus ali-
quid pro ſolatio, & difficulter ho-
mo exuitur à ſeipſo: Vicit ſanctus
martyr Laurentius ſeculum cum ſuo
ſacerdote: quia omne quod in mun-
do delectabile videbatur, deſpexit: &
dei ſummi ſacerdotem Sixtum, quē
maximè diligebat, pro amore Chri-
ſti etiam à ſe tolli clementer ferebat.
Amore igitur creatoris amorem ho-
minis ſuperauit, & pro humano ſo-
latio diuinum beneplacitum magis
elegit. Ita & tu aliquem neceſſa-
rium & dilectum amicum pro amo-
re dei diſce relinquere. Nec gra-

uiter feras, quum ab amico dereli-ctus fueris, ſciens quoniam oportet nos omnes tandem ab inuicem ſepa-rari. Multum & diu oportet homi-nem in ſeipſo certare, antequam diſ-cat ſeipſum plene ſuperare, & totum affectum ſuum plenè in deum trahe-re. Quando homo ſtat ſuper ſeip-ſum, facile labitur ad conſolationes humanas. Sed verus Chriſti amator & ſtudioſus ſectator virtutum non cadit ſuper illas conſolationes, nec quærit tales ſenſibiles dulcedines: ſed magis fortes exercitationes, & pro Chriſto duros ſuſtinere labo-res. Quum igitur ſpiritualis conſo-latio à deo datur, cum gratiarum actione accipe eam, ſed dei munus intellige eſſe non tuum meritum, & noli extolli. Noli nimium gau-dere, nec inaniter præſumere: ſed eſto magis humilior ex dono, cau-tior quoque & timoratior in cunctis actibus tuis: quoniam tranſibit ho-

ra illa

ra illa, & ſequetur tentatio. Quum ablata fuerit conſolatio, non ſtatim deſperes, ſed cũ humilitate & patientia expecta cœleſtem viſitationem: quia potens eſt deus ampliorem tibi redonare gratiam & conſolationem Iſtud non eſt nouum nec alienum viam dei expertis, quia in magnis ſanctis & antiquis prophetis fuit talis ſæpe alternationis modus. Vnde quidam pręſente iam gratia dicebat: Ego dixi in abundantia mea, non mouebor in æternum. Abſente autem gratia quid in ſe fuerit expertus adiungit, dicens: Auertiſti faciem tuam à me, & factus ſum conturbatus. Inter hæc tamen nequaquam deſperat, ſed inſtantius dominum rogat & dicit: Ad te domine clamabo, & ad deum meum deprecabor. Denique orationis ſuæ fructum reportat, & ſe exauditum teſtatur, dicens: Audiuit Dominus & miſertus eſt mei: Dominus factus eſt adiutor

meus.

meus. Sed in quo? Conuertiſti, inquit, planctum meum in gaudium mihi, & circundediſti me lætitia. Et ſi ſic actum eſt cum magnis ſanctis, non eſt deſperandum nobis infimis & pauperibus, ſi interdum in frigiditate, & interdum in feruore ſumus: quoniam ſpiritus venit, & recedit ſecundum ſuæ voluntatis beneplacitum. Vnde beatus Iob ait: Viſitas eum diluculo, & ſubito probas illum. Super quid igitur ſperare poſſum, aut in quo confidere debeo, niſi in ſola magna miſericordia dei, & in ſola ſpe gratiæ cœleſtis? Siue enim aſſint homines boni, ſiue deuoti fratres & amici fideles, ſiue libri ſancti vel tractatus pulchri, ſiue dulcis cantus & hymni, omnia hæc modicum iuuant & modicum ſapiunt, quando deſertus ſum à gratia & in propria paupertate relictus. Tunc non eſt melius remedium quàm patientia & abnegatio mei in volun-

rate dei. Nunquã inueni aliquem religioſum qui nõ habuerit interdum gratiæ ſubtractionem, aut non ſenſerit feruoris diminutionem. Nullus ſanctus fuit vnquam tam alte raptus & illuminatus qui prius vel poſtea non fuit tentatus. Non enim dignus eſt alta dei contemplatione qui pro deo non eſt exercitatus aliqua tribulatione. Solet enim ſequentis conſolationis tentatio præcedens eſſe ſignum. Nam tentationibus probatis cęleſtis promittitur conſolatio. Qui vicerit, inquit, dabo ei edere de ligno vitę. Datur etiam conſolatio diuina, vt homo fortior ſit ad ſuſtinendum aduerſa. Sequitur etiam tentatio, ne ſe eleuet de bono. Nõ dormit diabolus: nec caro adhuc mortua eſt, ideo non ceſſes præparare te ad certamen, quia à dextris & à ſiniſtris ſunt hoſtes qui nunquam quieſcunt.

¶ De gratitudine pro gratia dei.

CAP. X.

Quid

Quid quæris quietem, quum natus ſis ad laborem? Pone te ad patientiã magis quàm ad conſolationem, ad crucem portandam magis quàm ad lætitiam. Quis enim ſecularium non libenter conſolationem & lætitiam ſpiritualem acciperet, ſi ſemper obtinere poſſet? Excedunt enim ſpirituales conſolationes omnes mundi delitias, & carnis voluptates. Nam omnes delitiæ mundanæ aut turpes ſunt aut vanæ: ſpirituales verò delitiæ ſolæ iucundæ & honeſtæ ex virtutibus progenitæ, & à deo puris infuſæ mentibus. Sed iſtis diuinis conſolationibus nemo ſemper pro ſuo affectu frui valet: quia tempus tentationis non diu ceſſat. Multum contrariatur ſupernæ viſitationi falſa libertas animi, & magna confidẽtia ſui. Deus bene facit conſolationis gratiam dando, ſed homo male agit non totum deo cum gratiarum actione retri-

buendo. Et ideo non poſſunt in nobis dona gratiæ fluere, quia ingrati ſumus auctori, nec totum refundimus fontali origini. Semper enim debetur gratia digne gratias referenti, auferetur ab elato quod dari ſolet humili. Nolo conſolationem quæ mihi aufert compunctionem, nec affecto contemplationem quæ ducit in elationem. Non enim omne altum ſanctum, nec omne deſiderium purum, nec omne dulce bonum, nec omne charum gratum deo. Libenter accepto gratiam vnde humilior & timoratior inueniar, atque ad relinquendum me paratior fiam. Doctus dono gratiæ & eruditus ſubtractionis verbere nō ſibi audebit quicquam boni attribuere, ſed potius ſe pauperem & nudum confitebitur. Da deo quicquid dei eſt: & tibi aſcribe quod tuum eſt, hoc eſt deo gratias pro gratia tribue: tibi autem ſoli culpam, & dignam pœnam pro

culpa

culpa deberi ſentias. Pone te ſemper ad infimum, & dabitur tibi ſummũ: nam ſummum non ſtat ſine infimo. Summi ſancti apud deum, minimi ſunt apud ſe, & quanto glorioſiores tanto in ſe humiliores, pleni veritate & gloria cœleſti, non ſunt vanæ gloriæ cupidi. In deo fundati & confirmati, nullo modo poſſunt eſſe elati: & qui deo totum aſcribunt quicquid boni acceperunt, gloriam ab inuicem non quærunt, ſed gloriam quæ à ſolo deo eſt, volunt & deum in ſe & in omnibus ſanctis laudari, ſuper omnia cupiunt, & ſemper in idipſum tendunt. Eſto igitur gratus in minimo, & eris dignus maiora accipere. Sit tibi minimum etiã pro maximo, & magis contemptibile pro ſpeciali dono. Si dignitas datoris inſpicitur, nullum datũ paruum aut munus vile videbitur. Non enim paruum munus eſt, quod à ſummo deo donatur, etiam ſi pœnas & ver-

bera donauerit gratũ eſſe debet: quia ſemper pro ſalute noſtra facit quicquid nobis aduenire permittit. Qui gratiam dei retinere deſiderat, ſit gratus pro gratia dei data, patiens pro ſublata: oret vt redeat, cautus ſit & humilis ne amittat.

¶De paucitate amatorum crucis Ieſu. CAP. XI.

HAbet Ieſus nunc multos amatores regni ſui cœleſtis, ſed paucos baiulatores ſuæ crucis. Habet multos deſideratores conſolationis, ſed paucos tribulatiõis. Plures inuenit ſocios menſę, ſed paucos abſtinentiæ. Omnes volunt cum Chriſto gaudere, ſed pauci volunt cum Chriſto aliquid ſuſtinere. Multi ſequuntur Ieſum vſque ad fractionem panis, ſed pauci ad bibendum calicem paſſionis. Multi miracula eius venerantur, ſed pauci ignominiam crucis ſequuntur. Multi Ieſum diligunt, quàm diu aduerſa non contingunt. Multi il-

lum laudāt & benedicunt quàm diu conſolationes aliquas ab ipſo recipiunt. Si autem ſe Ieſus abſconderit & modicū eos reliquerit, aut in querimoniam aut in deiectionem nimiam cadūt. Qui autem Ieſum propter Ieſum, & non propter ſuam aliquam conſolationem propriam diligunt, ipſum in tribulatione & in anguſtia cordis ſicut in ſumma conſolatione benedicunt. Et ſi nunquam eis conſolationem dare vellet, ipſum tamen ſemper laudarent, & ipſi ſemper gratias agere vellent. O quantum poteſt amor Ieſu purus nullo proprio commodo vel amore permixtus? Nonne oēs mercennarii ſunt dicēdi, qui conſolationes ſemper quærunt? Nonne amatores ſui magis quàm Chriſti probantur, qui ſua commoda vel lucra ſemper meditantur? Vbi inuenietur talis qui velit DEO ſeruire gratis? Raro inuenitur tam ſpiritualis aliquis qui omnibus ſit

nudatus. Nam verum ſpiritu pauperem ab omni creatura nudũ quis inueniet? Procul & de vltimis finibus precium eius. Si dederit homo omnem ſubſtantiam ſuam, adhuc nihil eſt: & ſi fecerit pœnitentiam magnã, adhuc exiguum eſt: & ſi apprehenderit omnem ſcientiam, adhuc longe eſt: & ſi habuerit virtutem magnam & deuotionem nimis ardentem, adhuc multum ipſi deeſt. Vnum ſcilicet quod ipſi ſummè neceſſarium eſt. Quid illud? Vt omnibus relictis ſe relinquat, & à ſe totaliter exeat, nihilq; de priuato amore retineat. Quum omnia fecerit quæ facienda nouerit, nihil ſe feciſſe ſentiat. Non grande ponderet quòd grandis exiſtimari poſſit: ſed in veritate ſeruum inutilem ſe pronunciet, ſicut veritas ait: Quum feceris omnia quæ præcepta vobis ſunt, adhuc dicite, quia ſerui inutiles ſumus. Tunc verò pauper & nudus ſpiritu eſſe poterit,

terit, & cum Propheta dicere: Quia vnicus & pauper ſum ego. Nemo iſto ditior, nemo tamē liberior, nemo potentior illo, qui ſcit ſe & omnia relinquere, & ad infimum ſe ponere.

¶ De regia via ſanctæ crucis.

CAP. XII.

DVrus hic multis videtur ſermo Abnega temetipſum, tolle crucem tuam, & ſequere Ieſum. Sed multò durius erit audire illud extremū verbum: Diſcedite à me maledicti in ignem æternum. Qui enim modo libenter audiunt & ſequūtur verbum crucis, tunc non timebunt ab auditione mala æternæ damnationis. Hoc ſignum crucis erit in cœlo, quum dominus ad iudicandum venerit. Tunc omnes ſerui crucis, qui ſe crucifixo conformauerunt in vita, ad Chriſtum accedent iudicem cum magna fiducia. Quid igitur times tollere crucem, per quam itur ad regnum? In cruce ſalus, in cruce

vita, in cruce protectio ab hoſtibus, in cruce infuſio ſupernæ ſuauitatis, in cruce robur mentis, in cruce gaudium ſpiritus, in cruce virtus ſumma, in cruce perfectio ſanctitatis. Non eſt ſalus animæ, nec ſpes æternæ vitæ, niſi in cruce. Tolle ergo crucem tuam, & ſequere Ieſum, & ibis in vitam æternam. Proceſſit ille baiulans ſibi crucem, & mortuus eſt pro te in cruce, vt tu etiam portes crucem, & mori affectes in cruce: quia ſi commortuus fueris etiam cum illo pariter viues, & ſi ſocius fueris pœnæ, ſocius eris & gloriæ. Ecce in cruce totum conſtat, & in moriendo totum iacet, & non eſt alia via ad vitam, & ad veram internam pacem, niſi via ſanctæ crucis, & quotidianæ mortificationis. Ambula vbi vis, quære quodcunque volueris, & non inuenies altiorem viam ſupra, nec ſecuriorem viam infra, niſi viam ſanctæ crucis. Diſpone & ordina omnia

ſecundum tuũ velle & videre,& non inuenies niſi ſemper aliquid pati debere,aut ſponte,aut inuite,& ita crucem ſemper inuenies, aut enim in corpore dolorem ſenties, aut in anima ſpiritus tribulationem ſuſtinebis Interdum à deo relinqueris : interdũ à proximo exercitaberis,& quod amplius eſt ſæpe tibimetipſi grauis eris: nec tamen aliquo remedio vel ſolatio liberari poteris : ſed donec deus voluerit oportet ꝙ ſuſtineas. Vult enim deus vt tribulationem ſine cõſolatione diſcas pati, & vt illi totaliter te ſubiicias,& humilior ex tribulatione fias.Nemo ita cordialiter ſentit paſſionem Chriſti,ſicut is cui contigerit ſimilia pati. Crux igitur ſemper parata eſt,& vbique te expectat. Non potes effugere quocunq; cucurreris : quia quocunque veneris,teipſum tecum portas,& ſemper teipſum inuenies.Conuerte te ſupra,conuerte te infra, conuerte te extra & intra & in his omnibus inuenies crucem:

& neceſſe eſt te vbique tenere patientiam, ſi internam vis habere pacem, & perpetuam promereri coronam. Si libenter crucem portas, portabit te, & deducet te ad deſideratum finē vbi.ſ.finis patiendi erit, quanuis hic non erit. Si inuite portas, onus tibi facis, & teipſum magis grauas, & tamen oportet vt ſuſtineas. Si abiicis vnam crucem, aliam proculdubio inuenies, & forſitan grauiorem. Credis tu euadere, quod nullus mortalium potuit præterire? Quis ſanctorum in mundo ſine cruce & tribulatione fuit? Nec enim dominus noſter Ieſus Chriſtus vna hora ſine dolore paſſionis fuit, quàm diu in hoc mundo vixit. Oportebat enim Chriſtum pati, & reſurgere à mortuis, & ita intrare in gloriam ſuam. Et quomodo tu aliam viam quæris ꝙ hanc regiam viam quæ eſt via ſanctæ crucis? Tota vita Chriſti crux fuit & martyrium, & tu tibi quęris requiem

&

& gaudium? Erras, erras ſi aliud quæris, quàm pati tribulationes: quia tota iſta vita mortalis plena eſt miſeriis & circunſignata crucibꝰ. Et quanto altius quis in ſpiritu profecerit, tāto grauiores cruces ſæpe inueniet: quia exilii ſui pœna magis ex amore creſcit. Sed tamen iſte ſic multipliciter afflictus non eſt ſine leuamine conſolationis: quia fructum magnum ſibi ſentit, accreſcere ex ſufferentia ſuæ crucis. Nam dum ſponte illi ſe ſubiicit, omne onus tribulationis in fiduciam diuinæ conſolationis conuertitur: & quanto caro magis per tribulationem atteritur, tanto amplius ſpiritus per internam cōſolationem roboratur. Et nonnunquam in tantum confortatur ex affectu tribulationis & aduerſitatis ob amorem conformitatis crucis Chriſti, vt non ſine dolore & tribulatione eſſe vellet: quoniam tanto ſe acceptiorem deo credit, quanto plura &

ra &

ra & grauiora pro eo perferre pote=
rit. Non eſt illud virtus hominis, ſed
gratia Chriſti, quæ tanta poteſt &
agit in carne fragili: vt quod natura=
liter ſemper abhorret, & fugit hoc
feruore ſpiritus aggrediat & diligat
Nõ eſt ſecundum hominem crucem
portare, crucem amare, corpus caſti=
gare, & ſeruituti ſubiicere, honores
fugere, contumelias libenter ſuſtine=
re, ſeipſum deſpicere, & deſpici opta=
re, aduerſa quæq; cum damnis per=
peti, & nihil proſperitatis in hoc
mundo deſiderare. Si ad teipſum re=
ſpicis, nihil huiuſmodi ex te poteris:
ſed ſi in domino confidis, dabitur ti=
bi fortitudo de cœlo, & ſubiicietur
ditioni tuę mundus & caro. Sed nec
inimicum diabolum timebis, ſi fue=
ris fide armatus, & Ieſu cruce ſigna=
tus. Pone ergo te ſicut fidelis & bo=
nus ſeruus Chriſti ad portandum vi
riliter crucem domini tui pro te ex
amore crucifixi. Præpara te ad tole=
randa

randa multa aduerſa & varia incom
moda in hac miſera vita: quia ſic te-
cum erit vbicunque fueris, & ſic reue
ra eum inuenies vbicunque latueris.
Oportet te ita eſſe, & non eſt reme-
dium euadendi à tribulatione malo
rum & dolore, quàm vt te patiaris.
Calicem domini affectanter bibe, ſi
amicus eius eſſe & partem cum eo ha
bere deſideras. Conſolationes deo
committe, faciat ipſe cum talibus ſi-
cut ſibi magis placuerit. Tu verò po-
ne te ad ſuſtinendum tribulationes,
& reputa eas maximas conſolatio-
nes, quia non ſunt condignæ paſſio-
nes huius temporis ad futuram glo-
riam, quæ reuelabitur in nobis pro-
merendam, etiam ſi ſolus omnes poſ-
ſes ſuſtinere. Quando ad hoc vene-
ris quòd tribulatio tibi dulcis eſt, &
ſapit pro Chriſto, tunc bene tecum
eſſe exiſtima: quia inueniſti para-
diſum in terra. Quandiu pati ti-
bi graue eſt & fugere quæris, tandiu

male habebis, & ſequetur te vbiq; fu
ga tribulationis. Si ponis te ad quod
eſſe debes, videlicet ad patiendum &
moriendū, fiet cito melius & pacem
inuenies. Etiam & ſi raptus fueris in
tertium cœlum cum Paulo, non es
propterea tutus de nullo contrario
ſuſtinendo. Ego (inquit Ieſus) oſten-
dam illi quanta oportet eum pro no
mine meo pati. Pati ergo tibi rema-
net, ſi Ieſum diligere & perpetuo illi
ſeruire placet. Vtinam dignus eſſes
pro nomine Ieſu aliquid pati, quàm
magna gloria remaneret tibi, quan-
ta exultatio omnibus ſanctis DEI,
quanta quoque ædificatio eſſet pro-
ximi? Nam patientiam omnes res
commendant, quanuis pauci tamen
pati velint. Merito deberes liben-
ter modicum pati pro CHRISTO,
quum multa grauiora patiaris pro
mundo. Scias pro certo quia mo-
riente te, oportet te ducere vitam,
& quanto plus quiſque ſibi moritur,
tanto

tanto Deo magis viuere incipit. Nemo aptus eſt ad comprehendendum cœleſtia, niſi ſe ſubmiſerit ad portandum pro Chriſto aduerſa. Nihil deo acceptius, nihil tibi ſalubrius in mũdo iſto, q̃ libenter pati pro Chriſto. Et ſi eligendum tibi eſſet, magis optare deberes pro Chriſto aduerſa pati, q̃ multis conſolationibus recreari, quia Chriſto ſimilior eſſes, & omnibus ſanctis eius conformior.

Non enim ſtat meritum noſtrum & profectus ſtatus nõſtri in multis ſuauitatibus & conſolationibus, ſed potius in magnis grauitatibus & tribulationibus perferendis. Si quidem aliquid melius & vtilius ſaluti hominum q̃ pati fuiſſet, Chriſtus vtiq; verbo & exemplo oſtendiſſet. Nam & ſequentes ſe diſcipulos, omneſq; eum ſequi cupientes, manifeſte ad crucem portandam hortatur, & dicit: Si quis vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat cru-

cem ſuam, & ſequatur me. Omnibus ergo perlectis & ſcrutatis ſit iſta finalis cõcluſio. Quoniam per multas tribulationes oportet nos intrare in regnum Dei. Finis.

LIBER TERTIVS.

¶De interna Chriſti loquutione ad animam fidelem. CAP. I.

AVdiam quid loquatur in me Dominus Deus. Beata anima quæ Dominũ in ſe loquentem audit, & de ore eius verbum conſolationis accipit. Beatæ aures quæ venas diuini ſuſurri ſuſcipiunt & de mundi huius ſuſurrationibus nihil aduertunt. Beatæ planè aures quæ non vocem foris ſonantem, ſed interius auſcultãt veritatem loquentem & docentem. Beati oculi qui exterioribus clauſi, interioribus autem ſunt intenti. Beati qui interna

penetrant: et ad capienda archana cœleſtia magis ac magis per quotidiana exercitia ſe ſtudent pręparare. Beati qui Deo vacare geſtiunt, et ab omni impedimento ſeculi ſe excutiunt. Animaduerte hæc ô anima mea, & claude ſenſualitatis tuę oſtia vt poſſis in te audire quid loquatur Dominus Deus in te. Hæc dicit dilectus tuus. Salus tua ego ſum, pax tua & vita tua: Serua te apud me, & pacem inuenies. Dimitte omnia tranſitoria, & quære æterna. Quid ſunt omnia temporalia, niſi ſeductoria? & quid iuuant omnes creaturæ, ſi fueris à creatore deſerta? Omnibus ergo abdicatis creatori tuo te redde placitam ac fidelem; vt veram valeas apprehendere beatitudinem.

¶ Quòd veritas intus loquitur ſine ſtrepitu verborum. CAP. II.

LOquere Domine, quia audit ſeruus tuus. Seruus tuus ego

ſum, da mihi intellectum vt ſciam teſtimonia tua. Inclina cor tuum in verba oris tui, fluat vt ros eloquium tuum. Dicebant olim filii Iſrael ad Moyſen: Loquere nobis tu, & audiemus: non loquatur nobis Dominus ne forte moriamur. Non ſic Domine, non ſic oro, ſed magis cum Samuele propheta humiliter ac deſideranter obſecro, Loquere Domine, quia audit ſeruus tuus: non loquatur mihi Moyſes aut aliquis ex prophetis, ſed potius tu loquere Domine Deus inſpirator & illuminator omnium prophetarum: quia tu ſolus ſine eis potes me perfecte imbuere, illi autem ſine te nihil proficient. Poſſunt quidem verba ſonare, ſed ſpiritum non conferunt. Pulcherrime dicunt, ſed te tacente cor non accendunt. Literas tradunt: ſed tu ſenſum aperis. Myſteria proferunt: ſed tu reſeras intellectum ſignatorum. Mandata edicunt: ſed

tu iuuas ad perficiendum. Viam oſtendunt, ſed tu confortas ad ambulandum. Illi foris tantum agunt, ſed tu corda inſtruis & illuminas. Illi exterius rigant, ſed tu fœcunditatem donas. Illi clamant verbis, ſed tu auditui intelligentiam tribuis. Nõ ergo loquatur mihi Moyſes: ſed tu Domine Deus meus æterna veritas ne forte moriar & ſine fructu efficiar. Si fuero tantum foris admonitus & intus non accenſus, ne ſit mihi ad iudicium verbum auditum & non factum, cognitum nec amatum, creditum & non ſeruatum. Loquere igitur Domine quia audit ſeruus tuus. Verba enim vitæ æternæ habes: loquere mihi ad qualemcunq; animæ meæ conſolationem, & ad totius vitæ meæ emendationem: tibi autem ad gloriam & perpetuum honorem.

¶Quod verba Dei cum humilitate ſunt audienda, & ꝙ multi

ea non ponderant. CAP. III.

AVdi fili mi verba mea, verba ſuauiſſima, omnẽ philoſophorum & ſapientium huius mundi ſcientiam excedentia. Verba mea ſpiritus & vita ſunt: nec humano ſenſu penſanda. Non ſunt ad vanam complacentiã trahenda, ſed in ſilentio audienda & cum omni humilitate atq; affectu magno ſuſcipienda, & dixi: Beatus es quem tu erudieris Domine, & de lege tua docueris eũ vt mitiges ei à diebus malis, & non deſoletur in terra. Ego, inquit, Dominus docui prophetas ab initio & vſq; nunc non ceſſo omnibus loqui: ſed multi ad vocem meã ſurdi ſunt & duri. Plures mundum libentius audiunt q̃ Deum: facilius ſequuntur carnis ſuæ appetitum q̃ Dei beneplacitum. Promittit mundus temporalia & parua, & ſeruitur ei auiditate magna: ego promitto ſumma & æterna: & torpeſcunt mortaliũ corda.

da. Quis tanta cura mihi in omni-
bus ſeruit & obedit ſicut mundo &
dominis eius ſeruitur? Erubeſcere
Sion ait mare. Et ſi cauſſam quæris
audi quare. Pro modica præbenda
longa via curritur, & pro æterna vi-
ta vix aut à multis pes ſemel à terra
leuatur. Vile pretium quæritur pro
vno numiſmate interdũ turpiter li-
tigatur, & pro vana re & parua pro-
miſſione die noctuq; fatigari non
timetur. Sed prochdolor pro bono
incommutabili, pro præmio inæſti-
mabili, pro ſummo honore & glo-
ria interminabili vel ad modicum
fatigari pigritatur. Erubeſce ergo ſer-
ue piger & queruloſe ꝙ illi paratio-
res inueniuntur ad perditionem, q̃
tu ad vitam. Gaudent illi amplius
ad vanitatẽ q̃ tu ad veritatem. Equi-
dem à ſpe ſua nonnunq̃ fruſtrantur.
ſed promiſſio mea neminem fallit,
nec confidentem mihi dimittit in-
anem. Quod promiſi dabo: quod

dixi implebo, ſi tamen vſq; in finem fidelis in dilectione mei quis permanſerit. Ego remunerator ſum omnium bonorum, et fortis probator omnium deuotorum. Scribe verba mea in corde tuo, et pertracta diligenter: erunt enim in tempore tentationis valde neceſſaria. Quod non intelligis quum legis, cognoſces in die viſitationis. Dupliciter ſoleo electos meos viſitare, tentatione ſcilicet et conſolatione: et duas lectiones eis quotidie lego, vnam increpando eorum vitia, alteram exhortando ad virtutum incremēta. Qui habet verba mea & ſpernit ea, habet qui iudicet eum in nouiſſimo die.

¶ Oratio ad implorandam deuotionis gratiam.

CAP. IIII.

DOmine Deus meus omnia bona mea tu es. Et quis ego ſum vt audeā ad te loqui? Ego ſum pauperrimus ſeruulus tuus & abiectus

vermiculus multò pauperior et contemptibilior q̃ ſcio et dicere audeo. Memento tamen Domine, quia nihil ſum, nihil habeo, nihilq; valeo. Tu ſolus bonus, iuſtus, & ſanctus: tu omnia potes, omnia præſtas, omnia imples, ſolum peccatorem inanem relinquens. Reminiſcere miſerationum tuarũ Domine, et imple cor meum gratia tua, qui non vis vacua eſſe opera tua. Quomodo poſſum me tolerare in hac miſera vita, niſi me confortauerit miſericordia et gratia tua? Noli auertere faciem tuam à me, noli viſitationem tuam prolongare, noli conſolationẽ tuam abſtrahere: ne fiat anima mea ſicut terra ſine aqua tibi. Domine doce me facere voluntatẽ tuam, doce me coram te digne et humiliter conuerſari: quia ſapientia mea tu es, qui in veritate me cognoſcis, et cognouiſti antequàm fieret mundus, et antequàm natus eſſem in mundo.

¶ Quod in veritate & humilitate coram Deo conuerſandum eſt.

CAP. V.

FIli ambula coram me in veritate: & in ſimplicitate cordis tui quære me ſemper. Qui ambulat coram me in veritate, tutabitur ab incurſibus malis, & veritas liberabit eum à ſeductoribus, & à detractionibus iniquorum. Si veritas te liberauerit, verè liber eris, & non curabis de vanis hominũ verbis. Domine verũ eſt, ſicut dicis: ita quæſo mecum fiat. Veritas tua me doceat, ipſa me cuſtodiat, & vſq; ad ſalutarem finem me cõducat. Ipſa me liberet ab omni affectione mala, & inordinata dilectione, & ambulabo tecum in magna cordis libertate. Ego te docebo (ait veritas) quæ recta ſunt & placita coram me. Cogita peccata tua cum diſplicentia magna & mœrore, & nunq̃ reputes te aliquid eſſe propter opera bona. Reuera peccator es

tor es, & multis paſſionibus obno-xius & implicatus. Ex te ſemper ad nil tendis, & cito laberis, cito vince-ris, cito turbaris, cito diſſolueris. Non habebis quicquam vnde poſ-ſis gloriari: ſed multa vnde te debes vilificare, quia multo infirmior es, ꝙ̃ vales comprehendere. Nihil ergo magnum tibi videatur ex omnibus quæ agis, nihil grande, nihil precio-ſum, & admirabile: nihil reputatio-ne appareat dignum, nihil altum, nihil verè laudabile, & deſiderabile, niſi quod æternum eſt. Placeat tibi ſuper omnia æterna veritas: diſpli-ceat tibi ſuper omnia vilitas maxi-ma tua. Nihil ſic timeas, nihil ſic vi-tuperes, & fugias ſicut vitia & pec-cata tua, quæ magis diſplicere de-bent, quàm quælibet rerum damna. Quidam non ſyncere coram me am-bulant: ſed quadam curioſitate & ar-rogantia ducti volunt ſecreta mea ſcire, & alta Dei intelligere, ſe & ſuã

ſalutem negligentes. Hi ſæpe in ma-
gnas tentationes & peccata propter
ſuam ſuperbiam & curioſitatem, me
eis aduerſante, labuntur. Time iudi-
cia Dei: expaueſce iram omnipoten-
tis, noli autem diſcutere opera altiſ-
ſimi, ſed tuas iniquitates perſcruta-
re in quantis deliquiſti, & q̃ multa
bona neglexiſti. Quidam ſolum
portant ſuam deuotionem in libris
& quidam in imaginibus, quidam
autem in ſignis exterioribus et figu-
ris: quidam habẽt me in ore, ſed mo-
dicum in corde. Sunt alii qui intel-
lectu illuminati, et affectu purgati
ad æterna ſemper anhelant, de ter-
renis grauiter audiunt, neceſſitati-
bus naturæ dolenter inſeruiũt, et hi
ſentiunt quid veritatis ſpiritus lo-
quitur in eis: quia docet eos terrena
deſpicere, et amare cœleſtia: mun-
dum negligere, et cœlum tota die
ac nocte deſiderare. ¶ De mira-
bili effectu diuini amoris. CAP. VI.

Benedico te pater cœleſtis, pater Domini mei Ieſu Chriſti, quia mei pauperis dignatus es recordari. O pater miſericordiarum & Deus totius conſolationis, gratias ago tibi qui me indignum omni conſolatione quandoq; tua recreas conſolatione. Benedico te ſemper & glorifico cum vnigenito filio tuo, & ſpiritu ſancto paracleto in ſæcula ſæculorum. Eia Domine Deus amator ſancte meus, quum tu veneris in cor meum, exultabunt omnia interiora mea. Tu es gloria mea & exultatio cordis mei, tu es ſpes mea & refugium meum in die tribulationis meæ. Sed quia adhuc debilis ſum in amore, & imperfectus in virtute: ideo neceſſe habeo à te confortari & conſolari: propterea viſita me ſæpius & inſtrue diſciplinis ſanctis. Libera me à paſſionibus malis, & ſana cor meum ab omnibus affectionibus inordinatis & vitiis, vt intus

ſana

ſanatus & bene purgatus aptus ef=
ficiat ad amandum, fortis ad patien
dum, ſtabilis ad perſeuerandum.
Magna res eſt amor, magnum om=
nino bonum, quod ſolum leue fa=
cit omne oneroſum, & fert æquali=
ter omne inæquale. Nam onus ſine
onere portat, & omne amarum dul=
ce ac ſapidum efficit. Amor Ieſu no
bilis ad magna operanda impellit,
& ad deſideranda ſemper perfectio=
ra excitat. Amor vult eſſe ſurſum,
nec vllis infimis rebus retineri.
Amor vult eſſe liber, & ab omni mũ=
dana affectione alienus, ne internus
eius impediatur aſpectus, neu per
aliquod commodum temporale im=
plicationes ſuſtineat, aut per incom
modum ſuccumbat. Nihil dulcius
eſt amore, nihil fortius, nihil altius,
nihil latius, nihil iucundius, nihil
plenius, nihil melius in cœlo & in
terra, quia amor à Deo natus eſt, nec
poteſt niſi in Deo ſuper omnia crea=
ta re=

ta requieſcere. Amãs volat, currit, lætatur, liber eſt & nõ tenetur: dat omnia pro omnibus, & habet omnia in omnibus, quia in vno ſummo ſuper omnia quieſcit, ex quo omne bonum fluit & procedit. Non reſpicit ad dona, ſed ad donantem ſe conuertit ſuper omnia bona. Amor modum ſemper neſcit, ſed ſuper omnem modum ferueſcit. Amor onus non ſentit, labores nõ reputat, plus affectat q̃ valet, de impoſſibilitate non cauſatur, quia cuncta ſibi poſſe & licere arbitratur. Valet igitur ad omnia & multa implet & effectui mancipat, vbi non amans deficit & iacet. Amor vigilat, & dormiens nõ dormitat. Fatigatus non laſſatur, arctatus non arctatur, territus non cõturbatur: ſed ſicut viuax flamma & ardens facula ſurſum erumpit ſecureq; pertranſit. Si quis amat, nouit quid hæc vox clamet. Magnus clamor in auribus Dei eſt, ipſe ardens

affe-

affectus animæ qui dicit: Deus meus amor meus, tu totus meus & ego tuus. Dilata me in amore, vt diſcam interiora cordis ore deguſtare, quã ſuaue ſit amare, & in amore liquefieri & natare. Tenear amore vadens ſupra me præ nimio feruore & ſtupore. Cantem amoris canticum, ſequar te dilectum meum in altum, deficiat in laude tua anima mea iubilans ex amore. Amem te pluſquã me, nec me niſi propter te & omnes in te qui vere amant te, ſicut iubet lex amoris lucens ex te. Eſt amor velox, ſyncerus, pius, iocundus, & amœnus, fortis, patiens, fidelis, prudens, longanimis, virilis & ſeipſum nunq̃ quærens. Vbi enim ſeipſum aliquis quærit, ibi amor cadit. Eſt amor circunſpectus, humilis & rectus, non mollis, non leuis nec vanis intendens rebus, ſobrius, caſtus, ſtabilis, quietus, & in cunctis ſenſibus cuſtoditus. Eſt amor ſubiectus & obe-

diens prelatis, ſibi vilis & deſpectus, Deo deuotus & gratificus, confidens & ſemper ſperans in eo etiam cùm ſibi non ſapit Deus, quia ſine dolore non viuitur in amore. Qui non eſt paratus omnia pati, & ad voluntatē ſtare dilecti, non eſt dignus amator appellari. Oportet amantem omnia dura & amara propter dilectum libenter amplecti, nec ob contraria accidentia ab eo deflecti.

¶ De probatione veri amatoris. CAP. VII.

FIlli non es adhuc fortis & prudens amator. Quare Domine? quia propter modicā contrarietatē deficis à cœptis & nimis auide conſolationem quæris. Fortis amator ſtat in tentationibus nec callidis credit ſuaſionibus inimici. Sicut in proſperis ei placet, ita nec in aduerſis diſplicet. Prudens amator non tam donum amantis conſiderat q̄ dantis amorem. Affectum potius at-

tendit q̃ cenſum, & infra dilectum omnia data ponit. Nobilis amator non quieſcit in dono, ſed in me ſuper omne donum. Non eſt ideo totũ perditum, ſi quandoq; minus bene de me vel de ſanctis meis ſentis q̃ velles. Affectus ille bonus & dulcis quem interdũ percipis, affectus gratiæ præſentis eſt, & quidã pręguſtus patriæ cœleſtis, ſuper quo non nimium innitendum, quia vadit & venit. Certare autẽ aduerſus incidẽtes malos animi motus, ſuggeſtionemq; ſpernere diaboli, inſigne eſt virtutis et magni meriti. Non ergo te comburent alienæ phantaſiæ de quacũq; materia ingeſtæ. Forte ſerua propoſitum & intentionem rectam ad Deum. Nec eſt illuſio quod aliquando in excelſum ſubito raperis & ſtatim ad ineptias ſolitas cordis reuerteris. Illas enim inuite magis pateris q̃ agis, & quàm diu diſplicent et renisteris, meritum eſt & non perditio.

Scito

Scito ꝙ antiquus inimicus omnino nititur inpedire deſiderium tuum in bono & ab omni deuoto exercitio euacuare, à ſanctorum. ſ. cultu, à pia paſſionis memoria, à peccatorũ vtili recordatione, à proprii cordis cuſtodia, & à firmo propoſito proficiendi in virtute. Multas malas cogitationes ingerit, vt tædium tibi faciat & horrorem: vt ab oratione reuocet & ſacra lectione. Diſplicet ipſi humilis confeſſio, & ſi poſſet, à communione ceſſare faceret. Non credas ei neq; cures illum licet ſæpius tibi deceptionis tetenderit laqueos. Ipſi imputa cum mala ingerit & immunda: dicito illi, Vade immunde ſpiritus, erubeſce miſer, valde immundus es tu qui talia infers auribus meis. Diſcede à me ſeductor peſſime, non habebis in me partem vllam: ſed Ieſus mecum erit tanꝗ bellator fortis, & tu ſtabis confuſus. Malo potius mori & omnem pœ-

nam ſubire q̄ tibi conſentire. Tace & obmuteſce, non audiam te am- plius: licet mihi plures moliaris mo- leſtias. Dominus illuminatio mea & ſalus mea quem timebo? Domi- nus protector vitæ meæ à quo trepi- dabo? Si conſiſtant aduerſum me caſtra, non timebit cor meū. Domi- nus adiutor meus, & redemptor me- us. Certa tanquā miles bonus, & ſi interdū ex fragilitate corruis, reſu- me vires fortiores prioribus, confi- dens de ampliori gratia mea, & mul- tum præcaue à vana complacētia & ſuperbia. Propter hoc multi in erro rem ducuntur, & in cæcitatem pene incurabilē quandoq; labuntur. Sit tibi in cautelam, & perpetuam hu- militatē ruina hæc ſuperborum de ſe ſtulte præſumentium.

¶ De occultanda gratia ſub humilita tis cuſtodia. CAP. VIII.

FIli vtilius eſt tibi & ſecurius de- uotionis gratiam abſcondere, nec

nec in altum te efferre, nec multum inde loqui, neq; multum ponderare: ſed magis temetipſum deſpicere, & tanq̃ indigno datam timere. Non eſt huic affectioni tenacius inhærendum, quæ citius poteſt mutari in contrarium. Cogita in gratia, q̃ miſer & inops eſſe ſoles ſine gratia. Nec eſt in eo tantum ſpiritualis vitæ profectus, cùm conſolationis habueris gratiam: ſed quum humiliter, & abnegate, patienter'q; tuleris eius ſubſtractionem: ita ꝙ tunc ab orationis ſtudio non torpeas, nec reliqua opera tua ex vſu facienda omnino dilabi permittas: ſed ſicut optime potueris & intellexeris, libenter quod in te eſt, facias: nec propter ariditatem, ſeu anxietatem mentis, quã ſentis, te totaliter negligas. Multĩ enim ſunt, qui quum non bene eis ſucceſſerit, ſtatim impatientes fiunt, aut deſides. Non enim ſemper eſt in poteſtate hominis via eius, ſed Deĩ

eſt dare & conſolari, quando vult, et quãtum vult, et cui vult: ſicut ſibi placuerit et non amplius. Quidam incauti propter deuotionis gratiam ſeipſos deſtruxerũt: quia plus agere voluerunt, q̃ potuerunt non penſantes ſuæ prauitatis menſuram, ſed magis cordis affectum ſequentes, q̃ rationis iudiciũ. Et quia maiora præſumpſerunt, q̃ Deo placitum fuit, idcirco gratiam cito perdiderunt. Facti ſunt inopes, et viles relicti, qui in cœlo poſuerunt nidum ſibi: vt humiliati & depauperati diſcant non in alis ſuis volare, ſed ſub pennis meis ſperare. Qui adhuc noui ſunt & imperiti in via Domini, niſi conſilio diſcretorum ſe regant, facilius decipi poſſunt & elidi. Quod ſi ſuum ſentire magis ſequi, q̃ aliis excercitatis credere volunt: erit eis periculoſius exitus, ſi tum retrahi à proprio conceptu non voluerint. Raro ſibiipſis ſapientes, ab aliis regi humiliter patiuntur.

tiuntur. Melius eſt modicum ſapere cum humilitate, & parua intelligentia, ꝗ magni ſcientiarum theſauri, cum vana complacentia. Melius eſt tibi minus habere, ꝗ multum vnde poſſes ſuperbire. Non ſatis diſcrete agit, qui ſe totũ lætitiæ tradit, obliuiſcens priſtinæ inopiæ ſuæ, & caſti timoris Domini, qui timet gratiam oblatam amittere. Non etiam ſatis virtuoſè ſapit, qui tempore aduerſitatis, & cuiuſquam grauitatis nimis deſperatè ſe gerit, & minus fidenter de me ꝗ oportet, recogitat ac ſentit: qui tempore pacis nimis ſecurus eſſe voluerit, ſæpe tempore belli nimis deiectus & formidoloſus reperietur. Si ſcires ſemper humilis & modicus in te manere, nec non ſpiritum tuum bene moderari ac regere: non incideres tam cito in periculum & offenſam. Conſilium bonum eſt vt feruoris ſpiritu concepto, mediteris quid futurum ſit abſcedente

lumine. Quòd dum contigerit reco
gita, & denuo lucem poſſe reuerti,
quam ad cautelam tibi, mihi autem
ad gloriam, ad tempus ſubtraxi,
Vtilior eſt enim ſæpe talis probatio,
ꝙ ſi ſemper proſpera pro tua haberes
voluntate. Nam merita non ſunt ex
hoc æſtimanda, ſi quis plures viſio-
nes aut conſolationes habeat, vel ſi
peritus ſit in ſcripturis, aut in altio-
ri ponatur gradu: ſed ſi vera fuerit
humilitate fundatus, & diuina cha-
ritate repletus: ſi Dei honorem pure
& integre ſemper quærat; ſi ſeipſum
nihil reputet, & in veritate deſpi-
ciat, atq; ab aliis etiam deſpici & hu-
miliari magis gaudeat, ꝙ honorari.

¶ De vili æſtimatione ſibiipſius in oculis Dei. CAP. IX.

LOquor ad Dominum meum, quum ſim puluis & cinis. Si me
amplius reputauero, ecce tu ſtas con
tra me, & dicunt teſtimonium ve-
rum iniquitates meæ, nec poſſum cō

tradi-

eradicere. Si autem me vilificauero & ad nihilum redegero, & ab omni propria reputatione defecero, atq; ſicut ſum, puluerificauero: erit mihi propria gratia tua, & vicina cordi meo lux tua: & omnis æſtimatio quantumcunq; minima in valle nihilietatis meæ ſubmergetur, & peribit in æternum. Ibi oſtendes me mihi quid ſum, quid fui, & de quo veni: quia nihil & de nihilo. Si mihiipſi relinquor, ecce nihil & tota infirmitas. Si autem ſubito me reſpexeris, ſtatim fortis efficior, & nouo repleor gaudio. Et mirum valde, ꝙ ſic repente ſubleuor, & tam benigne à te complector, qui proprio pondere ſemper ad ima feror. Facit hoc amor tuus gratis præueniens me, & in tam multis ſubueniens neceſſitatibus, à grauibus quoq; cuſtodiens me periculis, & ab innumeris (vt verè dicam) eripiens malis. Me ſiquidem male amando me perdidi

& te ſolum quærendo & pure aman-
do, me & te pariter inueni, atq; ex
amore profundius ad nihilum redi-
gi. Quia tu ô dulciſſime, facis mecũ
ſupra meritũ omne, & ſupra id quod
audeo ſperare, vel rogare. Benedi-
ctus ſis Deus meus: quia licet ego
omnibus bonis ſim indignus, tua
tamen nobilitas, & infinita boni-
tas, nunq̃ ceſſat benefacere etiam in-
gratis, & longe à te auerſis. Conuer-
te nos ad te, vt ſimus grati, humiles,
& deuoti: quia ſalus noſtra tu es,
virtus, & fortitudo noſtra.

¶Quod omnia ad Deum ſicut ad finem vltimũ ſunt referenda.

CAP. X.

FIli, ego debeo eſſe finis tuus ſu-
premus & vltimatus, ſi vere de-
ſideras eſſe beatus. Ex hac intentio-
ne purificabitur affectus tuus, ſæpi-
us ad ſeipſum, & ad creaturas male
incuruatus. Nam ſi teipſum in ali-
quo quæris, ſtatim in te deficis, &

areſcis. Omnia ergo principaliter ad me referas, quia ego ſum qui omnia dedi. Sic ſingula conſidera ſicut ex ſummo bono manantia: & ideo ad me tanquàm ad ſuam originem cuncta ſunt reducenda. Ex me puſillus & magnus, pauper & diues, tanquàm ex fonte viuo aquam hauriunt viuã: & qui mihi ſponte & libere deſeruiunt, gratiam pro gratia accipient. Qui autem extra me voluerit gloriari, vel in aliquo priuato bono delectari, non ſtabilietur in vero gaudio, neq; in corde ſuo dilatabitur: ſed multipliciter impedietur, & anguſtiabitur. Nihil ergo tibi de bono aſcribere debes, nec alicui homini virtutem attribuas: ſed totũ da Deo, ſine quo nihil habet homo. Ego totum dedi, ego totum rehabere volo: & cum magna diſtrictione gratiarum actiones requiro. Hæc eſt veritas, qua fugatur gloriæ vanitas. Et ſi intrauerit cœleſtis gratia & vera chari-

charitas, non erit aliqua inuidia, nec cõtractio cordis, nec priuatus amor occupabit. Vincit enim omnia diuina charitas, & dilatat omnes animæ vires. Si recte ſapis, in me ſolo gaudebis, in me ſolo ſperabis: quia nemo bonus, niſi ſolus Deus, qui eſt ſuper omnia laudandus, & in omnibus benedicendus.

❡ Quòd ſpreto mundo, dulce eſt ſeruire Deo. CAP. XI.

NVnc iterum loquar Domine, & non ſilebo, dicam in auribus Dei mei, Domini mei, & regis mei, qui eſt in excelſo. O q̃ magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quã abſcondiſti timentibus te. Sed quid es amantibus? quid toto corde tibi ſeruientibus? Verè ineffabilis dulcedo cõtemplationis tuæ, quam largiris amantibus te. In hoc maxime oſtendiſti dulcedinẽ charitatis tuæ, quia quum non eſſem, feciſti me, & quum errarem longè à te, reduxiſti me,

ſti me,vt ſeruirem tibi, & præcepiſti vt diligam te. O fons amoris perpetui, quid dicam de te? quomodo potero tui obliuiſci, qui me dignatus es recordari? Etiam poſtquàm contabui & perii, feciſti vltra omnem ſpem miſericordiam cum ſeruo tuo, & vltra omne meritũ gratiam & amicitiam exhibuiſti. Quid retribuam tibi pro gratia iſta? Non enim omnibus datũ eſt, vt omnibus abdicatis, ſeculo renuncient, & monaſticam vitam aſſumant. Nunquid magnũ eſt,vt tibi ſeruiam,cui omnis creatura ſeruire tenetur? Non magnum mihi videri debet ſeruire tibi: ſed potius hoc mihi magnũ,& admirandum apparet, ꝙ tam pauperem & indignum digneris in ſeruũ recipere, & dilectis ſeruis tuis adunare. Ecce omnia tua ſunt quæ habeo, & vnde tibi ſeruio. Veruntamen viceverſa tu magis mihi ſeruis ꝗ ego tibi. Ecce cœlum & terra quæ

in mi-

in miniſterio hominis creaſti, præ-ſto ſunt, & faciũt quotidie quæcunq; mandaſti. Et hoc parũ eſt, quinetiam angelos in miniſterio hominis crea-ſti & ordinaſti. Tranſcendit autem hæc omnia, ꝙ tu ipſe ſeruire homi-ni dignatus es, & teipſum ei datu-rum promiſiſti. Quid dabo tibi pro omnibus iſtis millibus bonis? Vti-nam poſſem tibi ſeruire cunctis die-bus vitæ meæ: vtinam vel vno die dignum ſeruitium exhibere ſuffice-rem. Verè tu es dignus omni ſerui-tio, omni honore & laude æterna. Verè Dominus meus es, & ego pau-per ſeruus tuus, qui totis viribus te-neor tibi ſeruire, nec vnq̃ in laudi-bus tuis debeo faſtidire. Sic volo, ſic deſidero: & quicquid mihi deeſt, tu digneris ſupplere. Magnus honor, magna gloria tibi ſeruire, & omnia propter te contemnere. Habebunt enim gratiam magnam, qui ſponte ſe ſubiecerunt tuæ ſanctiſſimæ ſerui-

tuti.

tuti. Inuenient ſuauiſſimã ſancti ſpiritus conſolationem, qui pro amore tui carnalem abiecerunt delectationem. Conſequentur magnam cordis libertatem, qui arctam pro nomine tuo ingrediũtur viam, & omnem mundanam neglexerint curã. O grata & iocũda Dei ſeruitus, qua homo veraciter efficitur liber & ſanctus? O ſacer ſtatus religioſi famulatus, qui hominem angelis reddit æqualem, Deo placabilem, dæmonibus terribilem, & cunctis fidelibus commẽdabilem. O amplectendum & ſemper optandum ſeruitium, quo ſummum promeretur bonũ, & gaudium acquiritur ſine fine manſurũ.

¶ Quòd deſideria cordis examinanda ſunt & moderanda.

CAP. XII.

FIli oportet te adhuc multa addiſcere, quæ necdum bene didiciſti. Quæ ſunt hæc Domine? Vt deſiderium tuum ponas totaliter ſecundum

dum beneplacitum meum, & tuiipſius amator non ſis, ſed meæ voluntatis cupidus amator & æmulator. Deſideria te ſæpe accendunt, & vehementer impellunt: ſed conſidera, an propter honorem meum, an propter tuum commodũ magis mouearis: ſi ego ſum in cauſſa, bene contentus eris, quomodocunq; ordinauero. Si autem de proprio quæſtu aliquid latet, ecce hoc eſt quod te impedit & grauat. Caue ergo, ne nimium inniтaris ſuper deſiderio præconcepto me non conſulto, ne forte poſteà pœniteat, & diſpliceat, quod primo placuit, & quaſi pro meliori zelaſti. Non enim omnis affectio quæ videtur bona, ſtatim eſt ſequenda: ſed nec omnis contraria affectio ad primum aſpectum fugienda. Expedit interdum refrenatione vti etiam in bonis ſtudiis & deſideriis, ne per importunitatem mentis diſtractionem incurras, ne aliis per indiſciplinatio:

nationem ſcandalum generes: vel etiam per reſiſtentiam aliorum ſubito turberis & corruas. Interdum vero oportet violētia vti, & vtiliter appetitui ſenſitiuo contraire, nec aduertere quid velit caro, & quid non velit: ſed hoc magis ſatagere, vt ſubiecta ſit etiam nolens ſpiritui, & tam diu caſtigari debet, & cogi ſeruituti ſubeſſe, donec parata ſit ad omnia, paucisq́ue contentari diſcat, & ſimplicibus delectari, nec contra aliquod inconueniens murmurare.

¶De informatione patientiæ, & luctamine aduerſus concupiſcentias. CAP. XIII.

DOmine domine Deus, vt audio, patientia eſt mihi valde neceſſaria: multa enim in hac vita accidunt contraria. Nam qualitercunque ordinauero de pace mea, nō poteſt eſſe ſine bello & dolore vita mea. Ita eſt fili. Non autem volo te talem quærere pacem, quę tentationibus

bus careat, aut contraria nõ ſentiat: ſed tunc etiam exiſtimare te pacem inueniſſe, quum fueris variis tribulationibus exercitatus, & in multis cõtrarietatibus probatus. Si dixeris te non multa poſſe pati, quomodo tunc ſuſtinebis ignem purgatorii? De duobus malis, ſemper minus malum eſt eligendum. Vt ergo æterna futura ſupplicia poſſis euadere, mala præſentia ſtudeas pro deo æquanimiter tolerare. An putas, quòd homines ſeculi huius, nihil aut parum patiantur? Nec hoc inuenies etiam ſi delicatiſſimos quæſieris. Sed habent, inquis, multas delectationes & proprias ſequuntur voluntates: ideoq; parum ponderant ſuas tribulationes. Æſto quòd ita ſit, vt habeant quicquid voluerint, ſed quandiu putas durabit? Ecce quemadmodum fumus deficient abundantes in ſeculo, & nulla erit recordatio præteritorum gaudiorum. Sed & quum

adhuc

adhuc viuunt, non ſine amaritudine & tædio ac timore, in eis quieſcunt. Ex eadem nanque re, vnde delectationem concipiunt, ſibi inde doloris pœnam frequenter recipiunt. Iuſtè illis fit, vt quia inordinatè delectationes quęrunt, & ſequuntur: non ſine amaritudine & confuſione eas expleant. O quàm breues, quàm falſę, quàm inordinatę & turpes omnes ſunt? Veruntamen, præ ebrietate & cæcitate, non intelligunt: ſed velut muta animalia propter modicũ corruptibilis vitæ delectamentum, mortem animæ incurrunt. Tu ergo fili poſt concupiſcentias tuas non eas, & à voluntate tua auertere. Delectare in domino, & dabit tibi petitiones cordis tui. Etenim ſi veraciter vis delectari, & abundantius à me conſolari, ecce in contemptu omnium mundanorum, & in abciſione omnium infirmarum delectationum erit benedictio tua, & copioſa

reddetur tibi conſolatio. Et quantò plus te ab omni creaturarum ſolatio ſubtraxeris, tanto in me ſuauiores & potentiores conſolationes inuenies. Sed primo non ſine quadam triſtitia & labore certaminis ad has pertinges. Obſiſtet inolita conſuetudo: ſed meliori conſuetudine deuincetur. Remurmurabit caro: ſed feruore ſpiritus refrenabitur. Inſtigabit te & exacerbabit ſerpens antiquus, ſed oratione fugabitur, inſuper & labore vtili aditus ei magnus obſtruetur.

¶ De obedientia humilis ſubditi ad exemplum Ieſu Chriſti.

CAP. XIIII.

Filli qui ſe ſubtrahere nititur ab obedientia, ipſe ſe ſubtrahit à gratia. Et qui quærit habere priuata, amittit communia. Qui non libenter & ſpontè ſuo ſuperiori ſe ſubdit, ſignum eſt ꝙ caro eius necdum perfectè ipſi obedit: ſed ſæpe recalcitrat

& murmurat. Diſce ergo celeriter ſuperiori tuo te ſubmittere, ſi carnem propriam optas ſubiugare. Citius nanque exterior vincitur inimicus, ſi interior homo non fuerit deuaſtatus. Non eſt moleſtior & peior animæ hoſtis, quàm tu ipſe tibi non bene concordàs ſpiritui. Oportet enim verum te aſſumere tuiipſius contemptum ſi vis præualere aduerſus carnem & ſanguinem, quia adhuc nimis inordinatè diligis: ideo plene te reſignare aliorum voluntati trepidas. Sed quid magnum tu qui puluis es & nihil: ſi propter deum te ſubdis homini, quando ego omnipotens & altiſſimus qui cuncta creaui ex nihilo, me homini propter te ſubieci humiliter? Factus ſum omnium humillimus & infimus, vt tuam ſuperbiam mea humilitate vinceres. Diſce obtemperare puluis. Diſce te humiliare terra & limus, & ſub omnium pedibus incuruare: diſce vo-

luntates tuas frãgere, & ad omnium ſubiectionem te dare. Exardeſce cõtra te, nec patiaris tumorem in te viuere, ſed ita ſubiectum & paruulum te exhibe, vt omnes ſuper te ambulare poſſint, & ſicut lutum platearum conculcare. Quid habes homo inanis conqueri? Quid ſordide peccator potes contradicere exprobrantibus tibi, qui totiens deum offendiſti, & totiens infernum meruiſti? Sed pepercit tibi oculus meus, quia precioſa fuit anima tua in conſpectu meo, vt cognoſceres dilectionẽ meam, & gratus ſemper beneficiis meis exiſteres, & ad veram ſubiectionem & humilitatem te iugiter dares, patienterq; proprium contemptum ferres.

¶ De occultis dei iudiciis conſiderandis ne extollamur in bonis.

CAP. XV.

INtonas ſuper me iudicia tua domine, & timore ac tremore concutis

cutis omnia oſſa mea, & expaueſcit anima mea valde. Sto attonitus & conſidero, quia cœli non ſunt mundi in conſpectu tuo. Si in angelis reppeririſti prauitatem, nec tamen pepercisti: quid fiet de me? Ceciderunt ſtellę de cœlo, & ego puluis quid pręſumo? Quorum opera videbantur laudabilia ceciderunt ad infima, & qui comedebant panem angelorum, vidi ſiliquis delectari porcorum. Nulla eſt ergo ſanctitas, ſi manum tuam domine retrahas. Nulla ſapientia prodeſt, ſi gubernare deſiſtas. Nulla iuuat fortitudo, ſi conſeruare deſinas. Nulla ſecura caſtitas, ſi eam non protegas. Nulla propria prodeſt cuſtodia, ſi nō aſſit tua ſacra vigilantia. Nam relicti mergimur & perimus, viſitati verò viuimus & erigimur. Inſtabiles quippe ſumus: ſed per te confirmamur, tepeſcimus: ſed à te accendimur. O quàm humiliter & abiecte mihi de meipſo ſentien-

dum eſt,q̄ nihili pendendum ſi quid boni videor habere. O quàm profundè me ſubmittere debeo ſub abyſſalibus iudiciis tuis domine, vbi nihil aliud me eſſe inuenio, q̄ nihil de nihilo. O pondus immenſum, ô pelagus intranſnatabile, vbi nihil de me reperio,q̄ in toto nihil. Vbi eſt ergo latebra gloriæ,vbi confidẽtia de gloria cõcepta? Abſorpta omnis eſt gloria vana in profunditate iudiciorum tuorum ſuper me.Quid eſt omnis caro in cõſpectu tuo?Nunquid gloriabitur lutum contra formantem ſe? Quomodo poteſt erigi vaniloquio, cuius cor in veritate ſubiectũ eſt deo Non quum totus mundus erigeret, quem ſibi ſubiecit veritas,nec omniũ laudantium ore mouebitur,qui totã ſpem ſuam in deo firmauit. Nam & ipſi qui loquuntur,ecce omnes nihil, & deficient cum ſonitu verborum. Veritas autem Domini manet in æternum.

Qualiter ſtandum ſit ac dicendum in omni re deſiderabili.

CAP. XVI.

FIli ſic dicas in omni re: Domine ſi tibi placitum fuerit, fiat hoc ita. Domine ſi ſit honor tuus, fiat in nomine tuo hoc. Domine ſi mihi videris expedire & vtile eſſe probaueris, tunc da mihi hoc vti ad honorem tuum: ſed ſi mihi nociuum fore cognoueris, nec animæ meæ ſaluti prodeſſe, aufer à me tale deſiderium. Non enim omne deſiderium à ſpiritu ſancto eſt, etiam ſi homini videatur rectum aut bonum. Difficile eſt pro vero iudicare, vtrum ſpiritus bonus an alienus te impellat ad deſiderandum hoc vel illud, an etiam ex proprio mouearis ſpiritu. Multi in fine ſunt decepti, qui primo bono ſpiritu videbantur inducti. Igitur ſemper cum timore dei, & cordis humilitate deſiderandum eſt & petendum quicquid deſiderabile menti

occurrit, maximeq́; cum propria reſignatione, mihi totum committendum eſt atq; dicendum: Domine tu ſcis qualiter melius eſt, fac hoc vel illud ſicut volueris. Da quod vis, & quantum vis, & quando vis. Fac mecum ſicut ſcis, & ſicut tibi magis placuerit, & maior honor tuus fuerit. Pone me vbi vis, & libere age mecũ in omnibus. In manu tua ego ſum: gyra & reuerſa me per circuitum. En ego ſeruus tuus paratus ad omnia: quoniã nõ deſidero mihi viuere: ſed tibi, vtinam digne & perfecte.

¶ Oratio pro beneplacito dei perficiendo. CAP. XVII.

CONcede mihi benigniſſime Ieſu gratiam tuam, vt mecum ſit & mecum laboret, mecumq́; vſq; in finem perſeueret. Da mihi ſemper deſiderare & velle quod tibi magis acceptum & charius placet. Tua voluntas mea ſit, & mea voluntas tuam ſequatur ſemper, & optime ei con-

cordet,

cordet. Sit mihi vnum velle & nolle tecum, nec aliud poſſe velle ac nolle niſi quod tu vis & nolis. Da mihi omnibus mori quæ in mundo ſunt & propter te amare contemni & neſciri in hoc ſeculo. Da mihi ſuper omnia deſiderata in te quieſcere, & cor meum in te pacificare. Tu vera pax cordis, tu ſola requies: extra te omnia ſunt dura & inquieta. In hac pace in idipſum, hoc eſt in te vno ſummo & æterno bono, dormiam & requieſcam.

¶ Quòd verum ſolatium in ſolo deo eſt quęrendũ. CAP. XVIII.

QVicquid deſiderare vel cogitare poſſum, ad ſolatium meum non hic expecto, ſed in poſterum: quòd ſi omnia ſolatia mundi ſolus haberem, & omnibus delitiis frui poſſem, certum eſt ꝙ diu durare non poſſent. Vnde non poteris anima mea plenè conſolari, nec perfectè recreari, niſi in deo conſola-

tore pauperum, & ſuſceptore humi-
lium. Expecta modicum anima mea,
expecta diuinum promiſſum, & ha-
bebis abundantiam omnium bono-
rum in cęlo. Si nimis inordinatè iſtà
appetis præſentia, perdes æterna &
cœleſtia. Sint temporalia in vſu, æter
na in deſiderio. Non potes aliquo bo
no temporali ſatiari: quia ad hoc fru
endum nō es creata. Etiam ſi omnia
bona creata haberes, non poſſes eſſe
felix & beata: ſed in deo qui cuncta
creauit, tua beatitudo & felicitas cō-
ſiſtit: non qualis videtur, & laudatur
à ſtultis mundi amatoribus: ſed qua-
lem expectant boni Chriſti fideles,
& prægustant interdum ſpirituales
ac mundi corde, quorum conuerſa-
tio eſt in cœlis. Vanum eſt & breue
omne humanum ſolatium. Beatum
& verum ſolatium, quod intus à ve-
ritate percipitur. Deuotus homo
vbique ſecum fert conſolatorem ſu-
um IESVM, & dicit ad eum:
Adeſto

Adeſto mihi Domine Ieſu in omni loco & tempore. Hæc mihi ſit conſolatio libenter velle carere omni humano ſolatio. Et ſi tua defuerit conſolatio, ſit mihi tua voluntas & iuſta probatio pro ſummo ſolatio. Non enim in perpetuum iraſceris, neq; in æternum comminaberis.

¶Quòd omnis ſolicitudo in deo ponenda ſit. CAP. XIX.

FIli ſine me tecum agere quod volo: ego ſcio quid expediat tibi. Tu cogitas vt homo, in multis ſentis, ſicut tibi humanus ſuadet affectus. Domine verum eſt quod dicis: Maior eſt ſolicitudo tua pro me, quàm omnis cura quam ego poſſum gerere pro me. Nimis enim caſualiter ſtat qui non proiicit omnem ſolicitudinem ſuã in te. Domine dummodo voluntas mea recta & firma ad te permaneat, fac de me quicquid tibi placuerit. Non enim poteſt eſſe niſi bonum quicquid de me feceris.

Si me vis eſſe in tenebris, ſis benedi-
ctus: & ſi me vis eſſe in luce, ſis ite-
rum benedictus. Si me dignaris con
ſolari, ſis benedictus: & ſi me vis tri-
bulari, æquè ſis ſemper benedictus.
Fili ſic oportet te ſtare, ſi mecum deſi
deras ambulare. Ita promptus debes
eſſe ad patiendum ſicut ad gauden-
dum. Ita libenter debes eſſe inops &
pauper ſicut plenus & diues. Domi-
ne libenter patiar pro te quicquid
volueris venire ſuper me. Indifferen
ter volo de manu tua bonum & ma
lum, dulce & amarum, lętum ac triſte
ſuſcipere, & pro omnibus mihi con-
tingentibus gratias agere. Cuſtodi
me ab omni peccato, & non timebo
mortē nec infernum, dummodo in
ęternum me nō proiicias: nec deleas
me de libro vitæ, non mihi nocebit
quicquid venerit tribulatiōis ſup me

¶ Quòd temporales miſerię Chriſti exemplo æquanimiter ſunt ferendę.

CAP. XX.

FIli ego deſcendi de cęlo pro tua ſalute, ſuſcepi tuas miſerias non neceſſitate, ſed charitate trahente: vt patientiam diſceres, & temporales miſerias non indignanter ferres. Nam ab hora ortus mei vſq; ad exitum in cruce non defuit mihi tolerantia doloris, defectum rerum temporalium magnum habui, multas querimonias de me frequenter audiui, confuſiones & opprobria benigne ſuſtinui, pro beneficiis ingratitudinem recepi, pro miraculis blaſphemias, pro doctrina reprehenſiones. Domine quia fuiſti patiens in vita tua, in hoc maxime implendo præceptum patris tui, dignum eſt vt ego miſellus peccator ſecundum voluntatem tuam patienter me ſuſtineam, & donec ipſe volueris onus corruptibilis vitæ pro ſalute mea portem. Nam & ſi oneroſa ſentitur præſens vita, facta eſt tamen iam per gratiam tuam valde meritoria atque

exemplo tuo & ſanctorum tuorum veſtigiis infirmis tolerabilior & clarior, ſed & multò magis conſolatoria, q̃ olim in lege veteri fuerat, quũ porta cœli clauſa perſiſteret, & obſcurior etiam via videbatur: quãdo tam pauci regnum cœlorũ quærere curabant: ſed neq; qui tũc iuſti erãt & ſaluandi ante paſſionẽ tuã, & ſacræ mortis debitum cœleſte regnum poterãt introire. O quantas tibi gratias teneor referre, ꝙ rectam & bonam viã dignatus es mihi & cunctis fidelibus ad æternum regnum tuum oſtendere? Nam via tua via noſtra, & per ſanctam patientiam ambulamus ad te qui es corona noſtra, niſi tu nos præceſſiſſes & docuiſſes quis ſequi curaret? Heu quanti longe retroq; manerent, niſi tua præclara exempla inſpicerent. Ecce adhuc tepeſcimus auditis tot ſignis tuis & doctrinis, quid fieret ſi tantum lumẽ ad ſequendum te non haberemus?

¶De tolerantia iniuriarũ & quis verus patiens probetur. CAP. XXI.

QVid eſt quod loqueris fili? Ceſſa conqueri. Conſidera meã & aliorum ſanctorum paſſionem. Nondum vſq; ad ſanguinem reſtitiſti. Parum eſt quod tu pateris in comparatione eorũ qui tam multa paſſi ſunt, tam fortiter tentati, tam grauiter tribulati, tam multipliciter probati & exercitati. Oportet te igitur aliorũ grauiora ad mentem reducere, vt leuius feras tua minima. Et ſi tibi minima non videntur, vide ne & hoc tua faciat impatientia. Siue tamẽ parua ſiue magna ſint, ſtude cuncta patienter ferre. Quanto melius te ad patiendũ diſponis, tanto ſapientius agis & amplius promereris, & feres leuius animo & vſu ad hoc non ſegniter paratis. Nec dicas non valeo hoc ab homine tali pati, nec huiuſmodi mihi patienda ſunt: graue enim intulit

damnum & improperat mihi quæ nunquam cogitaueram, ſed ab alio libenter patiar & ſicut patienda videro. Inſipiens eſt talis cogitatio quæ virtutem patientiæ non conſiderat, nec à quo coronanda erit, ſed magis perſonas & offenſas ſibi illatas perpendit. Non eſt verus patiens qui nõ vult pati niſi quantum ſibi viſum fuerit, & à quo ſibi placuerit. Verus autem patiens nõ attendit à quo homine vtrum à prælato ſuo an ab aliquo æquali aut inferiori: vtrum à bono & ſancto viro an à peruerſo & indigno exerceatur: ſed indifferenter ab omni creatura quantumcunque & quotieſcunque ei aliquid aduerſi acciderit totum hoc gratãter de manu dei accipit & ingens lucrum reputat: quia nihil apud deum quantumlibet paruum pro deo tamen paſſum poterit ſine merito tranſire. Eſto igitur expeditus ad pugnam, ſi vis habere victoriam. Sine certamine

mine non poteris venire ad patientiæ coronam. Si pati non vis recuſas coronari: ſi autem coronare deſideras, certa viriliter, ſuſtine patienter. Sine labore nõ tenditur ad requiem: nec ſine pugna peruenitur ad victoriam. Fac mihi domine poſſibile per gratiam quod mihi impoſſibile videtur per naturam. Tu ſcis ꝙ modicum poſſum pati & quòd cito deiicior leui exurgente aduerſitate. Efficiatur mihi quęlibet exercitatio tribulationis pro nomine tuo amabilis & optabilis, nam pati & vexari pro te valde ſalubre eſt animæ meæ.

¶De confeſſione propriæ infirmitatis & huius vitæ miſeriis.

CAP. XXII.

COnfitebor aduerſum me iniuſtitiam meam: confitebor tibi domine infirmitatem meam. Sæpe parua res eſt quæ me deiicit & cõtriſtat. Propono me fortiter acturum,

ſed quum modica tentatio venerit, magna mihi fit anguſtia. Valde vilis quandoque res eſt vnde grauis tentatio prouenit: & dum puto me aliquantulum tutum quum non ſentio, inuenio me nonnunquam penè deuictum ex leui flatu. Vide ergo domine humilitatem meam & fragilitatem tibi vndique notam. Miſerere mei & eripe me de luto, vt non infigar, non permaneam deuinctus vſquequaq;. Hoc eſt quod me frequenter reuerberat & coram te confundit, ꝙ tam labilis ſum & infirmus ad reſiſtendum paſſionibus. Et ſi non omnino ad conſenſionem trahit, tamen mihi etiam moleſta & grauis eſt eorum inſectatio, & tædet valde ſic quotidie viuere in lite. Ex hinc nota fit mihi infirmitas mea: quia multò facilius irruunt abominandæ ſemper phantaſiæ quàm diſcedunt. Vtinam fortiſſime deus Iſrael, zelator animarum fideliũ reſpicias ſerui

tui

tui laborem & dolorem, aſſiſtasq́; illi in omnibus ad quæcunque perrexerit. Robora me cœleſti fortitudine: ne vetus homo miſera caro ſpiritui necdum plenè ſubiecta valeat dominari: aduerſus quam certare oportebit quandiu ſpiratur in hac vita miſerrima. Heu qualis eſt hæc vita, vbi non deſunt tribulationes & miſeriæ, vbi plena laqueis & hoſtibus ſunt omnia. Nam vna tribulatione ſeu tentatione recedente alia accedit: ſed adhuc priore durante conflictu alii plures ſuperueniunt & inſperatè. Et quomodo poteſt amari vita habens tantas amaritudines, & tot ſubiecta calamitatibus & miſeriis? Quomodo etiam dicitur vita tot generans mortes & peſtes? & tamen amatur & delectari in ea à multis quæritur. Reprehenditur frequenter mundus quòd fallax ſit & vanus, nec tamen facile relinquitur: quia concupiſcentiæ carnis nimis domi-

nantur. Sed alia trahunt ad amandum, alia ad contemnendum. Trahunt ad amorem mundi deſiderium carnis, deſiderium oculorum, & ſuperbia vitæ, ſed pœnæ ac miſeriæ ſequentes ea odium mundi pariunt & tædium. Sed vincit prohdolor delectatio praua mentem mundo deditam & eſſe ſub ſenſibus delitias reputat: quia dei ſuauitatem & internam virtutis amœnitatem nec vidit nec guſtauit: qui autem mundum perfecte contemnunt, & deo viuere ſub ſancta diſciplina ſtudent, ii diuinam dulcedinem veris abrenunciatoribus promiſſam non ignorant, & quàm grauiter mundus errat, & variè fallitur vident.

¶ Quòd in deo ſuper omnia bona & dona requieſcendum eſt.

CAP. XXIII.

SVper omnia, & in omnibus requieſce anima mea in domino ſemper: quia ipſe eſt ſanctorum æterna

na requies. Da mihi dulciſſime & amantiſſime Ieſu in te ſuper omnem creaturam requieſcere, ſuper omnem ſalutem & pulchritudinē, ſuper omnem gloriā & honorem, ſuper omnē potentiā & dignitatē, ſuper omnē ſcientiam & ſubtilitatē, ſuper omnes diuitias & artes, ſuper omnē lætitiā & exultationem, ſuper omnem famam & laudem, ſuper omnem ſuauitatem & conſolationē, ſuper omnem ſpem & promiſſionem, ſuper omne meritum & deſiderium, ſuper omnia dona & munera quæ potes dare & infundere, ſuper omne gaudium & iubilationem quam poteſt mens capere & ſentire. Deniq; ſuper omnes angelos & archangelos, & ſuper omnē exercitum cœli, ſuper omnia viſibilia & inuiſibilia, & ſuper omne quod tu deus meus non es: quia tu deus meus ſuper omnia optimus es, tu ſolus altiſſimus, tu ſolus potentiſſimus, tu ſolus ſufficientiſſimus & pleniſ-

ſimus,tu ſolus ſuauiſſimus,& ſolatio
ſiſſimus , tu ſolus pulcherrimus , &
amabiliſſimus , tu ſolus nobiliſſi.&
glorioſiſſ.ſuper omnia , in quo cun:
cta bona ſimul perfecte ſunt,fuerunt
& erunt : atque ideo minus eſt & in:
ſufficiens quicquid præter teipſum
mihi donas,aut de teipſo reuelas vel
promittis,nõ viſo, nec plenè adepto.
Quoniamquidem non poteſt cor
meum veraciter requieſcere, nec to:
taliter contentari , niſi in te requie:
ſcat, & omnia dona omnemq́; crea:
turam tranſcendat. O mi dulciſſime
ſponſe Ieſu Chriſte, amator puriſſi:
me, dominator vniuerſæ creaturæ,
quis mihi det pennas veræ libertatis
ad volandum & pauſandum in te ?
O quando ad plenum dabitur vaca:
re mihi , & videre quàm ſuauis es
domine deus meus ? Quando ad
plenum recolligam me in te, vt præ
amore tui non ſentiam me,ſed te ſo:
lum ſuper omnem ſenſum & mo:

dum in modo non omnibus noto?
Nunc autem frequenter gemo & infelicitatem meam cum dolore porto: quia multa mala in hac valle miſeriarum occurrunt, quæ me ſæpius conturbant, contriſtant, & obnubilant: ſæpius impediunt, diſtrahunt, alliciunt, implicant ne liberum habeam acceſſum ad te, & ne iocundis fruar amplexibꝰ præſens ſemper beatis ſpiritibus. Moueat te ſuſpirium meum, & deſolatio multiplex in terra. O Ieſu ſplendor æternæ gloriæ, ſolamen peregrinantis animæ: apud te eſt os meum ſine voce, & ſilentium meum loquitur tibi. Vſquequo tardat venire dominus meus? Veniat ad me pauperculum ſuum, & lætum faciat. Mittat manum ſuam, & me miſerum eripiat de omni anguſtia. Veni, veni, quia ſine te nulla erit quieta dies aut hora: quia tu lætitia mea, & ſine te vacua eſt menſa mea. Miſer ſum & quodammodo incar

ceratus,& compedibus grauatus,do:
nec luce præſentiæ tuæ me reficias,
ac libertati dones,vultumq; amicabi
lem demonſtres. Quærant alii pro
te aliud quodcunq; libuerit: & mihi
aliud interim nil placet nec placebit,
niſi tu deus meus ſpes mea,ſalus æter
na.Non reticebo nec deprecari ceſſa:
bo, donec gratia tua reuertatur, mi:
hiq; tu intus loquaris. Ecce aſſum.
Ecce ego ad te, quia inuocaſti me,la:
chrymæ tuæ & deſiderium animæ
tuæ,humiliatio tua, & contritio cor:
dis inclinauerunt me,& adduxerunt
ad te.Et dixi domine,inuocaui te, &
deſideraui frui te, paratus omnia re:
ſpuere propter te. Tu enim prior ex:
citaſti me vt quærerem te. Sis ergo
benedictus domine qui feciſti hanc
bonitatem cum ſeruo tuo ſecundum
multitudinem miſericordiæ tuæ.
Quid habet vltra dicere Domine,
ſeruus tuus coram te,niſi vt humiliet
ſe valde, ante te, memor ſemper

propriæ iniquitatis & vilitatis? Non enim eſt ſimilis tui, in cunctis mirabilibus cœli & terræ. Sunt opera tua bona valde domine, iudicia vera: & prouidentia tua reguntur vniuerſa. Laus ergo tibi & gloria ô patris ſapientia: te laudet, & benedicat os meũ, anima mea & cuncta creata ſimul.

¶ De recordatione beneficiorum dei multiplicĩũ. CAP. XXIIII.

APeri domine cor meum in lege tua, & in præceptis tuis doce me ambulare. Da mihi intelligere voluntatem tuam, & cum magna reuerentia, ac diligẽti conſideratione beneficia tua tam in generali, q̃ in ſpeciali memorari, vt digne tibi exhinc valeam gratias referre. Verũ ſcio & confiteor, nec pro minimo puncto me poſſe debitas gratiarum laudes perſoluere. Minor ego ſum omnibus bonis mihi pręſtitis: & quũ tuã nobilitatem attendo, deficit præ magnitudine illius ſpiritus meus.

Omnia quę in anima habemus & in corpore, & quæcunque exterius vel interius naturaliter vel ſupernaturaliter poſſidemus, tua ſunt beneficia, & te beneficum, pium ac bonū commendant, à quo bona cuncta accepimus. Et ſi alius plura, alius pauciora accepit: omnia tamen tua ſunt, & ſine te nec minimum haberi poteſt.

Ille qui maiora accepit, non poteſt merito ſuo gloriari, nec ſuper alios extolli, nec minori inſultare: quia ille maior & melior, qui ſibi minus aſcribit, & in regratiando humilior eſt atque deuotior. Et qui omnibus viliorem ſe exiſtimat, & indigniorem ſe iudicat, aptior eſt ad percipiendum maiora. Qui autem pauciora accepit, contriſtari non debet nec indignanter ferre, neque ditiori inuidere: ſed te potius attendere, & tuam bonitatem maxime laudare, ꝙ tam affluenter, tam libenter ſine perſonarum acceptione tua munera

largiris. Omnia ex te, & ideo in omnibus es laudãdus. Tu ſcis quid vnicuiq; donari expediat, & cur iſte minus, & ille amplius habeat, non noſtrum, ſed tuum eſt hoc diſcernere, apud quem ſingulorum definita ſunt merita. Vnde domine deus pro magno etiam reputo beneficio nõ multa habere, vnde exterius, & ſecũdum homines laus & gloria appareat: ita vt quis conſiderata paupertate & vilitate perſonæ ſuæ non modo grauitatem aut triſtitiam, vel deiectionem inde non concipiat: ſed potius conſolationem & hilaritatem magnam, quia tu deus pauperes & humiles, atque huic mundo deſpectos tibi elegiſti in familiares & domeſticos.
Teſtes ſunt ipſi Apoſtoli tui quos principes ſuper omnem terram conſtituiſti: fuerunt tamen ſine querela conuerſati in mundo, tam humiles & ſimplices ſine omni malitia & dolo: vt etiam pati contumelias gaude-

rent

rent pro nomine tuo,& quę mundus abhorret,ipſi amplecterentur affectu magno. Nihil ergo amatorem tui & cognitorem beneficiorum tuorũ ita lætificare debet,ſicut voluntas tua in eo, & beneplacitum æternæ diſpoſitionis tuę,de qua tantum contentari debet & conſolari: vt ita libenter velit eſſe minimus,ſicut aliquis optaret eſſe maximus, & ita pacificus & contentus in nouiſſimo ſicut in loco primo,atque ita libenter deſpicabilis & abiectus, nullius quoque nominis & famæ, ſicut cæteris honorabilior & maior in mundo.Nam voluntas tua & amor honoris tui, omnia excedere debet, & plus eum conſolari magiſq; placere, q̃ omnia beneficia ipſi data vel danda.

¶De quatuor magnam importantibus pacem. CAP. XXV.

FIli nunc docebo te viam pacis & veræ libertatis. Fac domine quod dicis: quia hoc mihi gratum

eſt audire. Stude fili alterius potius facere voluntatem q̃ tuam. Elige ſemper minus q̃ plus habere. Quęre ſemper inferiorem locum & omnibus ſubeſſe. Opta ſemper & ora vt voluntas dei integre in te fiat. Ecce talis homo ingreditur fines pacis & quietis. Domine ſermo tuus iſte breuis, multum in ſe continet perfectionis, paruus eſt dictu: ſed plenus ſenſu & vber in fructu. Nam ſi poſſet à me fideliter cuſtodiri, non deberet tam facilis in me turbatio oriri: nam quotiens me impacatum ſentio & grauatum ab hac doctrina me receſſiſſe inuenio: Sed tu qui oĩa potes & animæ profectum ſemper diligis, adauge maiorẽ gratiã, vt poſſim tuum complere ſermonem, & meam perficere ſalutem.

¶Oratio cõtra cogitationes malas.

CAP. XXVI.

DOmine deus meus ne elongeris à me: Deus meus in auxilium meum reſpice, quoniam inſurrexe-

rexerunt in me cogitationes vanæ: & timores affligentes animam me-am. Quomodo pertranſibo illæſus? quomodo perfringam eas? Ego in-quit ante te ibo & glorioſos terræ humiliabo, aperiam ianuam carce-ris, & archana ſecretorum reuelabo tibi. Fac domine vt loqueris & fu-giant à facie tua omnes iniquæ cogi-tationes. Hæc eſt ſpes & vnica conſo-latio mea ad te in omni tribulatio-ne confugere: tibi confidere, te ex in-timo inuocare & patienter conſola-tionem tuam expectare.

¶ Oratio pro illuminatione mentis deuotiſſima. CAP. XXVII.

CLarifica me bone Ieſu claritate æterni luminis, & educ de ha-bitaculo cordis mei tenebras vniuer-ſas. Cohibe euagationes multas & elide vim facientes tentationes. Pu-gna fortiter pro me, & expugna ma-las beſtias, concupiſcentias dico ille-cebroſas: vt fiat pax in virtute tua & abun-

abundantia laudis tuæ reſonet in aula ſancta, hoc eſt in conſcientia pura. Impera ventis & tempeſtatibus: dic mari quieſce, dic aquiloni ne flaueris, et erit tranquillitas magna. Emitte lucem tuam et veritatē tuam, vt luceat ſuper terram: quia terra ſum inanis et vacua donec illumines me. Effunde gratiam tuam deſuper, perfunde cor meum gratia cœleſti, miniſtra deuotionis aquas ad irrigandam faciem terræ: ad producendum fructum bonum et optimum. Eleua mentem preſſam mole peccatorum: et ad cœleſtia totum deſiderium meum ſuſpende, vt guſtata ſuauitate ſupernæ fœlicitatis pigeat de terrenis cogitare. Rape me et eripe me ab omni creaturarū indurabili conſolatione, quia nulla res creata appetitum meum plenarie valet quietare & conſolari. Iunge me tibi inſeparabili dilectionis vinculo, quoniam tu ſolus amanti ſuffi-

 cis

cis, et abſq; te friuola ſunt vniuerſa.

¶De euitatione curioſæ inquiſitionis ſuper alterius vita. CAP. XXVIII.

FIli noli eſſe curioſus, nec vacuas gerere ſolicitudines. Quid hoc vel illud ad te? tu me ſequere. Quid enim ad te vtrum ille ſit talis an talis, aut iſte ſic agat vel loquatur? Tu nō indiges reſpondere pro aliis, ſed pro teipſo rationem reddes. Quid ergo te implicas? Ecce ego omnes cognoſco & cuncta quæ ſub ſole fiunt video, & ſcio qualiter cum vnoquoq; ſit, quid cogitet, quid velit et ad quem finem tendat eius intentio. Mihi igitur cōmittenda ſunt omnia: tu verò ſerua te in bona pace et dimitte agitantem agitare quantum voluerit. Veniet ſuper eũ quicquid fecerit vel dixerit, quia me fallere non poteſt. Non ſit tibi curæ de magni nominis vmbra, & non de multorũ familiaritate, nec de priuata hominum dilectione. Iſta enim generant

nerant diſtractiones & magnas in corde obſcuritates. Libenter loquerer tibi verbum meum, et abſcondita reuelarem, ſi aduentum meum diligenter obſeruares, & oſtium cordis mihi aperires. Eſto prouidus, et vigila in orationibus, et humilia te in omnibus.

¶ In quibus firma pax cordis et verus profectus conſiſtit. CAP. XXIX.

FIli ego loquutus ſum: Pacem relinquo vobis, pacem meam do vobis, non quomodo mundus dat, ego do vobis. Pacem omnes deſiderant, ſed quæ ad veram pacem pertinent non omnes curant. Pax mea cum humilibus & manſuetis corde. Pax tua erit in multa patiẽtia. Si me audieris & vocem meam ſequutus fueris, poteris multa pace frui. Quid igitur faciam? In omni re attende tibi quid facias, & quid dicas, et omnem intentionem tuam ad hoc dirige vt mihi ſoli placeas, et extra

me nihil cupias vel quæras. Sed & de aliorũ dictis vel factis nil temere judices, nec rebus tibi non commiſſis te implices: & poterit fieri vt parum vel raro turberis. Nunꝗ autem ſentire aliquã turbationem nec pati aliquam cordis vel corporis moleſtiam non eſt præſentis temporis, ſed ſtatus æternę quietis. Non ergo exiſtimes te veram pacem inueniſſe, ſi nullam ſenſeris grauitatem, nec tũc totum eſſe bonum: ſi nullum pateris aduerſarium, nec hoc eſſe perfectum ſi cũcta fiunt ſecundũ tuũ affectum, neq; tunc aliquid magni reputes aut te ſpecialiter dilectum exiſtimes ſi in magna fueris deuotione atq; dulcedine: quia in iſtis non cognoſcitur verus amator virtutis, nec in iſtis cõſiſtit profectus & perfectio hominis. In quo ergo domine? In offerẽdo te ex toto corde tuo voluntati diuinæ: non quærendo quæ tua ſunt nec in paruo nec in magno

magno, nec in tempore nec in æternitate, ita vt in vna æquali facie in gratiarum actione permaneas inter proſpera & contraria, omnia æqua lance penſando. Si fueris tam fortis & longanimis in ſpe, vt ſubtracta interiori conſolatione etiam ad ampliora ſuſtinenda cor tuum præparaueris, nec te iuſtificaueris, nec vt ſanctum laudaueris: tunc in vera & recta via pacis ambulas, & ſpes indubitata erit quod rurſus in iubilo faciem meā ſis viſurus. Quod ſi ad plenum tuiipſius contemptum perueneris, ſcito quod tunc abundantia pacis perfrueris ſecundum poſſibilitatem tui incolatus.

¶ De eminentia liberæ mentis, & quod ſupplex oratio magis meretur q̄ lectio. CAP. XXX.

DOmine hoc opus eſt perfecti viri, nunq̄ ab intentione cœleſtium animū relaxare: & inter multas curas quaſi ſine cura tranſire, nō

more torpentis,ſed prærogatiua quadam liberæ mentis nulli creaturæ inordinata affectione adhærendo. Obſecro te piiſſime Deus meus præſerua me à curis huius vitæ, ne nimis implicer à multis neceſſitatibus corporis, ne voluptate capiar ab vniuerſis animæ obſtaculis, ne moleſtiis fractus deiiciar: non dico ab his rebus quas toto affectu ambit vanitas mundana, ſed ab illis miſeriis quæ animam ſerui tui communi maledicto mortalitatis pœnaliter grauant & retardant, ne in libertatem ſpiritus quotiens libuerit valeat introire. O Deus meus dulcedo ineffabilis, verte mihi in amaritudinem omnem conſolationem carnalem, ab æternorum amore me abſtrahentem & ad ſe intuitu cuiuſdam boni delectabilis præſentis male allicientem. Non me vincat Deus meus, non vincat caro & ſanguis, non me decipiat mundus & breuis

gloria eius, non me ſupplantet diabolus et aſtutia illius. Da mihi fortitudinem reſiſtendi, patientiam tolerandi, conſtantiam perſeuerandi. Da pro omnibus mundi conſolationibus ſuauiſſimam ſpiritus tui vnctionẽ, et pro carnali amore tui nominis infunde amorem. Ecce cibus, potus, veſtis, ac cætera vtenſilia ad corporis ſuſtentaculum pertinentia feruenti ſpiritu ſunt onerosa. Tribue talibus fomentis temperate vti, non deſiderio nimio implicari. Abiicere omnia non licet, quia natura ſuſtentãda eſt: requirere autem ſuperflua, et quæ magis delectant, lex ſancta prohibet, nam alioquin caro, aduerſus ſpiritum inſoleſceret. Inter hæc quęſo manus tua me regat et doceat ne quid nimium fiat.

¶ Quòd priuatus amor à ſummo bono maxime retardat. CAP. XXXI.

FIli oportet tę dare totum pro toto, & nihil tui ipſius eſſe. Scito

ꝙ amor tuiipſius magis nocet tibi,
ꝗ aliqua res mundi. Secundum amo
rem & affectum quem geris, quæli:
bet res plus vel minus adhæret. Si
fuerit amor tuus purus ſimplex & be
ne ordinatus, eris ſine captiuitate
rerum. Noli concupiſcere quod non
licet habere. Noli habere quod te po
teſt impedire, & libertate interiori
priuare. Mirum ꝙ non ex toto fun:
do cordis teipſum mihi committis
cum omnibus quæ deſiderare potes
vel habere. Quare vano mœrore cō:
ſumeris? Cur ſuperfluis curis fatiga:
ris? Sta ad beneplacitum meū, & nul
lum patieris detrimentum. Si quæ:
ris hoc vel illud, & volueris eſſe ibi
vel ibi propter tuum commodum
& proprium beneplacitū magis ha:
bendum: nunꝗ eris in quietudine,
nec liber à ſolicitudine: quia in om:
ni re reperitur aliquid defectus, & in
omni loco erit qui aduerſetur. Iuuat
igitur non quælibet res adepta vel

multiplicata exterius, ſed potius cõ-
tempta & deciſa ex corde radicitus.
Quod non tantum de cenſu æris
& diuitiarum intelligas, ſed de ho-
noris etiam ambitu, ac vanæ lauda
tionis deſiderio, quæ omnia tran-
ſeunt cum mundo. Munit parum lo
cus, ſi deeſt ſpiritus feruoris: nec diu
ſtabit pax illa quæſita forinſecus, ſi
vacat à vero fundamento ſtatus cor-
dis, hoc eſt niſi ſteteris in me, permu
tare te potes, ſed non meliorare.
Nam occaſione orta & accepta inue-
nies quod fugiſti & amplius.

¶ Oratio pro purgatione cordis
& cœleſti ſapientia.

CAP. XXXII.

CONfirma me Deus per gratiam
ſancti ſpiritus, da virtutem cor
robari in interiori homine, & cor
meum ab omni inutili ſolicitudine
& languore euacuare, nec variis de-
ſideriis trahi cuiuſcunq; rei vilis, aut
precioſæ, ſed omnia inſpicere ſicut

tranſeuntia, et me pariter cum illis tranſiturum, quia nihil permanens ſub ſole, niſi omnia vanitas et afflictio ſpiritus. O q̃ ſapiens qui ita conſiderat. Da mihi Domine cœleſtem ſapientiam, vt diſcam te ſuper omnia quærere et inuenire, ſuper omnia ſapere & diligere, & cætera ſecundum ordinem ſapientiæ tuæ, prout ſunt intelligere: da prudenter declinare blandientem, et patienter ferre aduerſantem, quia hæc magna ſapientia non moueri omni vento verborũ, nec aurem male blandienti præbere Sireni: ſic enim incœpta pergitur via ſecure.

¶ Contra linguas obtrectatorum.

CAP. XXXIII.

FIli non ægre feras ſi quidam de te male ſenſerint, et dixerint quod non libenter audias. Tu deteriora de teipſo ſentire debes, et neminem infirmiorem te credere. Si ambulas abintra, non multum ponderabis

derabis volantia verba. Eſt nõ parua prudentia ſilere in tempore malo, et introrſus ad me conuerti, nec humano iudicio diſturbari. Non ſit pax tua in cor hominum: ſiue enim bene ſiue male interpretati fuerint, nõ es propterea alter homo. Vbi eſt vera pax et vera gloria? nonne in me? Et qui non appetit hominibus placere, nec diſplicere timet, multa perfruetur pace. Ex inordinato amore, & vano timore oritur omnis inquietudo cordis, & diſtractio ſenſuum.

¶ Qualiter inſtante tribulatione Deus inuocandus eſt & benedicendus. CAP. XXXIIII.

SIt nomen tuum Domine benedictum in ſecula, qui voluiſti hanc tentationem & tribulationem venire ſuper me. Non poſſum eam effugere, ſed neceſſe habeo ad te confugere: vt me adiuues, & in bonum mihi cõuertas. Domine modo ſum in

tribulatione, & non eſt cordi meo bene, ſed multum vexor à præſenti paſſione. Et nunc pater dilecte quid dicam? Deprehenſus ſum inter anguſtias, ſaluifica me ex hora hac. Sed propterea veni in hanc horam, vt tu clarificeris quum fuero valde humiliatus, & per te liberatus. Complaceat tibi Domine vt eruas me, nam ego pauper quid agere poſſum & quo ibo ſine te? Da patientiã Domine etiam hac vice. Adiuua me Deus meus, & non timebo quantumcunq; grauatus fuero. Et nunc inter hæc quid dicam? Domine fiat voluntas tua, ego bene merui tribulari & grauari, oportet vtiq; vt ſuſtineam, & vtinam patienter, donec tranſeat tempeſtas, & melius fiat. Potens eſt autem omnipotens manus tua etiam hanc tentationem à me auferre, & eius impetum mitigare, ne penitus ſuccumbam, quemadmodum & prius ſæpe egiſti mecum

deus meus miſericordia mea. Et quã to mihi difficilius, tanto mihi facilior eſt hæc mutatio dextræ tuæ, quæ eſt excelſi.

¶De diuino petendo auxilio & confidentia recuperandæ gratiæ.

CAP. XXXV.

FIli ego Dominus confortatus in die tribulationis. Venias ad me quum tibi non fuerit bene. Hoc eſt quod maxime impedit conſolationem cœleſtem: quia tardius conuertis te ad orationem. Nam anteq̃ me intente roges, multa interim ſolatia quæris & recreas te in externis. Ideoq; fit vt parum omnia proſint, donec aduertas ꝙ ego ſum qui eruo ſperantes in me, nec eſt extra me valens auxilium, neq; vtile conſilium, ſed neq; durabile remediũ. Sed iam reſumpto ſpiritu poſt tempeſtatem reconualeſce in luce miſerationum mearum: quia prope ſum (dicit Dominus) vt reſtaurem vniuerſa non ſolum

ſolum integre: ſed & abundanter & cumulate. Nunquid mihi quicq̃ eſt difficile, aut ero ſimilis dicenti, & non facienti? Vbi eſt fides tua? Sta firmiter et perſeueranter. Eſto lõganimis et vir fortis, veniet tibi conſolatio in tempore ſuo. Expecta me expecta: veniam et curabo te. Tentatio eſt quæ te vexat, & formido vana quæ te exterret. Quid importat ſolicitudo de futuris contingentibus, niſi vt triſtitiam ſuper triſtitiam habeas? Sufficit diei malitia ſua. Vanum eſt & inutile de futuris conturbari vel gratulari, quæ forte nunquam euenient. Sed humanum eſt huiuſmodi imaginationibus illudi, & parui adhuc animi ſignum tam leuiter trahi à ſuggeſtione inimici. Ipſe enim non curat an veris an falſis illudat et decipiat: et vtrum præſentium amore an futurorũ formidine proſternat. Non ergo turbetur cor tuum neque formidet. Crede in

me,

me, et in miſericordia mea habetó fiduciam. Quando tu te elongatum exiſtimas à me, ſæpe ſum propinquior. Quando tu exiſtimas totum perditum, tunc ſæpe magis mœrendi inſtat lucrum. Non eſt totum perditum, quando res accidit in contrarium. Non debes iudicare ſecundum præſens ſentire, nec ſic grauitati alicui vndecunque venienti inhærere, et accipere: tanq̃ omnis ſpes ſit ablata emergendi. Noli putare te derelictum ex toto quãuis ad tempus miſerim tibi aliquãdo tribulationem, vel etiam optatam ſubtraxerim conſolationem: ſic enim tranſitur ad regnum cœlorũ, et hoc ſine dubio magis expedit tibi & cęteris ſeruis meis vt excitemini aduerſis, q̃ ſi cuncta ad libitum haberetis. Ego noui cogitationes abſconditas: quia multũ expedit pro ſalute tua, vt interdum ſine ſapore relinquaris, ne forte eleueris in bono ſucceſſu, & tibiipſi placere ve

te velis in eo quod non es. Quod dedi auferre poſſum & reſtituere quū mihi placuerit. Quum dedero meū eſt, quum ſubtraxero, tuum non tuli, quia meum eſt omne datum bonum et omne donum perfectum. Si tibi admiſero grauitatem aut quamlibet contrarietatem non indigneris neq; concidat cor tuum, et ego cito ſubleuare poſſum, et omne onus in gaudium tranſmutare. Veruntamen iuſtus ſum, et recommēdabilis multum, quum ſic facio tecum. Si recte ſapis, et in veritate aſpicis, nnnq̄ debes propter aduerſa tam deiecte contriſtari, ſed magis gaudere & gratias agere: imò hoc vnicum reputare gaudium, ꝙ affligens te doloribus nō parco tibi. Sicut dilexit me pater, ego diligo vos, dixi dilectis diſcipulis meis, quos vtiq; non miſi ad gaudia temporalia, ſed ad magna certamina: non ad honores, ſed ad deſpectiones: non ad ocium, ſed ad
labo

labores, non ad requiem, ſed ad afferendum fructum multum in patientia. Horũ memẽto fili mi verborum.

¶ De neglectu omnis creaturæ vt creator poſſit inueniri. CAP. XXXVI.

DOmine mi adhuc bene indigeo maiori gratia, ſi debeam illuc peruenire vbi me nemo poterit nec vlla creatura impedire. Nã quamdiu res aliqua me retinet, non poſſum libere ad te volare. Cupiebat libere volare qui dicebat: Quis dabit mihi pẽnas ſicut columbæ & volabo & requieſcam. Quid ſimplici oculo quietius, & quid liberius nil deſiderante in terris? Oportet igitur omnẽ pertrãſire creaturã & ſeipſum perfecte deſerre: ac in exceſſu mentis ſtare & videre te omniũ cõditorẽ cum creaturis nil ſimile habere. Et niſi quis ab omnibus creaturis fuerit expeditus, non poterit libere intendere diuinis. Ideo enim pauci inueniuntur contemplatiui, quia pau-

ei ſciunt ſe à perituris creaturis ad plenum ſequeſtrare. Ad hoc magna requiritur gratia, quæ animũ leuet, & ſupra ſeipſam rapiat. Et niſi homo ſit in ſpiritu eleuatus, & ab omnibus creaturis liberatus, ac Deo totus vnitus quicquid ſcit, quicquid etiam habet, non eſt magni ponderis. Diu paruus erit, & in terra iacebit, qui aliquid magni æſtimat niſi ſolum vnum immenſum æternum bonum. Et quicquid Deus non eſt, nihil eſt, & pro nihilo cõputari debet. Eſt quippe magna differentia, ſapientia illuminati & deuoti viri, & ſcientia literati & ſtudioſi clerici. Multò nobilior eſt illa doctrina, quæ de ſurſum ex diuina influentia manat, q̃ quæ laborioſe humano acquiritur ingenio. Plures reperiuntur cõtemplationem deſiderare, ſed quæ ad eam requiruntur nõ ſtudent exercere. Eſt & magnũ impedimentum, quia in ſignis & rebus ſenſibi-

libus

ſibus ſtatur & parũ de perfecta mortificatione habetur. Neſcio quid eſt & quo ſpiritu ducimur, & quid prætendimus qui ſpirituales dici videmur, ꝙ totum laborem & ampliorem ſolicitudinem pro tranſitoriis & vilibus rebus agimus, & de interioribus noſtris vix raro plenè recollectis ſenſibus cogitamus? Proh dolor ſtatim poſt modicam recollectionem foras erumpimus, nec opera noſtra diſtricta examinatione trutinamus. Vbi iacent affectus noſtri non attendimus, & ꝗ̃ impura ſint omnia noſtra non deploramus.

Omnis quippe caro corruperat viã ſuam, & ideo ſequebatur diluuium magnum. Quum ergo interior affectus noſter corruptus ſit, neceſſe eſt vt actio ſequens index carẽtiæ interioris vigoris corrũpatur. Ex puro corde procedit fructus bonæ vitæ. Quantum quis fecerit quæritur, ſed ex quanta virtute agit non tam ſtu-

 dioſe

dioſe penſatur. An fuerit diues, fortis, pulcher, habilis, vel bonus ſcriptor, bonus cantor, bonus laborator inueſtigatur, q̃ pauper ſit ſpiritu, q̃ patiens & mitis q̃ deuotus & internus à multis tacetur. Natura exteriora hominis reſpicit, gratia ad interiora ſe conuertit. Illa frequenter fallitur, iſta in Deo ſperat vt nõ decipiatur.

¶ De abnegatione ſui & abdicatione omnis cupiditatis.

CAP. XXXVII.

FIli non potes perfecte poſſidere libertatem niſi totaliter abneges temetipſum. Compediti ſunt omnes proprietarii & ſuiipſius amatores, cupidi, curioſi, gyrouagi quærentes ſemper mollia non quæ Ieſu Chriſti, ſed ſæpe hoc fingentes & componentes quod non ſtabit. Peribit enim totum quod non eſt ex Deo ortum. Tene breue et conſummatum verbum. Dimitte omnia & inue-

inuenies omnia. Dimitte cupiditatē et inuenies requiem. Hoc mente pertracta, et quum impleueris omnia intelliges. Domine hoc non eſt opus vnius diei, nec ludus paruulorum: imò in hoc breui includitur omnis perfectio religioſorum. Fili non debes auerti nec ſtatim deiici audita via perfectorum, ſed magis ad ſubli-miora prouocari, et ad minus ad hæc ex deſiderio ſuſpirare. Vtinam ſic tecum eſſet, et ad hoc perueniſſes, vt tuiipſius amator non eſſes: ſed ad nutum meum pure ſtares, et eius quē tibi præpoſui patris, tunc mihi valde placeres, et tota vita tua cum gaudio et pace tranſiret. Habes adhuc multa relinquenda, quę niſi mihi ex integro reſignaueris, non acquires quod poſtulas. Suadeo tibi à me emere aurum ignitum vt locuples fias, id eſt ſapientiam cœleſtem omnia infima conculcantem. Poſtpone terrenam ſapientiā, omnem huma-

ſuam complacentiam & propriam. Dixi tibi viliora emendanda pro precioſis & altis in rebus humanis. Nam vilis & parua ac penè obliuioni tradita videtur, vera cœleſtis ſapientia non ſapiens alta de ſe, nec magnificari quęrens in terra, quam multi oretenus prædicant, ſed vita longè diſſentiunt: ipſa tamen eſt precioſa margarita à multis abſcondita.

¶ De inſtabilitate cordis, & de intentione finali ad Deum habenda. CAP. XXXVIII.

FIli noli credere affectui tuo qui nũc eſt, cito mutabitur in aliud. Quandiu enim vixeris mutabilitati ſubiectus eris, etiam nolens, vt modo lætus, modo triſtis, modo pacatus, modo turbatus, nunc deuotus, nunc indeuotus, nunc ſtudioſus, nunc acidioſus, nunc grauis, nunc leuis inueniaris. Sed ſtat ſuper hæc mutabilia ſapiens & bene doctus in ſpiritu, non attendens quid

In ſe ſentiat vel qua parte flet ventus inſtabilitatis, ſed tota intentio mentis eius ad debitum, & ad optimum proficiat finem. Nam ſic poterit vnus & idem concuſſus permanere ſimplici intentionis oculo per tot varios euentus ad me imprætermiſſe directo. Quanto autem purior fuerit intẽtionis oculus, tanto conſtantius inter diuerſas itur procellas. Sed in multis caligat oculus puræ intentionis: reſpicit enim cito in aliquod delectabile quod occurrit, & raro totus liber quis inuenitur à næuo propriæ exquiſitionis. Sic Iudæi olim venerant in Bethaniam ad Martham & Mariam, non propter Ieſum tantum, ſed vt Lazarum viderent. Mundandus eſt ergo intentionis oculus, vt ſit ſimplex & rectus, atq; vltra omnia varia media ad me dirigendus.

¶ Quòd amãti ſapit Deus ſuper omnia & in omnibus. CAP. XXXIX.

ECce Deus meus, & omnia. Quid volo amplius & quid felicius deſiderare poſſum? O ſapidũ & dulce verbum, ſed amanti verbum, non mundum, nec ea quæ in mũdo ſunt. Deus meus & oĩa. Intelligenti ſatis dictum eſt, & ſæpe repetere iocũdum eſt amãti. Te ſiquidem præſente iocunda ſunt omnia, te autem abſente faſtidioſa cuncta. Tu facis cor tranquillum, & pacem magnam lætitiamq; feſtiuam. Tu facis bene ſentire de omnibus, & in omnibus te laudare, nec poteſt aliquid ſine te diu placere: ſed ſi debet gratũ eſſe & bene ſapere, oportet gratiam tuã adeſſe & condimento tuæ ſapientiæ condiri. Cui tu ſapis, quid ei recte non ſapiet? & cui tu non ſapis, quid ei ad iocũditatem eſſe poterit? Sed deficiunt in tua ſapientia mundi ſapientes, & qui carnem ſapiunt: quia ibi plurima vanitas, & hic mors inuenitur. Qui autem te per contemptũ

mundanorum & carnis mortifica-
tionem ſequuntur, verè ſapientes eſ-
ſe cognoſcũtur, quia de vanitate ad
veritatem, de carne ad ſpiritũ tranſ-
ferũtur. Iſtis ſapit Deus, & quicquid
inuenitur in creaturis, totum refe-
runt ad laudem ſui conditoris. Diſſi-
milis tamen & multum diſsimilis
ſapor creatoris & creaturæ, æternita-
tis & temporis, lucis increatæ & lu-
cis illuminatæ. O lux perpetua cun-
cta creata tranſcendens lumina, ful-
gura, coruſcationem, de ſublimi pe-
netrãtem omnia intima cordis mei,
purifica, lætifica, clarifica, & viuifi-
ca ſpiritum meum cum ſuis poten-
tiis ad inhærendum tibi iubiloſis
exceſſibus. O quando veniet hæc
beata & deſiderabilis hora, vt tua
me ſaties præſentia, vt ſis mihi om-
nia in omnibus. Quandiu hoc da-
tum non fuerit, nec plenũ gaudium
erit. Adhuc proh dolor viuit in me
vetus homo, nõ eſt totus crucifixus,

non eſt perfecte mortuus. Adhuc cõcupiſcit fortiter aduerſus ſpiritum, bella mouet inteſtina, nec regnum animæ patitur eſſe quietum. Sed tu qui dominaris poteſtati maris, & motum fluctuum eius mitigas, exurge adiuua me. Diſſipa gentes quæ bella volunt, contere eas in virtute tua: oſtende quæſo magnalia tua, & glorificetur dextera tua, quia non eſt ſpes alia, nec refugium mihi, niſi in te Domine Deus meus.

¶Quod non eſt ſecuritas à tentatione in hac vita. CAP. XL.

Filii nunq̃ ſecurus es in hac vita; ſed quoad vixeris ſemper arma ſpiritualia tibi ſunt neceſſaria. Inter hoſtes verſaris, à dextris, & à ſiniſtris impugnaris. Si ergo non vteris vndiq; ſcuto ſapientiæ, non eris diu ſine vulnere. Inſuper ſi nõ ponis cor tuum fixe in me, cum mera voluntate cuncta patiendi propter me, nõ poteris ardorem iſtum ſuſtinere, nec

ad palmam pertingere beatorum. Oportet te ergo viriliter omnia per tranſire, & potenti manu vti aduerſus obiecta. Nam vincenti datur manna, & torpenti relinquitur multa miſeria. Si quæris in hac vita requiem, quomodo tunc peruenies ad æternam? Non ponas te ad multam requiem, ſed magnam patientiam. Quære veram pacem non in terris, ſed in cœlis: non in hominibns, nec in cæteris creaturis, ſed in Deo ſolo. Pro amore Dei debes omnia libẽter ſubire: labores. ſ. & dolores, tentationes, vexationes, anxietates, neceſſitates, infirmitates, iniurias, obloquutiones, reprehenſiones, humiliationes, confuſiones, correctiones & deſpectiones. Hæc inuitant ad virtutes, hęc probant Chriſti tironem, hæc fabricant cœleſtem coronã. Ego reddam ei æternam mercedem pro breui labore, & infinitam gloriam pro tranſitoria confuſione. Putas ꝙ ſemper

habebis pro tua voluntate conſolationes ſpirituales? Sancti mei non habuerunt tales: ſed multas grauitates & tentationes varias magnáſque deſolationes: ſed patientes ſuſtinuerũt ſe in omnibus & magis ſunt confiſi Deo q̃ ſibi, ſcientes quia non ſunt condignæ paſſiones huius temporis ad futuram gloriam promerendam. Vis tu ſtatim habere quod multi poſt lachrymas & magnos labores vix obtinuerunt? Expecta Dominum, viriliter age & confortare, noli diffidere, noli diſcedere, ſed corpus & animam expone conſtanter pro gloria Dei. Ego reddam pleniſſime, ego tecum ero in omni tribulatione. CAP. XLI.

¶ Contra vana hominum iudicia.

FIli iacta cor tuum firmiter in Domino, & humanum ne metuas iudicium, vbi te conſcientia pium reddit & inſontem. Bonum eſt & beatum taliter pati, nec hoc

erit

erit graue humili cordi & Deo magis q̃ ſibiipſi confidenti. Multi multa loquuntur, & ideo parua fides eſt adhibenda. Sed & omnibus ſatis eſſe non eſt poſſibile. Et ſi Paulus omnibus ſtuduit in Domino placere & omnibus omnia factus eſt, tamen etiam pro minimo duxit ꝙ ab humano die iudicatus fuerit. Egit ſatis pro aliorum ædificatione & ſalute quantum in ſe erat & poterat, ſed ne ab aliis aliquando iudicaretur vel non deſpiceretur cohibere non potuit, ideo totum Deo commiſit qui totum nouerat, & patientia & humilitate contra ora loquentium iniqua ac etiam vana ac mendoſa cogitantium atq; pro libitu ſuo quæq; iactantium ſe defendit. Reſpondit tamen interdum ne infirmis ex ſua taciturnitate generaretur ſcandalū. Quis tu vt timeas à mortali homine iudicari? Hodie eſt & cras non cōparet. Deū time & hominū terro-

res non expaueſces. Quid poteſt aliquis in te verbis aut iniuriis? Sibi potius nocet ꝙ tibi, nec poterit iudicium Dei effugere quicunq; eſt ille. Tu habe Deum præ oculis, & noli cõtendere verbis querulosis. Quod ſi ad præſens videris ſuccumbere, & confuſionem pati quam non meruiſti, ne indigneris ex hoc neq; per impatiẽtiam minuas coronã tuam, ſed ad me potius reſpice in cœlum, qui potens ſum eripere ab omni cõfuſione & iniuria, & vnicuiq; reddere ſecundum opera ſua.

De pura & integra reſignatione ſui ad obtinendam cordis libertatem. CAP. XLII.

Filii relinque te, & inuenies me. Sta ſine electione & omni proprietate, & ſemper lucraberis: nam & adiicietur tibi amplior gratia, ſtatim vt te reſignaueris nec reſumpſeris. Domine quotiens me reſignabo, & in quibus me relinquam? Semper

& in omni hora ſicut in paruo ſic & in magno, nihil excipio, ſed in omnibus te nudatũ inueniri volo. Alioquin quomodo poteris eſſe meus, & ego tuus, niſi fueris ab omni propria voluntate intus & foris ſpoliatus? Quanto celerius hoc agis, tanto melius habebis: & quãto plenius & ſyncerius, tanto plus mihi placebis, & amplius lucraberis. Quidam ſe reſignãt, ſed cum aliqua acceptione. Non enim plenè Deo confidunt, ideo prouidere ſibi ſatagunt. Quidam etiam primo totum offerunt, ſed poſtea tentatione pulſante ad propria redeũt: ideo minime in virtute proficiunt. Hi ad verã puri cordis libertatem, & iocũdæ familiaritatis meæ gratiã non pertingent, niſi integra reſignatione & quotidiana ſui immolatione prius facta, ſine qua nõ ſtat nec ſtabit vnio fruitiua. Dixi tibi ſæpiſſime & nunc iterũ dico: Relinque te, reſigna te, & frueris

magna

magna interna pace. Da totum pro toto, nil exquire, nil repete, ſta pure & inheſitanter in me, & habebis me. Eris liber in corde, & tenebræ non cõculcabunt te. Ad hoc conare, hoc ora, hoc ſtude deſiderare, vt ab omni proprietate poſſis expoliari, & nudus nudum Ieſum ſequi, tibi mori, & mihi ęternaliter viuere. Tunc deficient omnes vanæ phantaſiæ, conturbationes iniquæ & curæ ſuperfluæ. Tunc etiam recedet immoderatus timor, & inordinatus amor morietur.

¶ De bono regimine in externis, & recurſu ad Deũ in periculis.

CAP. XLIII.

Fili ad iſtud diligenter tendere debes, vt in omni loco, actione, ſeu occupatione externa ſis interius liber & tuiipſius potens, & ſint omnia ſub te, & tu non ſub eis: vt ſis Dominus actionum tuarum, & rector, non ſeruus nec emptitius, ſed magis

gis exemptus: verusq; Hebræus in ſortem ac libertatem tranſiens filiorum dei, qui ſtant ſuper præſentia & ſpeculantur æterna, qui tranſitoria intuentur ſiniſtro oculo & dextro cœleſtia, quos temporalia non trahunt ad inhærendum: ſed trahunt ipſi ea magis ad bene ſeruiendum, prout ordinata ſunt à deo & inſtituta à Chriſto ſummo opifice, qui nil inordinatum reliquit in ſua creatura. Si etiam in omni euentu ſtas non in apparentia externa, nec oculo carnali luſtras viſa vel audita, ſed mox in qualibet cauſſa intras cum Moyſe in tabernaculum ad conſulendum dominum: audies nonnunquã diuinum reſponſum, & redies eruditus de multis præſentibus & futuris. Semper enim Moyſes recurſum habuit ad tabernaculum pro dubiis & quæſtionibus ſoluendis, fugitq; ad orationis adiutorium pro periculis & improbitatibus hominum

ſubleuãdis. Sic & tu cõfugere debes in cordis tui ſecretarium, diuinum intentius implorando ſuffragium. Propterea nanq; Ioſue & filii Iſrael à Gabaonitis leguntur decepti, quia os domini non prius interrogauerunt, ſed nimiũ creduli dulcibus ſermonibus, falſa pietate deluſi ſunt.

¶Quòd homo non ſit importunus in negotiis.

CAP. XLIIII.

FIli committe mihi ſemper cauſſam tuam, & ego bene diſponã in tempore ſuo. Expecta ordinationem meã, & ſenties inde profectum. Domine ſatis libenter omnes res tibi committo, quia parum poteſt cogitatio mea proficere. Vtinam non multum adhærerem futuris euentibus, ſed ad beneplacitum tuum me incunctanter offerrem. Fili mi ſæpe homo rem aliquam agitat quam deſiderat, ſed quum ad eam peruenerit aliter incipit ſentire: quia affectiones

nes circa idem non ſunt durabiles, ſed magis de vno in aliud nos impel lunt. Non eſt ergo minimum etiam in minimis ſe relinquere. Verus profectus hominis eſt abnegatio ſuiipſius: & homo abnegatus valde liber eſt & ſecurus. Sed antiquus hoſtis omnibus bonis aduerſans à tentatione non ceſſat, & die noctéq; graues molitur inſidias: ſi forte in laqueum deceptionis poſſit præcipitare incautum. Vigilate ergo & orate, dicit dominus, vt non intretis in ten tationem.

¶ Quòd homo nihil boni ex ſe habet, & de nullo gloriari poteſt.

CAP. XLV.

DOmine quid eſt homo quod memor es eius aut filius hominis quia viſitas eum? Quid promeruit homo vt dares illi gratiam tuam? Domine quid poſſum conquéri ſi deſeris me? aut quid iuſte obtendere poſſum ſi quod peto nõ feceris?

Certe hoc in veritate cogitare poſſum & dicere: Domine nihil ſum, nihil boni ex me habeo, ſed in omnibus deficio & ad nihil ſemper tendo. Et niſi à te fuero adiutus & interius informatus, totus efficior tepidus & diſſolutus. Tu autem domine ſemper idem ipſe es & permanes in æternum: ſemper bonus, iuſtus, & ſanctus: bene, iuſte & ſancte agens omnia & diſponens in ſapientia. Sed ego qui ad defectum magis pronus ſum quàm ad profectum, nō ſum ſemper in vno ſtatu perdurans: quia ſemper tempora mutantur ſuper me. Veruntamen citò melius fit, quum tibi placuerit & manum porrexeris adiutricem: quia tu ſolus ſine humano ſuffragio poteris auxiliari, & in tantum confirmare vt vultus meus amplius in diuerſa non mutetur: ſed in te vno cor meum conuertatur & quieſcat. Vnde ſi bene ſcirem omnẽ humanam conſolationem abiicere,

ſiue propter deuotionem adipiſcendam, ſiue propter neceſſitatem qua compellor te quærere, quia non eſt homo qui me conſoletur: tunc merito poſſum de gratia ſperare tua, & de dono nouæ conſolationis exultare. Gratias tibi vnde totum venit quotieſcunque mihi bene ſuccedit. Ego autem vanitas & nihilum ante te, inconſtans homo & infirmus. Vnde ergo poſſum gloriari: aut cur appeto reputari? Nunquid de nihilo? & hoc vaniſſimum eſt. Vere inanis gloria, mala peſtis, vanitas maxima, quia à vera trahit gloria, & cœleſti ſpoliat gratia. Dum enim homo complacet ſibi, diſplicet tibi: dum inhiat laudibus humanis, priuatur veris virtutibus. Eſt autem vera gloria & exultatio ſancta, gloriari in te & non in ſe: gaudere in nomine tuo, non in virtute propria, nec in aliqua creatura delectari niſi propter te. Laudetur nomen tuum non me-

meum: magnificetur opus tuum nõ meum: benedicatur nomen ſanctum tuum, nihil autem attribuatur mihi de laudibus hominum. Tu gloria mea, tu exultatio cordis mei. In te gloriabor & exultabo tota die, pro me autem nihil niſi in infirmitatib⁹ meis. Quærant Iudæi gloriam quæ ab inuicem eſt: ego hanc requiram quæ à ſolo deo eſt. Omnis quidem gloria humana, omnis honor temporalis, omnis altitudo mundana æternæ gloriæ tuæ comparata, vanitas eſt & ſtultitia. O veritas mea & miſericordia mea deus meus, trinitas beata tibi ſoli laus, virtus, honor, & gloria per infinita ſecula ſeculorum, Amen.

¶De contemptu omnis temporalis honoris. CAP. XLVI.

FIli ne tua credas referre ſi videas alios honorari & eleuari, te autem deſpici & humiliari. Erige cor tuũ ad me in cœlum, & nõ cõtriſtabit te con-

te contemptus hominis in terris. Domine in cæcitate ſumus, & vanitate cito ſeducimur. Si recte me inſpicio, nunquam mihi facta eſt iniuria ab aliqua creatura, vnde nec iuſtè habeo conqueri aduerſum te. Quia autem frequenter & grauiter peccaui tibi, meritò armatur contra me omnis creatura. Mihi igitur iuſtè debetur confuſio & contemptus: tibi autem laus, honor, & gloria. Et niſi me ad hoc præparauero vt velim libenter ab omni creatura deſpici, & relinqui atque penitus nihil videri, non poſſum interius pacificari & ſtabiliri, nec ſpiritualiter illuminari, neque plenè tibi vniri.

¶Quòd pax non eſt ponenda in hominibus. CAP. XLVII.

FIli ſi ponis pacem tuam cum aliqua perſona propter tuum ſentire & cõuiuere, inſtabilis eris & impacatus. Sed ſi recurſum habes ad ſemper viuentem, & manentem ve-

ritatem, non contriſtabit te amicus recedens aut moriens. In me debet amici dilectio ſtare, & propter me diligendus eſt, quiſquis tibi bonus viſus eſt, & multum charus in hac vita. Sine me non valet nec durabit amicitia, nec eſt vera & munda dilectio quam ego non copulo. Ita mortuus deberes eſſe talibus affectionibus dilectorum hominum, vt quantum ad te pertinet ſine omni humano optares eſſe conſortio. Tanto enim homo deo magis appropinquat, quanto ab omni ſolatio terreno longius recedit. Tanto etiam altius aſcendit ad deum, quanto profundius in ſe deſcendit, & plus ſibiipſi vileſcit. Qui autem aliquid boni ſibi attribuit, gratiam dei in ſe viuere impedit: quia gratia ſpiritus ſancti cor humile quærit ſemper. Si ſcires te perfectè annihilare atque ab omni creato amore euacuare, tunc deberem in te cũ magna gratia emanare. Sed quando tu

do tu reſpicis ad creaturas, ſubtrahitur tibi aſpectus creatoris. Diſce te in omnibus propter creatorem vincere, tunc ad diuinam valebis cognitionem pertingere. Quantumcunq; modicum ſit ſi inordinatè diligitur, & reſpicitur, retardat à ſummo bono & vitiat.

¶ Contra vanam & ſecularem ſcientiam. CAP. XLVIII.

FIli non moueant te pulchra & ſubtilia dicta hominum. Non enim eſt regnum dei in ſermone, ſed in virtute. Attende verba mea, quæ corda accendunt, & mentes illuminant, inducunt compunctionem, & veram ingerũt conſolationem. Nunquam ad hoc legas verbũ, vt doctior aut ſapientior poſſis videri: ſed ſtude mortificationem vitiorum: quia hæc amplius tibi proderit q̃ notitia multarum difficilium quæſtionũ. Quum multa legeris, & cognoueris: ad vnũ tamen oportet venire principium.

Ego ſum qui doceo hominem ſcien-
tiam, & clariorem intelligentiam
paruulis tribuo, quàm ab homine
poſſit doceri. Cui ego loquor cito ſa-
piens erit, & multum in ſpiritu pro-
ficiet. Væh illis qui multa curioſa ab
hominibus inquirunt, & de via mi-
hi ſeruiendi parum curant. Veniet
tempus quando apparebit magiſter
magiſtrorum, Chriſtus dominus an-
gelorum, cunctorum auditurus le-
ctiones: hoc eſt ſingulorum exami-
naturus conſcientias: & tunc ſcruta-
bitur Hieruſalem in lucernis, & ma-
nifeſta erunt abſcõdita tenebrarum,
tacebuntq; argumenta linguarum.
Ego ſum qui humilem in puncto
eleuo mentem: vt plures æternæ ve-
ritatis capiat rationes, quàm ſi quis
decem annis ſtuduiſſet in ſcholis.
Ego doceo ſine ſtrepitu verborum,
ſine confuſione opinionum, ſine fa-
ſtu honoris, ſine pugnatione argu-
mentorum. Ego ſum qui doceo ter-

rena deſpicere, præſentia faſtidire,
æterna quærere,æterna ſapere,hono
res fugere,ſcandala ſufferre, omnem
ſpem in me ponere,extra me nihil cu
pere, & ſuper omnia ardenter me
amare.Nam quidam amando me in=
time didicit diuina, & loquebatur
mirabilia.Plus profecit in relinquen
do omnia, quàm in ſtudendo ſubti=
lia.Sed aliis loquor communia,aliis
ſpecialia, aliquibus in ſignis & figu=
ris dulciter appareo: quibuſdam ve=
rò in multo lumine reuelo myſteria.
Vna vox librorum, ſed non omnes
æquè informat: quia intus ſum do=
ctor veritatis, cordis ſcrutator, cogi=
tationum intellector,actionum pro=
motor diſtribuens ſingulis ſicut di=
gnum iudicauero.

¶De non attrahendo ſibi res exte= riores. CAP. XLIX.

Filii in multis oportet te eſſe in=
ſcium,& exiſtimare te tanquam
mortuum ſuper terram, & cui totus
mun=

mundus crucifixus ſit. Multa etiam oportet ſurda aure pertranſire, & quę tuæ pacis ſunt magis recogitare. Vtilius eſt oculos à rebus diſplicentibus auertere, & vnicuiq; ſuum ſentire relinquere, q̃ contentioſis ſermonibus deſeruire. Si bene ſteteris cum deo, & eius iudicium aſpexeris, facilius te victum portabis. O domine quouſq; veniunt? Ecce damnum defletur temporale, pro modico quęſtu laboratur & curritur, & ſpirituale detrimentũ in obliuionem tranſit, & vix ſero reditur. Quod parum vel nihil prodeſt attenditur: & quod ſumme neceſſarium eſt, negligenter præteritur: quia totus homo ad externa defluit, & niſi citò reſipiſcat libens in exterioribus iacet.

¶Quòd non omnibus eſt credendũ, & de facili lapſu verborum.

CAP. L.

DA mihi auxilium domine de tribulatione: quia vana ſalus

hominis. Quàm ſæpe ibi non inueni fidem, vbi me habere putaui? Quotiens etiam ibi reperi vbi minus præſumpſi? Vana ergo ſpes in hominibus: ſalus autem iuſtorum in te deus. Benedictus ſis domine deus in omnibus quæ nobis accidunt: infirmi ſumus & inſtabiles, cito fallimur & permutamur. Quis eſt homo qui ita cautè & circunſpectè in omnibus ſe cuſtodire valet, vt aliquādo in aliquam deceptionem vel perplexitatem non veniat? Sed qui in te domine confidit ac ſimplici ex corde quærit, non tam facile labitur. Et ſi inciderit in aliquam tribulationem, quomodocunque etiam fuerit implicatus, citius per te eruetur, aut à te conſolabitur: quia tu non deſeris in te ſperantem vſque in finem. Rarus fidus amicus in cunctis amici perſeuerans preſſuris. Tu Domine, tu ſolus es fideliſſimus in omnibus: & præter te non eſt alter

talis

talis. O quàm bene ſapuit illa anima ſancta quæ dixit: Mens mea ſolidata eſt & in Chriſto fundata. Si ita mecũ foret non tam facilè timor humanus me ſolicitaret, nec verborum iacula mouerent. Quis omnia prouidere, quis præcauere futura mala ſufficit? Si præuiſa etiam lædunt ſæpe, quid improuiſa niſi grauiter etiam feriũt? Sed quare mihi miſero non melius prouidi. Cur etiam tam facilè aliis credidi? Sed homines ſumus, nec aliud quàm fragiles homines ſumus, etiam ſi angeli à multis exiſtimamur & dicimur. Cui credam domine, cui credã niſi tibi? Veritas es, quæ nõ fallis, nec falli potes. Et rurſum: Omnis homo mendax, infirmus, inſtabilis, & labilis, maximè in verbis: ita vt ſtatim vix credi debeat quod rectũ in facie ſonare videtur, quàm prudenter præmonuiſti cauendum ab hominibus, & quia inimici hominis domeſtici eius: nec creden-

dum ſi quis dixerit, ecce hic, aut ecce
illic. Doctus ſum damno meo, & vtinam
ad cautelam maiorem, & non
ad inſipientiam mihi. Cautus eſto
(quidam ait) cautus eſto, ſerua apud
te quod dico. Et dum ego ſileo & ab-
ſconditum credo, nec ille ſilere po-
teſt quod ſilendum petiit, ſed ſtatim
prodit me & ſe & abiit. Ab huiuſmo-
di fabulis & incautis hominibꝰ pro-
tege me domine, ne in manus corũ
incidam, nec vnquam talia commit-
tam. Verbum verum & ſtabile da in
os meum: & linguam callidam lon-
gè fac à me. Quod pati nolo, omni-
mode cauere debeo. O quàm bonum
& pacificum de aliis ſilere, nec indif-
ferenter omnia credere, neq; de faci-
li vlterius effari, paucis ſeipſum reue-
lare, te ſemper inſpectorem cordis
quærere, nec omni vento verborum
circumferri: ſed omnia intima & ex-
terna ſecundum tuæ beneplacitum
voluntatis optare perfici. Quàm tu-
tum

tum pro conſeruatione cœleſtis gra-
tiæ humanam fugere apparentiam,
nec appetere quæ foris admiratio-
nem videntur præbere, ſed ea tota
ſedulitate ſectari quæ vitæ emenda-
tionem dant & feruorem. Quam
multis nocuit virtus ſcita & præpro-
pere laudata? Quàm ſana profuit
gratia ſilentio ſeruata in hac fragili
vita quæ tota tentatio fertur & ma-
litia?

¶De confidentia in deo habenda, quãdo inſurgunt verborũ iacula.

CAP. LI.

FIli ſta firmiter, & ſpera in me.
Quid enim ſunt verba niſi ver-
ba? Per aërem volant, ſed lapidem
non lædunt. Si reus es, cogita quòd
te libenter velis emendare. Si nihil
tibi conſcius es, penſa ꝙ velis liben-
ter pro deo hoc ſuſtinere. Parum ſa-
tis eſt vt vel verba interdũ ſuſtineas,
qui necdum fortia verbera tolerare
vales. Et quàre tam parua tibi ad cor
trans

tranſeũt, niſi quia adhuc carnalis es,
& homines magis q̃ oportet atten=
dis? Nam quia deſpici metuis, repre=
hendi pro exceſſibus nõ vis, & excu=
ſationum quæris vmbracula. Sed in=
ſpice te melius & agnoſces: quia vi=
uit adhuc in te mundus, & vanus
amor placendi hominibus. Quum
enim quaſſari refugis, & confundi
pro defectibus, conſtat vtique ꝙ nec
verè humilis ſis, nec verè mũdo mor=
tuus, nec tibi mundus crucifixus. Sed
audi verba mea, & non curabis de=
cem millium hominum verba. Ecce
ſi cuncta contra te dicerentur quę fin
gi malitioſiſſimè poſſent, quid tibi
nocerent, ſi omnino tranſire permit=
teres nec plusq̃ feſtucam perpende=
res? Nunquid vel vnum capillum ti=
bi extrahere poſſent? Sed qui cor in=
tus non habet, nec deum præ oculis,
faciliter verbo mouetur vituperatio
nis. Qui autem in me confidit, nec
proprio iudicio ſtare appetit, abſque

humano errore erit. Ego enim ſum iudex & cognitor omnium ſecretorum: ego ſcio qualiter res acta eſt, ego iniuriantem noui & ſuſtinentē. A me exiit verbum iſtud, me permittente hoc accidit; vt reuelentur ex multis cordibus cogitationes. Ego reum & innocentem iudicabo, ſed occulto iudicio vtrunq; ante probare volui. Teſtimonium hominum ſæpe fallit; meum iudiciū verum eſt, ſtabit & non ſubuertetur, latet plerunq; & paucis ad ſingula patet, nunquam tamen errat nec errare poteſt, etiam ſi oculis inſipientium non rectum videatur. Ad me ergo recurrendum eſt in omni iudicio, nec proprio innitendū arbitrio. Iuſtus enim non conturbabitur quicquid à deo ei acciderit. Etiam ſi iniuſtè aliquid contra eum prolatum fuerit, nō multum curabit: ſed nec vanè exultabit ſi per alios rationabiliter excuſetur. Penſat nanq; quia ego ſum ſcrutans

corda

corda & renes, qui non iudico ſecundum faciem & humanam apparentiam. Nam ſæpe in oculis meis reperitur culpabile, quod hominum iudicio creditur laudabile. Domine deus iudex iuſte, fortis & patiens, qui hominum noſtri fragilitatem & prauitatem, eſto robur meum & tota fiducia mea. Non enim mihi ſufficit conſcientia mea: tu noſti quod ego non noui: & ideo in omni reprehenſione me humiliare debui, & mãſuetè ſuſtinere. Ignoſce ergo mihi propitius quotiens ſic non egi: & dona iterum gratiam amplioris ſufferentiæ. Melior eſt enim mihi tua copioſa miſericordia ad conſequutionem indulgentiæ, quàm mea opinata iuſtitia pro defenſione latentis conſcientiæ. Et ſi nihil mihi conſcius ſum, tamen in hoc me iuſtificare non poſſum: quia remota miſericordia tua non iuſtificabitur in conſpectu tuo omnis viuens.

¶ Quòd omnia grauia pro ęterna vita ſunt toleranda. CAP. LII.

Filli non frangāt te labores, quos aſſumpſiſti propter me, nec tribulationes te deiiciant vſquequaque: ſed mea promiſſio in omni euentu te roboret & conſoletur, ego ſufficiens ſum ad reddendum ſupra omnem modum & menſuram. Non hic diu laborabis, nec ſemper grauaberis doloribus. Expecta pauliſper, & videbis celerem finem malorum. Veniet vna hora quando ceſſabit omnis labor & tumultus. Modicum eſt & breue omne quod tranſit cum tempore. Age ergo vt agis, fideliter labora in vinea mea, ego ero merces tua. Scribe, lege, canta, geme, tace, ora, ſuſtine viriliter contraria; digna eſt his omnibus & maioribus prælijs vita æterna. Veniet pax in die vna quæ nota eſt Domino: & erit non dies vel nox huius ſcilicet temporis, ſed lux perpetua, claritas infi-

Infinita, pax firma & requies ſecura.
Nõ dices tunc: Quis me liberabit de
corpore mortis huius? nec clamabis:
Heu mihi quia incolatus meus pro-
longatus eſt: quoniam præcipitabi-
tur mors, & ſalus erit infectiua, an-
xietas nulla, iocunditas beata, ſocie-
tas dulcis & decora. O ſi vidiſſes ſan-
ctorum in cœlo coronas perpetuas,
quanta quoque nunc exultant glo-
ria qui huic mundo olim contem-
ptibiles, & quaſi vita ipſi indigni pu-
tabantur, profecto te ſtatim humilia-
res vſque ad terram, & affectares po-
tius omnibus ſubeſſe quàm vni præ-
eſſe, nec huius vitæ lætos dies concu-
piſceres: ſed magis pro DEO tri-
bulari gauderes, & pro nihilo inter
homines computari maximum lu-
crum duceres. O ſi tibi hæc ſaperent,
& profunde ad cor tranſirent, quo-
modo auderes vel ſemel conqueri?
Nónne pro vita æterna cuncta la-
borioſa ſunt toleranda? Non eſt

paruum quid lucrari aut perdere regnum dei. Leua igitur faciem tuam in cœlum. Ecce ego & omnes ſancti mei mecum qui in hoc ſeculo magnum habuere certamen, modo gaudent, modo conſolantur, & modo ſecuri ſunt, & modo requieſcunt, & ſine fine in regno patris mei permanebunt mecum.

¶ *De die æternitatis & huius vitæ anguſtiis.* CAP. LIII.

O Supernæ ciuitatis manſio beatiſſima. O dies æternitatis clariſſima quam nox non obſcurat, ſed ſumma veritas ſemper irradiat: dies ſemper lęta, ſemper ſecura, & nunquã ſtatum mutans in contraria. O vtinam dies illa illuxiſſet, & cuncta hæc temporalia finem accepiſſent. Lucet quidem ſanctis perpetua claritate ſplendida, ſed non niſi à longè per ſpeculum peregrinantibus in terra. Norunt cœli ciues quàm gaudioſa ſit illa, gemũt exules filii Euæ, q̃ amara

ra & tædioſa ſit iſta dies huius tem-
poris parui & mali pleni doloribus
& anguſtiis: vbi homo multis pecca-
tis inquinatur, multis paſſionibus ir-
retitur, multis timoribus ſtringitur,
multis curis diſtenditur, & multis cu
rioſitatibus diſtrahitur, multis vani-
tatibus implicatur, multis erroribus
circunfunditur, multis laboribus at-
teritur, tentationibus grauatur, de-
litiis eneruatur, egeſtate cruciatur.
O quando finis horum multorum
laborum, quando liberabor à miſe-
ra ſeruitute vitiorum? Quando me-
morabor domine tui ſolius, quan-
do ad plenum lætabor in te? Quan-
do ero ſine omni impedimento, &
in vera libertate ſine omni grauami
ne mentis & corporis? Quando erit
pax ſolida, pax imperturbabilis &
ſecura, pax intus & foris, pax ex om-
ni parte firma? Ieſu bone quando
ſtabo ad videndum te? quando
contemplabor gloriam regni tui?

quando eris mihi omnia in omnis bus? O quando ero tecum in regno tuo quod præparaſti dilectis tuis ab æterno? Relictus ſum pauper & exul in terra hoſtili, vbi bella quotidiana & infortunia maxima. Conſolare exilium meum, mitiga dolorem meum: quia ad te ſuſpirat omne deſiderium meum. Nam onus mihi totum eſt quicquid mundus hic offert ad ſolatium. Deſidero te intimè frui, ſed nequeo apprehendere. Opto inhærere cœleſtibus, ſed deprimunt res temporales, & immortificatæ paſſiones. Mente omnibus rebus ſupereſſe volo, carni autem inuitè ſubeſſe cogor. Sic ego infelix homo mecum pugno, & factus ſum mihimetipſi grauis, dum ſpiritus ſurſum, & caro quærit eſſe deorſum. O quid intus patior, dum mente cœleſtia tracto, & mox carnalium turba occurrit oranti? Deus meus ne elongeris à me, neq; declines in ira à ſeruo tuo.

Fulgura coruſcationem tuam & diſſipa eas: emitte ſagittas tuas, & conturbentur omnes phantaſiæ inimici. Recollige ſenſus meos ad te. Fac me obliuiſci omnium mundanorum, da cito abiicere, & contemnere phantaſmata vitiorum. Succurre mihi æterna veritas, vt nulla me moueat vanitas. Adueni cœleſtis ſuauitas, & fugiat à facie tua omnis impuritas. Ignoſce quoque mihi & miſericorditer indulge quotiens præter te aliud in oratione reuoluo. Confiteor etenim vere, quia valde diſtracte me habere conſueui. Nam ibi multotiens non ſum vbi corporaliter ſto aut ſedeo; ſed ibi magis ſum, quo cogitationibus feror. Ibi ſum, vbi cogitatio mea eſt. Vbi eſt frequenter cogitatio mea, ibi eſt quod amo, hoc mihi cito occurrit quod naturaliter delectat aut ex vſu placet. Vnde tu veritas aperte dixiſti: Vbi enim eſt theſaurus tuus, ibi eſt & cor tuum. Si cœ-

ſum diligo, libẽter de cœleſtibus pen
ſo. Si mundũ amo, felicitatibus mun
di congaudeo, & de aduerſitatibus
eius triſtor. Si carnem diligo, quæ
carnis ſunt ſæpiſſime imaginor. Si
ſpiritum amo, de ſpiritualibus cogi
tare delector. Quæcunque enim dili
go, de his libenter loquor & audio,
atque talium imagines ad domum
mecum reporto. Sed beatus ille ho
mo qui propter te domine omnibus
creaturis abeundi licentiam tribuit,
qui naturæ vim facit, & concupiſcen
tias carnis feruore ſpiritus crucifigit:
vt ſerenata conſcientia purã tibi ora
tionem offerat, dignusq; ſit angelicis
intereſſe choris omnibus terrenis fo
ris & intus excluſis.

¶ De deſiderio æternæ vitæ, & quan
ta ſint certantibus bona promiſſa.

CAP. LIIII.

Fili mi quum tibi deſideriũ ætera
næ beatitudinis deſuper infun
di ſentis, & de tabernaculo corpo

ris exire concupiſcis: vt claritatem meam ſine viciſſitudinis vmbra contemplari poſſis, dilata cor tuum, & omni deſiderio hanc ſanctam inſpirationem ſuſcipe. Redde ampliſſimas ſupernæ bonitati gratias, quę tecum ſic dignanter agit, clementer viſitat, ardenter excitat, potenter ſubleuat, ne proprio pondere ad terrena labaris. Neq; enim hoc cogitatu tuo, aut conatu accipis: ſed ſola dignatione ſupernæ gratię & diuini aſpectus, quatenus in virtutibus & maiori humilitate proficias, & ad futura certamina te præpares, mihiq; toto cordis affectu adhærere ac feruenti voluntate ſtudeas deſeruire. Fili ſæpe ignis ardet, ſed ſine fumo flamma non aſcendit. Sic & aliquorum deſideria ad cœleſtia flagrant: & tamen à tentatione carnalis affectus liberi non ſunt. Idcirco nec omnino purè pro honore dei agunt, quod tam deſideranter ab eo petunt. Tale eſt

& ſæpe tuum deſiderium quod inſinuaſti fore tam importunum. Non enim hoc eſt purum & perfectum, quod propria commoditate eſt infectum. Pete non quod tibi eſt delectabile & commodum, ſed quod mihi acceptabile atq; honorificum: quia ſi recte iudicas, meam ordinationem tuo deſiderio, & omni deſiderato præferre debes ac ſequi. Noui deſiderium tuum & frequentes gemitus audiui. Iam velles eſſe in libertate gloriæ filiorum dei: iam te delectat domus æterna & cœleſtis patria gaudio plena, ſed nondum venit hora iſta, ſed eſt adhuc aliud tempus, belli videlicet, laboris, & probationis: optas ſummo repleri bono, ſed non potes hoc aſſequi modo. Ego ſum, expecta me (dicit domiuus) donec veniat regnum DEI. Probandus es adhuc in terris & in multis exercitandus. Conſolatio tibi interdum dabitur: ſed copioſa ſatietas

non conceditur. Confortare igitur & eſto robuſtus tam in agendo q̃ in patiendo naturæ contraria. Oportet te nouum induere hominem: & in alterum virum mutari. Oportet te ſæpe agere quod non vis, & quod vis oportet te relinquere. Quod aliis placet proceſſum habebit, quod tibi placet vltra non proficiet; quod alii dicunt audietur, quod tu dicis pro nihilo computabitur. Petent alii, & accipient: tu petes, nec impetrabis. Erunt alii magni in ore hominum, de te autem tacebitur. Aliis hoc vel illud committetur, tu autem ad nihil vtilis iudicaberis. Propter hoc natura aliquando contriſtabitur, & magnum certamen ſuſtinebit: ſed magnum bonum inde conſequeris ſi ſilens portaueris. In his & ſimilibus multis probari ſolet fidelis domini ſeruus qualiter ſe abnegare & in omnibus frangere quiuerit. Vix eſt aliquid tale in quo tantundẽ moneri in-

ri indiges: ſicut nō videri & pati quæ voluntati tuæ aduerſa ſunt, maximè autem quando diſconuenientia & quæ minus vtilia tibi apparent fieri iubentur. Et quia non audes reſiſtere altiori poteſtati ſub dominio conſtitutus, ideo durum tibi videtur ad nutum alterius ambulare, & omne proprium ſentire omittere. Sed penſa fili horum fructum laborum, & celerem finem atque præmium nimis magnum, & non habebis inde grauamen, ſed fortiſſimum patientiæ tuæ ſolamen. Nam & pro modica hac voluntate, quam nunc ſponte deſeris, habebis ſemper voluntatem tuam in cœlis. Ibi quippe inuenies omne quod volueris, omne quod deſiderare potes. Ibi aderit tibi totius facultas boni ſine timore amittendi. Ibi voluntas tua vna ſemper mecum nil cupiet extraneum vel priuatum. Ibi nullus reſiſtet tibi, nemo de te conqueretur: nemo impe-

diet,

diet, nil obuiabit, ſed cuncta deſide=
rata ſimul erunt præſentia, totumq;
affectum tuum reficient, & adimple=
bunt vſque ad ſummum. Ibi reddam
gloriam pro cõtumelia perpeſſa, pal=
lium laudis pro mœrore: pro loco
nouiſſimo ſedem regni in ſecula:
Ibi apparebit fructus obedientiæ,
gaudebit labor pœnitentiæ, & humi
lis ſubiectio coronabitur glorioſè.
Nunc ergo te inclina humiliter ſub
omnium manibus, nec ſit curæ quis
hoc dixerit vel iuſſerit; ſed hoc ma=
gnopere curato vt ſiue prælatus ſiue
minor aut æqualis aliquid ex te ex=
poſcerit vel inuenerit, pro bono to=
tum accipias, & ſyncera voluntate
ſtudeas adimplere. Quærat alius
hoc, alius illud, glorietur ille in illo,
& iſte in iſto, laudeturq; à millies
mille, tu autem nec in iſto, nec in il=
lo, ſed tuiipſius gaude contemptu,
& in meo ſolius beneplacito ac mei
honore. Hoc optandum eſt tibi, vt

ſiue per vitam, ſiue per mortem deus ſemper in te glorificetur.

¶Qualiter homo deſolatus debeat in manus dei ſe offerre. CAP. LV.

DOmine deus ſancte pater ſis nunc & in æternum benedictus, quia ſicut vis factum eſt, & quod facis bonum eſt. Lætetur in te ſeruus tuus, non in ſe nec in aliquo alio: quia tu ſolus lętitia vera, tu ſpes mea & corona mea: tu gaudium meum, & honor meus domine. Quid habet ſeruus tuus, niſi quod à te accepit, etiam ſine merito ſuo? Tua ſunt omnia quæ dediſti & quæ feciſti. Pauper ſum, & in laboribus meis à iuuentute mea, & cõtriſtatur anima mea nonnunquam vſque ad lachrymas, quandoq; etiam cõturbatur ad ſe propter imminentes paſſiones. Deſidero pacis gaudium, pacem filiorum tuorum flagito, qui in lumine conſolationis à te paſcuntur. Si das pacem, ſi gaudium ſanctum infundis,

dis, erit anima ſerui tui plena modu=
latione & deuota in laude tua. Sed
ſi te ſubtraxeris ſicut ſępiſſimè ſoles,
non poterit currere viam mandato=
rum tuorum, ſed magis ad tunden=
dum pectus genua incuruãtur: quia
non eſt illi ſicut heri & nudiuſter=
tius, quando ſplendebat lucerna tua
ſuper caput eius, & ſub vmbra ala=
rum tuarum protegebatur à tenta=
tionibus irruentibus. Pater iuſte,
& ſemper laudande, venit hora vt
probetur ſeruus tuus. Pater amande
dignum eſt vt hora hac patiatur pro
te aliquid ſeruus tuus. Pater perpe=
tuè venerande, venit hora, quam ab
æterno præſciebas affuturam, vt ad
modicum tempus ſuccumbat foris
ſeruus tuus: viuat verò ſemper apud
te intus, paululum vilipendatur, hu=
milietur & deficiat coram homini
bus, paſſionibus conteratur & lan=
guoribus, vt iterum tecũ in aurora
nouæ lucis reſurgat, & in cœleſtibus

clarificetur. Pater ſancte tu ſic ordinaſti & ſic voluiſti, & hoc factum eſt quod ipſe pręcepiſti. Hęc eſt enim gratia ad amicum tuun pati & tribulari in mundo pro amore tuo, quotienſcunq;, à quocunq;, et quomodocunq; id permiſeris fieri. Sine conſilio et prouidentia tua, et ſine cauſſa nihil fit in terra. Bonum mihi Domine ꝙ humiliaſti me, vt diſcam iuſtificationes tuas, et omnes elationes cordis atq; præſumptiones abiiciam. Vtile mihi ꝙ confuſio cooperuit faciem meã, vt te potius q̃ homines ad conſolationem requiram. Didici etiam ex hoc inſcrutabile iudicium tuum expaueſcere, qui affligis iuſtum cum impio, ſed non ſine æquitate et iuſtitia. Gratias ago tibi, quia non peperciſti malis meis: ſed attribuiſti me verberibus amaris infligens dolores, et immittẽs anguſtias foris et intus. Non eſt qui me conſoletur ex omnibus quæ ſub cœ

lo ſunt, niſi tu Domine Deus meus, cœleſtis medicus animarũ, qui percutis & ſanas: deducis ad inferos, & reducis. Diſciplina tua ſuper me, & virga tua ipſa me docebit. Ecce pater dilecte in manibus tuis ego ſum, ſub virga correctionis tuæ me inclino, percute dorſum meũ & collum meum, vt incuruem ad voluntatem tuam, tortuoſitatem meam. Fac me pium & humilem diſcipulum, ſicut bene facere conſueuiſti: vt ambulem ad omnem nutum tuum. Tibi me & omnia mea ad corrigendum commendo, melius eſt hic corripi quàm in futuro. Tu ſcis omnia & ſingula, & nil te latet in humana conſcientia. Antequam fiant noſti ventura:& non opus eſt tibi, vt quis te doceat aut admoneat de his quæ geruntur in terra. Tu ſcis quid expe dit ad profectum meum, & quãtum deſeruit tribulatio ad rubiginem vitiorum purgandam. Fac mecũ de-

ſideratum beneplacitũ tuum: & ne deſpicias peccaminoſam vitam meã nulli melius nec clarius q̃ tibi ſoli notam. Da mihi Domine ſcire quod ſciendum eſt, hoc amare quod amandum eſt, hoc laudare quod tibi ſummè placet: hoc reputare quod tibi precioſum apparet, hoc vituperare quod oculis tuis ſordeſcit. Non me ſinas ſecundum viſionem oculorum exteriorum iudicare, neq; ſecundum auditum aurium hominum imperitorum ſententiare, ſed in iudicio vero de viſibilibus & ſpiritualibus diſcernere, atq; ſuper omnia voluntatem beneplaciti tui ſemper inquirere. Falluntur ſæpe hominum ſenſus in iudicando, falluntur & amatores ſeculi viſibilia tantummodo amando. Quid eſt homo inde melior, quia reputatur ab homine maior? Fallax fallacem, vanus vanum, cæcus cęcum, infirmus infirmũ decipit dum exaltat, & veraciter magis

confun-

confundit, dum inaniter laudat. Nã quantum vnuſquiſq; eſt in oculis tuis, tantum eſt & non amplius, ait humilis ſanctus Frãciſcus. ¶ CAP. LVI.

¶ Quod humilibus inſiſtendum eſt operibus, quum deficitur à ſummis.

FIli non vales ſemper in feruentiori deſiderio virtutũ ſtare, nec in altiori gradu contemplationis, ſed neceſſe habes interdum ob originalem corruptelam ad inferiora deſcendere, et onus corruptibilis vitæ, etiam inuite, & cum tædio portare. Quamdiu mortale corpus geres, tædium ſenties & grauamen cordis. Oportet ergo ſæpe in carne de carnis onere gemere, eo quod non vales ſpiritualibus ſtudiis, et diuinæ contemplationi indeſinenter inhærere. Tunc expedit tibi ad humilia et exteriora opera confugere, et in bonis te actibus recreare, aduentum meum et ſupernam viſitationem firma confidentia expectare, exilium

tuum et ariditatem mentis patien-
ter ſufferre, donec iterum à me viſi-
teris, et ab omnibus anxietatibus
libereris. Nam faciam te laborum
obliuiſci, et interna quiete perfrui.
Expandam coram te prata ſcriptu-
rarum, et dilatato corde currere in
cipias viam mandatorum meorum
et dicas: Non ſunt condignæ paſſi-
ones huius temporis ad futuram glo
riam quæ reuelabitur in nobis.

¶ Vt homo non reputet ſe conſolati
one dignum, ſed magis verberibus
reum. CAP. LVII.

DOmine non ſum dignus con-
ſolatione tua, nec aliqua ſpiri-
tuali viſitatione, et ideo iuſte mecũ
agis, quando me inopem et deſola-
tum relinquis. Si enim ad modum
maris lachrymas fundere poſſem,
adhuc conſolatione tua dignus non
eſſem. Vnde nihil dignus ſum q̃ fla
gellari et puniri: quia grauiter et ſæ-
pe te offendi, et in multis valde de-
liqui

ſiqui. Ergo vera penſata ratione, nec minima ſum dignus conſolatione: ſed tu clemens & miſericors Deus, qui non vis perire opera tua ad oſtendendum diuitias bonitatis tuæ in vaſa miſericordiæ tuæ, etiam præter omne proprium meritum dignaris cõſolari ſeruum tuum ſupra humanum modum. Tuæ enim conſolationes non ſunt ſicut humanæ confabulationes. Quid egi Domine, vt mihi conferres aliquam cœleſtem conſolationem? Ego nihil boni me egiſſe recolo: ſed ſemper ad vitia pronum, et ad emendationem pigrum fuiſſe. Verum eſt, et negare non poſſum. Si aliter dicerem, tu ſtares contra me, & non eſſet qui defenderet. Quid merui pro peccatis meis niſi infernum & ignem æternum? In veritate confiteor, quoniam dignus ſum omni ludibrio & contemptu, nec decet me inter deuotos tuos commorari. Et licet hoc ægre au-

diam: tamen aduerſum me pro veritate peccata mea arguam, vt faci lius miſericordiam tuam merear impetrare. Quid dicam reus, et omni confuſione plenus? Non habeo os loquendi, niſi hoc tantum verbum: Peccaui Domine, peccaui: miſerere mei, ignoſce mihi. Sine me paululum vt plangam dolorem meum, anteq̃ vadam ad terram tenebroſam & opertam mortis caligine. Et quid tam maxime à reo & miſerò peccatore requiris, niſi vt cõteratur & humiliet ſe pro delictis ſuis. In vera cõtritione & cordis humiliatione naſcitur ſpes veniæ, reconciliatur perturbata conſciẽtia: reparatur gratia perdita, tuetur homo à futura ira: & occurrunt ſibi mutuo in oſculo ſancto Deus & pœnitens anima. Humilis peccatorum contritio, acceptabile tibi eſt Domine ſacrificium, longe ſuauius adorãs in conſpectu tuo, q̃ thuris incenſum. Hoc eſt gratum

etiam vnguentum, quod ſacris pedi-bus tuis infundi voluiſti, quia cor contritum et humiliatum nunquàm deſpexiſti. Ibi eſt locus refugii à facie iræ inimici. Ibi emendatur & abluitur quicquid aliunde contractum eſt et inquinatum.

¶ De gratia quæ non miſcetur terrenaſapientibus. CAP. LVIII.

Filli precioſa eſt gratia mea, non patitur ſe miſceri extraneis rebus, nec conſolationibus terrenis. Abiicere ergo oportet omnia impedimenta gratiæ, ſi optas eius infuſionem ſuſcipere. Pete ſecretum tibi, ama ſolus habitare tecum, nullius require confabulationem, ſed magis ad Deum deuotam effunde precem: vt compunctam teneas mentem, & puram conſcientiam. Totum mundum nihil exiſtima: Dei vocationem omnibus exterioribus antepone. Non enim poteris mihi vacare, & in tranſitoriis pariter delectari.

A notis & à charis amicis oportet elongari, & ab omni temporali ſolatio mentem tenere priuatam. Sic obſecrat beatus Apoſtolus Petrus, vt tanquã aduenas & peregrinos in hoc mundo ſe contineant Chriſti fideles. O quanta fiducia erit morituro, quem nullius rei affectus detinet in mundo. Sed ſic ſegregatum cor habere ab omnibus: æger necdum capit amicus, nec animalis homo nouit interni hominis libertatem. Attamen ſi verè velit eſſe ſpiritualis oportet eum renunciare tam remotis q̃ propinquis, et à nemine magis cauere q̃ à ſeipſo. Si temetipſum perfecte viceris, cætera facilius ſubiugabis. Perfecta nanq; victoria, eſt de ſemetipſo triumphare. Qui enim ſemetipſum ſubiectum tenet, vt ſenſualitas rationi, & ratio in cunctis obediat mihi: hic verè victor eſt ſui, & Dominus mundi. Si ad hunc apicem ſcandere gliſcis, oportet viriliter

ter incipere, et ſecurim ad radicem ponere: vt euellas et deſtruas occultam et inordinatam inclinationem ad teipſum et ad omne priuatum et materiale bonũ. Ex hoc vito ꝙ homo ſemetipſum nimis inordinatè diligit, penè totum pendet quicquid radicaliter vincẽdum eſt. Quo deuicto et ſubacto malo pax magna, et tranquillitas erit continua. Sed quia pauci ſibiipſis perfectè mori laborant, nec plenè extra ſe tendunt: propterea in ſe implicati remanent, nec ſupra ſe in ſpiritu eleuari poſſunt. Qui aũt liberè mecum ambulare deſiderat, neceſſe eſt vt omnes prauas et inordinatas affectiones ſuas mortificet, atque nulli creaturæ priuato amore concupiſcenter inhæreat.

¶ De diuerſis motibus naturæ & gratiæ. CAP. LIX.

FIli diligenter aduerte motus naturæ et gratiæ: quia valdè cõtrariè et ſubtiliter mouentur: et vix niſi

à ſpirituali & intimo illuminato ho
mine diſcernuntur. Omnes quidem
bonum appetunt, et aliquid boni in
ſuis dictis vel factis prætendunt:
ideo ſub ſpecie boni multi fallun-
tur. Natura callida eſt, & multos tra-
hit, illaqueat & decipit, & ſe ſemper
pro fine habet. Sed gratia ſimplici-
ter ambulat, et ab omni ſpecie mala
declinat: fallacias non prætendit, et
omnia pure propter Deum agit, in
quo & finaliter requieſcit. Natura
inuite vult mori, nec premi, nec ſu-
perari, nec ſubeſſe, nec ſponte ſubiu-
gari. Gratia verò ſtudet mortifica-
tioni propriæ, reſiſtit ſenſualitati:
quærit ſubiici, appetit vinci, nec pro
pria vult libertate fungi: ſub diſci-
plina amat teneri, nec alicui cupit
dominari, ſed ſub Deo ſemper viue-
re, ſtare, et eſſe, atq; propter Deũ om-
ni humanæ creaturæ humiliter pa-
rata eſt inclinari. Natura pro ſuo cõ
modo laborat, et quid lucri ex alio

ſibi proueniat attendit. Gratia autē
non quid ſibi vtile & cōmodum ſit,
ſed quod multis proficiat magis con
ſiderat. Natura libenter honorem
& reuerentiam accipit. Gratia verò
omnem honorem & gloriam Deo
fideliter attribuit. Natura confuſio-
nem timet & contemptũ. Gratia au-
tem gaudet pro nomine Ieſu contu-
meliam pati. Natura ocium amat,
& quietem corporalem. Gratia autē
vacua eſſe nõ poteſt, ſed libenter am
plectitur laborem. Natura quærit cu
rioſa habere & pulchra, & abhorret
vilia & groſſa. Gratia verò ſimplici-
bus delectatur & humilibus, aſpera
non aſpernatur, nec vetuſtis refugit
indui pannis. Natura reſpicit tempo
ralia, gaudet ad lucra terrena: triſta-
tur de damno, irritatur leui iniuriæ
verbo. Sed gratia attendit æterna:
non inhęret temporalibus, nec in
perditione rerum turbatur, neq; ver
bis durioribus acerbatur: quia the-

ſaurum ſuum & gaudium in cœlo, vbi nil perit conſtituit. Natura cupida eſt et libentius accipit q̃ donat: amat propria et priuata. Gratia autē pia eſt & communis, vitat ſingularia, contentatur paucis, beatius iudicat dare q̃ accipere. Natura inclinat ad creaturas, ad carnem propriam, ad vanitatem & diſcurſus. Sed gratia trahit ad Deũ et virtutes: renunciat creaturis, fugit mundum, odit carnis deſideria, reſtringit euagationes, erubeſcit in publico apparere. Natura libenter aliquod ſolatium habet externũ, in quo delectetur ad ſenſum. Sed gratia in ſolo Deo quærit conſolari, et in ſummo bono ſuper omnia viſibilia delectari. Natura totum agit propter lucrum et commodum propriũ, nihil gratis facere poteſt, ſed aut æquale, aut melius, aut laudem vel fauorem pro benefactis conſequi ſperat: & multum ponderari ſua geſta & dona concupiſcit.

Gratia verò nil temporale quærit nec aliud præmium quàm Deum ſolum pro mercede poſtulat, nec amplius de temporalibus neceſſariis deſiderat, niſi quantum hæc ſibi ad aſſequutionem æternorum valeant deſeruire. Natura gaudet de amicis multis & propinquis, gloriatur de nobili loco & ortu generis, arridet potentibus, blanditur diuitibus, applaudit ſibi ſimilibus. Gratia autem & inimicos diligit, nec de amicorũ turba extollitur: nec locum nec ortum natalium reputat, niſi virtus maior ibi fuerit. Fauet magis pauperi q̃ diuiti, compatitur plus innocenti q̃ potenti, congaudet veraci non fallaci: exhortatur ſemper bonos meliora chariſmata æmulari & filio Dei per virtutes aſſimilari. Natura de defectu et moleſtia cito conqueritur. Gratia conſtanter fert inopiam. Natura omnia de ſe reflectit, pro ſe certat & arguit. Gratia

autem ad Deum cuncta reducit, vnde originaliter emanat: nihil boni ſibi aſſcribit: nec arroganter præſumit, non contendit: nec ſuam ſententiam aliis præfert. Sed in omni ſenſu & intellectu æternæ ſapientiæ ac diuino examini ſe ſubmittit. Natura appetit ſcire: & noua ſecreta audire, vult exterius apparere, & multa per ſenſus experiri: deſiderat agnoſci & agere, vnde laus & adminiſtratio procedit. Sed gratia non curat noua nec curioſa percipere: quia totum hoc de vetuſtate corruptionis eſt ortum, quum nihil nouũ durabile ſit ſuper terram. Docet itaque ſenſus reſtringere vanam complacentiam & oſtentationem deuitare, laudanda & digne miranda humiliter abſcondere, & de omni re & de omni ſcientia vtilitatis fructũ, atq; Dei laudem & honorem quærere. Non vult ſe nec ſua prædicari: ſed Deum in donis ſuis optat bene-

dici, qui cuncta ex mera charitate largitur. Hæc gratia ſupernaturale lumen, & quoddam Dei ſpeciale donum eſt, & propriè electorum ſignaculum & pignus ſalutis æternæ, quæ hominem de terrenis ad cœleſtia amando ſuſtulit, & de carnali ſpiritualem efficit. Quanto igitur natura amplius premitur & vincitur, tanto maior gratia infunditur, & quotidie nouis viſitationibus interior homo ſecundum imaginem Dei reformatur.

¶ De corruptione naturæ, & efficacia gratiæ diuinæ. CAP. LX.

DOmine Deus meus, qui me creaſti ad imaginem & ſimilitudinem tuam, concede mihi hanc gratiam quam oſtendiſti mihi tam magnam & neceſſariam ad ſalutem: vt vincam peſſimam naturam meã trahentem ad peccata & in perditionem. Sentio enim in carne mea legem peccati contradicentem legi

mentis meæ, & captiuum me ducẽ tem ad obediendum ſenſualitati in multis, nec poſſum reſiſtere paſſionibus eius, niſi aſſiſtat tua ſanctiſſima gratia cordi meo ardenter infuſa. Opus eſt gratia tua, & magna gratia vt vincatur natura ad malum ſemper prona ab adoleſcentia ſua. Nam per primum hominem Adam lapſa & vitiata per peccatũ in oẽs homines pœna huius maculæ deſcendit, vt ipſa natura quæ bona & recta à te condita fuit: pro vitio iam & infirmitate corruptæ naturæ ponatur, eo ꝙ motus eius ſibi relictus ad malum et inferiora trahat. Nam modica vis quæ remanſit, eſt tanq̃ ſcintilla quædam latens in cinere. Hæc eſt ipſa ratio naturalis circunfuſa magna caligine adhuc iudicium habens boni & mali: veri falſiq; diſtantiam, licet impotens ſit adimplere omne quod approbat, nec pleno iam lumine veritatis, nec ſanitate affectionum ſua-

rum

ſuum potiatur. Hinc eſt Deus meus, ꝙ condelector legi tuæ ſecundum interiorem hominem, ſciens mandatum tuum fore bonū, iuſtum & ſanctum, arguens etiam omne malum & peccatum fugiendum. Carne autem ſeruio legi peccati, dum magis ſenſualitati obedio quàm rationi. Hinc eſt ꝙ velle bonum mihi adiacet, perficere autem non inuenio. Hinc ſæpe multa bona propono: ſed quia gratia deeſt ad adiuuandum infirmitatem meam, ex leui reſiſtentia reſilio & deficio. Hinc accidit quòd viam perfectionis agnoſco, & qualiter agere debeam clarè ſatis video: ſed propriæ corruptionis pondere preſſus ad perfectiora non aſſurgo. O q̃ maximè eſt mihi neceſſaria Domine gratia tua, ad inchoandum bonum, ad proficiendum, & ad perficiendum. Nam ſine ea nihil poſſum facere, omnia autem poſſum in te cōfortante me gratia. O vere cœleſtis

gratia, ſine qua nulla ſunt propria merita, nulla quoque dona naturæ ponderanda. Nihil artes, nihil diuitiæ, nihil pulchritudo vel fortitudo, nihil ingenium vel eloquentia valent apud te Domine ſine gratia. Nam dona naturæ bonis & malis ſunt communia: electorum autem proprium donum eſt gratia ſiue dilectio, qua inſigniti digni habentur vita æterna. Tantum eminet hęc gratia, vt nec donum prophetiæ, nec ſignorum operatio, nec quantalibet alta ſpeculatio aliquid æſtimetur ſine ea. Sed neq; fides, neq; ſpes, neq; aliæ virtutes tibi acceptæ ſunt ſine charitate & gratia. O beatiſſima gratia quæ pauperem ſpiritu virtutibus diuitem facis, & diuitem multis bonis humilem corde reddis. Veni deſcende ad me, reple me mane conſolatione tua: ne deficiat præ laſſitudine & ariditate mentis anima mea. Obſecro Domine vt inueniam gra-

tiam in oculis tuis: ſufficit enim mihi gratia tua cæteris non obtentis, quæ deſiderat natura. Si fuero tentatus & vexatus tribulationibus multis, non timebo mala dum mecum fuerit gratia tua. Ipſa fortitudo mea, ipſa conſilium confert & auxilium. Cunctis hoſtibus potentior eſt, & ſapientior vniuerſis ſapientibus. Magiſtra eſt veritatis, doctrix diſciplinæ, lumen cordis, ſolamen preſſuræ, fugatrix triſtitiæ, ablatrix timoris, nutrix deuotionis, productrix lachrymarum. Quid ſum ſine ea, niſi aridum lignum & ſtirps inutilis ad eiiciendum? Tua ergo me Domine gratia ſemper præueniat & ſequatur ac bonis operibus iugiter præſtet eſſe intentum per Ieſum Chriſtum filium tuum, Amen.

¶ Quòd nos ipſos abnegare & Chriſtum imitari debemus per crucem.

CAP. LXI.

FIli quantum à te vales, tantum in me poteris tranſire. Sicut mihi foris concupiſcere internam pacem facit: ſic ſe interius relinquere Deo coniungit. Volo te addiſcere perfectam abnegationem tui in voluntate mea ſine contradictione & querela. Sequere me, ego ſum via, veritas, & vita. Sine via nõ itur: ſine veritate non cognoſcitur: ſine vita non viuitur. Ego ſum via quam ſequi debes, veritas cui credere debes: vita quam ſperare debes. Ego ſum via inuiolabilis, veritas infallibilis, vita interminabilis. Ego ſum via rectiſſima, veritas ſuprema, vita vera, vita beata, vita increata. Si manſeris in via mea, cognoſces veritatẽ, & veritas liberabit te, & apprehendes vitam æternam. Si vis ad vitam ingredi, ſerua mandata. Si vis veritatem cognoſcere, crede mihi. Si vis perfectus eſſe, vende omnia. Si vis eſſe diſcipulus meus, abnega temetipſum

ipſum

ipſum. Si vis beatam vitam poſſi-
dere, præſentem vitam contemne.
Si vis exaltari in cœlo, humilia te
in mundo. Si vis regnare mecum,
porta crucem mecum. Soli enim ſer-
ui crucis inueniunt viam beatitudi-
nis & veræ lucis. Domine IESV
CHRISTE quia arcta eſt vita tua
& mundo deſpecta, dona mihi tecũ
mundi deſpectũ imitari. Non enim
maior eſt ſeruus domino, nec diſci-
pulus ſupra magiſtrum. Exerceatur
ſeruus tuus in via tua: quia ibi eſt ſa-
lus mea & ſanctitas vera. Quicquid
extra eam lego vel audio, non me
recreat, nec delectat plene. Fili quia
hæc ſcis & legiſti omnia, beatus eris
ſi feceris ea. Qui habet mandata
mea & ſeruat ea, ipſe eſt qui diligit
me: ego diligã eum, & manifeſtabo
ei meipſum: & faciam eum conſe-
dere mecum in regno patris mei.
Domine igitur ſicut dixiſti & pro-
miſiſti: ſic vtiq; mihi promereri

contingat. Suſcepi de manu tua crucem, portabo eam vſq; ad mortem, ſicut impoſuiſti mihi. Verè vita boni monachi crux eſt, ſed dux paradiſi inceptum eſt: retro abire non licet, nec relinquere oportet. Eia fratres pergamus ſimul, IESVS erit nobiſcum, propter IESVM ſuſcepimus hanc crucem: propter IESVM perſeueremus in cruce. Erit adiutor noſter, qui eſt dux noſter, & præceſſor. En rex noſter ingreditur ante nos, qui pugnabit pro nobis: Sequamur viriliter, nemo metuat terrores: ſimus parati mori fortiter in bello, nec inferamus crimen gloriæ noſtræ vt fugiamus à cruce.

¶ Vt homo non ſit nimis deiectus quando in aliquos labitur defectus.

CAP. LXII.

Fili magis placent mihi patientia & humilitas in aduerſis, quàm multa conſolatio & deuotio in proſperis. Vt quid te contriſtat paruum

factum contra te dictum: Si amplius fuiſſet, commoueri non debuiſſes: ſed nunc dimitte tranſire, non eſt primum nec nouum, nec vltimum erit ſi diu vixeris. Satis virilis es q̃ diu nil obuiat aduerſi, bene etiam conſulis, & alios noſti roborare verbis: ſed quum ad ianuam tuam venit repentina tribulatio, deficis conſilio & robore. Attende magnam fragilitatem tuam, quam ſæpius experiris in modicis obiectis. Tamen pro ſalute tua iſta fiunt, quum hæc & ſimilia contingunt. Pone vt melius noſti ex corde: & ſi te tetigit, nō tamen deiiciat nec diu implicet. Ad minus ſuſtine patienter, ſi non potes gaudenter. Etiam ſi minus libenter audis, & indignationem ſentis, reprime te, nec patiaris aliquid inordinatum ex ore tuo exire, vnde paruuli ſcandalizentur. Cito conquieſcit cōmotio excitata, & dolor internus reuertente gratia dulcorabitur.

Adhuc viuo ego (dicit Dominus) iuuare te paratus & ſolito amplius conſolari, ſi confiſus fueris mihi, & deuotè inuocaueris. Animæquior eſto, & ad maiorem ſuſtinentiam accingere. Non eſt totum fruſtratum, ſi te ſæpius percipis tribulatum vel grauiter tentatum. Homo es & non Deus, caro es & non angelus. Quomodo tu poſſes ſemper in eodem ſtatu virtutis permanere, quando hoc defuit angelo in cœlo: & primo homini in paradiſo, qui non diu ſteterunt? Ego ſum qui mœrentes erigo ſoſpitate, & ſuam cognoſcẽtes infirmitatem ad meam proueho diuinitatem. Domine benedictum ſit verbum tuum dulce ſuper mel et fauum ori meo. Quid facerem in tantis tribulationibus & anguſtiis meis, niſi me confortares tuis ſanctis ſermonibus? Dummodo tandem ad portum ſalutis perueniam, quid curæ eſt quæ & quanta paſſus fuero? Da fi:

nem bonum, da felicem ex hoc mundo tranſitum. Memento mei Deus meus, & dirige me recto itinere in regnum tuum, Amen.

¶De altioribus rebus & occultis iudiciis Dei non ſcrutandis.

CAP. LXIII.

Filli caueas diſputare de altis materiis et de occultis Dei iudiciis. Cur iſte ſic relinquitur, & ille ad tantam gratiam aſſumitur: cur etiã iſte tantum affligitur, & ille tam eximiè exaltatur? Iſta omnem humanam facultatem excedunt, nec ad inueſtigandum iudicium diuinum vlla ratio præualet vel diſputatio. Quando ergo hæc tibi ſuggerit inimicus vel etiam quidam curioſi inquirunt homines, reſponde illud prophetæ: Iuſtus es Domine, & rectum iudicium tuum. Et illud: Iudicia Domini vera iuſtificata in ſemetipſa. Iudicia mea metuenda ſunt non diſcutienda: quia humano intellectui ſunt incom

incomprehenſibilia. Noli etiam inquirere vel diſputare de meritis ſanctorum, quis alio ſanctior, aut quis maior fuerit in regno cœlorum. Talia generant ſæpe lites & contentiones inutiles, nutriunt quoq; ſuperbiam & vanam gloriam, vnde oriuntur inuidiæ & diſſentiones, dum iſte illum ſanctum & alius aliũ conatur ſuperbè perferre. Talia autem velle ſcire & inueſtigare nullum fructum afferunt, ſed magis ſanctis diſplicent: quia non ſum *Deus diſſenſionis, ſed pacis*, quæ pax magis in humilitate vera q̃ in propria exaltatione conſiſtit. Quidam zelo dilectionis trahuntur ad hos vel ad illos ampliori affectu, ſed humano potius q̃ diuino. Ego ſum qui cunctos cõdidi ſanctos, ego donaui gratiam, ego præſtiti gloriam, ego noui ſingulorum merita, ego præueni eos in benedictionibus dulcedinis meæ, ego præſciui dilectos ante ſecula,

ego eos elegi de mundo, nō ipſi me præelegerunt: ego vocaui per gratiā, attraxi per miſericordiam, ego perduxi eos per tentationes varias, ego infudi cōſolationes magnificas, ego dedi perſeuerantiam, ego coronaui eorū patientiā: ego primū & nouiſſimum agnoſco, ego omnes inæſtimabili dilectione amplector, ego laudandus ſum in omnibus ſanctis meis, ego ſuper omnia benedicendus ſum & honorandus in ſingulis, quos ſic glorioſè magnificaui & prędeſtinaui ſine vllis præcedentibus propriis meritis. Qui ergo vnum de minimis meis contempſerit, nec magnum honorat: quia puſillum & magnum ego feci. Et qui derogat alicui ſanctorum, derogat mihi & cæteris omnibus in regno cœlorū. Omnes vnum ſunt per charitatis vinculum, idem ſentiunt, idem volunt, & omnes in vnū ſe diligunt. Adhuc autem (quod multò altius eſt) plus

me

me q̃ ſe & ſua merita diligunt. Nam ſupra ſe rapti, et extra propriam dilectionem tracti, toti in amorē mei pergunt, in quo et fruitiue quieſcūt. Nihil eſt quod eos auertere poſſit, aut deprimere, quippe qui æterna veritate pleni, igne ardeſcunt inextinguibilis charitatis. Taceant igitur carnales & animales homines de ſanctorum ſtatu diſſerere, qui nō norunt niſi priuata gaudia diligere. Demunt & addunt pro ſua inclinatione, non prout placet æternæ veritati. In multis eſt ignorātia eorum, maximè qui parum illuminati raro aliquem perfecta dilectione ſpirituali diligere norunt. Multi adhuc naturali affectu & humana amicitia ad hos vel ad illos trahuntur: & ſicut in inferioribus ſe habent, ita & de cœleſtibus imaginantur. Sed eſt diſtantia incomparabilis, quæ imperfecti cogitant, & quæ illuminati viri per reuelationem ſupernā ſpeculantur

lantur. Caue ergo fili de iſtis curioſè tractare quæ tuam ſcientiam excedunt: ſed hoc magis ſatage & intende, vt vel minimus in regno Dei queas inueniri. Et ſi quiſpiam sciret quis alio ſanctior vel maior haberetur in regno cœlorum, quid ei hæc notitia prodeſſet, niſi ſe ex hac cognitione coram me humiliaret, & in maiorem nominis mei laudē exurgeret? Multò acceptius Deo facit, qui de peccatorum ſuorum magnitudine et virtutum ſuarum paruitate cogitat, et q̃ longè à ſanctorū perfectione diſtat, q̃ is qui de eorū maioritate vel paruitate diſputat. Melius eſt ſanctos deuotis precibus & lachrymis exorare, & eorum glorioſa ſuffragia humili mente implorare, q̃ eorum ſecreta vana inquiſitione perſcrutari. Illi bene & optimè contentatur, ſi homines ſcirent contentari & vaniloquia ſua compeſcere. Non gloriantur de propriis meritis; quipe

quippe qui ſibi nil bonitatis aſcribunt: ſed totum mihi, quoniam ipſis cuncta ex infinita charitate me donaui. Tanto amore diuinitatis & gaudio ſupereffluenti replentur, vt nihil eis deſit gloriæ, nihilq; poſſit deeſſe felicitatis. Omnes ſancti quãto altiores in gloria, tanto humiliores in ſeipſis & mihi viciniores & dilectiores exiſtunt. Ideoq; habes ſcriptum, quia mittebant coronas ſuas ante Deum, & ceciderunt in facies ſuas coram agno, & adorauerunt viuentem in ſecula ſeculorum. Multi quidem quærunt quis maior ſit in regno Dei, qui ignorãt an cum minimis erunt digni computari. Magnum eſt vel minimum eſſe in cœlo, vbi omnes magni ſunt: quia oẽs filii Dei vocabũtur & erũt. Minimus erit in mille, & peccator centum annorum morietur. Quum enim quærerẽt diſcipuli quis maior eſſet in regno cœlorum, tale audierunt

ſunt reſponſum. Niſi conuerſi fueritis,& efficiamini ſicut paruuli, non intrabitis in regnum cœlorum. Quicunque ergo humiliauerit ſe ſicut paruulus iſte, hic maior eſt in regno cœlorum. Væ eis qui cum paruulis humiliare ſe ſponte dedignantur: quoniam humilis ianua regni cœleſtis eos non admittet intrare. Væ etiã diuitibus qui habent hic conſolationes ſuas: quia pauperibus intrantibus in regnum dei, ipſi ſtabunt foras eiulantes. Gaudete humiles,& exultate pauperes: quia veſtrum eſt regnum dei, ſi tamen in veritate ambulatis.

¶Quòd omnis ſpes & fiducia in ſolo deo eſt figenda.

CAP. LXIIII.

DOmine quæ eſt fiducia mea, quam in hac vita habeo: aut quod maius ſolatium meum ex omnibus apparentibus ſub cœlo? Nonne tu domine deus meus, cuius miſeri-

ſericordiæ non eſt numerus? Vbi mihi bene fuit ſine te, aut quando male eſſe potuit præſente te? Malo pauper eſſe propter te, quàm diues ſine te. Eligo potius tecum in terra peregrinari, quàm ſine te cœlum poſſidere. Vbi tu, ibi cœlum: atque ibi mors & infernus, vbi tu non es. Tu mihi in deſiderio es, & ideo poſt te gemere & clamare & exorare neceſſe eſt. In nullo deniq; poſſum plenè confidere, qui in neceſſitatibus auxilietur oportunius, niſi in te ſolo deo meo: tu es ſpes mea & fiducia mea: tu conſolator meus, & fideliſſimus in omnibus. Omnes quæ ſua ſunt, quærunt: tu ſalutem meam & profectum meũ ſolummodo prætendis, & omnia in bonum mihi conuertis. Etiam ſi variis tentationibus & aduerſitatibus exponas, hoc totum ad vtilitatem meam ordinas, qui mille modis dilectos tuos probare conſueuiſti. In qua probatione non minus diligi

debes & laudari, quàm ſi cœleſtibus conſolationibus me repleres. In te ergo domine Deus pono totam ſpem meam & refugium, in te omnem tribulationem & anguſtiam meam cōſtituto: quia totum infirmum & inſtabile inuenio quicquid extra te cōſpicio. Non enim proderunt multi amici, neque fortes auxiliarii adiuuare poterunt, neque prudentes conſiliarii reſponſum vtile dare, neque libri doctorum conſolari, nec aliqua precioſa ſubſtantia liberare, nec locus aliquis ſecretus contutari, ſi tu ipſe non aſſiſtas, iuues, confortes, conſoleris, inſtruas, & cuſtodias.
Omnia nanque quę ad pacem videntur eſſe, & felicitatem habendam, te abſente nihil ſunt, nihil'q; feliciratis in veritate conferunt. Finis ergo omnium bonorum, & altitudo vitæ, & profunditas omnium eloquiorum tu es, & in te ſuper omnia ſperare fortiſſimum ſolatium ſeruo-

rum tuorum. Ad te ſunt oculi mei, in te confido deus meus miſericordiarum pater. Benedic & ſanctifica animam meam benedictione cęleſti, vt fiat habitatio tua ſancta, & ſedes æternæ gloriæ tuę, nihilq́ in templo tuo indignitatis inueniatur quod oculos tuæ maieſtatis offendat. Secundum magnitudinē bonitatis tuę, & multitudinem miſerationum tuarum reſpice in me, & exaudi orationem pauperis ſerui tui longè exulantis in regione vmbræ mortis. Protege & cōſerua animam ſeruuli tui inter tot diſcrimina vitæ corruptibilis: ac comitante gratia tua, dirige per viam pacis ad patriam perpetuæ claritatis.

FINIS.

LIBER QVARTVS.

¶Deuota exhortatio ad ſanctam corporis Chriſti commu- nionem.

¶Vox Chriſti.

VEnite ad me omnes qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos, dicit Dominus. Panis quem ego dabo, caro mea eſt pro mundi vita. Accipite & comedite, hoc eſt corpus meum quod pro vobis tradetur. Hoc facite in meam commemorationẽ. Qui manducat carnem meam, & bibit meum ſanguinem, in me manet, & ego in illo. Verba quæ loquutus ſum vobis, ſpiritus & vita ſunt.

¶Cum quanta reuerentia Chriſtus ſit ſuſcipiendus.

CAP. I.

HÆc ſunt verba tua Chriſte veritas æterna: quanuis non vno

tempore prolata: nec vno in loco conſcripta. Quia ergo tua ſunt verba, gratanter mihi & fideliter cuncta ſunt accipienda. Tua ſunt, & tu ea protuliſti: & mea quoque ſunt, quia pro ſalute mea edidiſti. Libenter ſuſcipio ex ore tuo, vt arctius inſerantur cordi meo. Excitant me verba tantæ pietatis, plena dulcedinis & dilectionis: ſed terrent me delicta propria, & ad capienda tanta myſteria me reuerberat impura conſcientia. Prouocat me dulcedo verborum tuorum, ſed onerat me multitudo vitiorum meorum. Iubes vt fiducialiter ad te accedam ſi tecum velim habere partem: vt immortalitatis accipiam alimoniam, ſi æternam cupiam obtinere vitam & gloriam. Venite inquit ad me omnes qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos.
O dulce & amicabile verbum in aure peccatoris, quod tu Domine deus meus egenum & pauperem inuitas

ad communionem tui ſanctiſſimi corporis. Sed quis ego ſum domine, vt ad te præſumam accedere? Ecce cœli cœlorum te non capiunt, & tu dicis: venite ad me omnes. Quid ſibi vult iſta piiſſima dignatio, & tam amicabilis inuitatio? Quomodo auſus ero venire qui nihil boni mihi conſcius ſum? Vnde poſſum præſumere? Quomodo te introducam in domum meam, qui ſępius offendi benigniſſimam faciem tuam? Reuerentur angeli & archangeli, metuunt ſancti & iuſti, & tu dicis venite ad me omnes. Niſi tu domine hoc diceres, quis verũ eſſe crederet? & niſi tu iuberes, quis accedere attentaret? Ecce Noë vir iuſtus in archæ fabrica centum annis laborauit, vt cum paucis ſaluaretur: & ego quomodo me potero vna hora præparare, vt mundi fabricatorem cum reuerentia ſumam? Moyſes famulus tuus magnus & ſpecialis amicus

tuus archam ex lignis imputribili-
bus fecit, quã & mundiſſimo veſtiuit
auro, vt tabulas legis in ea repone-
ret: & ego putrida creatura audebo
te conditorem legis, ac vitę datorem
tam facilè ſuſcipere in corpore meo
peccatis ſubdito? Salomon ſapien-
tiſſimus regum Iſrael, magnificum
templum ſeptem annis in laudem
nominis tui ædificauit, & octo die-
bus feſtum dedicationis eius cele-
brauit, mille hoſtias pacificas ob-
tulit, & archam fœderis clangore
buccinæ & iubilo, in locum ſibi prę-
paratum ſolenniter collocauit: &
ego infelix & pauperrimus hominũ,
quomodo te in domum meam intro
ducam, qui vix mediam expendere
deuotè noui horam? & vtinam vel
ſemel dignè ferè mediã. O mi deus
quantum illud ad placendũ tibi age-
re ſtuduerũt. Heu quàm puſillum eſt
quod ago, quàm breue expleo tem-
pus, quum me ad communicandum

diſpono, raro totus collectus, rariſſime ab omni diſtractione purgatus. Et certe in tua ſalutari deitatis præſentia nulla deberet occurrere indecens cogitatio, nulla etiam occupare creatura: quia non angelum, ſed angelorum dominum ſuſcepturus ſum hoſpitio. Eſt tamen valde magna diſtantia, inter arcam fœderis cum ſuis reliquiis, & mundiſſimum corpus tuum cum ſuis ineffabilibus virtutibus, inter legalia illa ſacrificia futurorum præfiguratiua, & veram tui corporis hoſtiam omnium antiquorum ſacrificiorũ completiuam. Quare igitur non magis ad tuam venerabilem inardeſco preſentiam? cur non maiori me præparo ſolicitudine ad tua ſancta ſumenda, quando illi antiqui ſancti patriarchæ & prophetæ reges quoq; & principes cum vniuerſo populo tantum deuotionis demonſtrarunt affectum erga cultum diuinũ? Saltauit deuotiſſi-

tiſſimus rex Dauid coram archa dei totis viribus, recolens beneficia olim indulta patribus, fecit diuerſi generis organa, pſalmos edidit, & cantari inſtituit cum lætitia, cecinit & ipſe frequenter in cithara ſpiritus ſancti afflatus gratia; docuit populum Iſrael toto corde deum laudare, & ore conſono diebus ſingulis benedicere & prædicare. Si tanta agebatur tunc deuotio, ac diuinæ laudis extitit recordatio coram archa teſtamenti, quanta nunc mihi & omni populo Chriſtiano habenda eſt reuerentia & deuotio in præſentia ſacramenti, in ſumptione excellentiſſimi corporis Chriſti? Currunt multi ad diuerſa loca pro viſitandis reliquiis ſanctorum, & mirantur auditis geſtis eorum: ampla ædificia templorum inſpiciunt, & oſculantur ſericis & auro inuoluta ſacra oſſa ipſorum. Et ecce tu præſens es hic apud me in altari Deus meus ſan-

ſanctus ſanctorum creator omnium & dominus angelorum. Sæpe in talibus vidēdis eſt curioſitas hominum & nouitas inuiſorum: & modicus reportatur emendationis fructus; maxime vbi eſt tam leuis ſine vera contritione diſcurſus. Hic autem in ſacramento altaris totus præſens es deus meus homo Chriſtus Ieſus: vbi & copioſus percipitur ęterne ſalutis fructus quotienſcunque fueris digne ac deuote ſuſceptus. Ad iſtud vero non trahit leuitas aliqua nec curioſitas aut ſenſualitas, ſed firma fides, deuota ſpes, & ſyncera charitas. O inuiſibilis conditor mundi deus, quàm mirabiliter agis nobiſcum, quàm ſuauiter & gratioſe cum electis tuis diſponis, quibus temetipſum in ſacramento ſumendo proponis. Hoc nanque omnem intellectum ſuperat: hoc ſpecialiter deuotorum corda trahit, & accendit affectum. Ipſi enim veri fideles tui qui

totam vitã ſuam ad emendationem diſponunt, ex hoc dignißimo ſacramento magnam deuotiõis gratiam, & virtutis amorem frequenter recipiunt. O admirabilis & abſcondita gratia ſacramenti, quam norunt tantum Chriſti fideles, infideles autem, & peccatis ſeruientes experiri non poſſunt. In hoc ſacramento confertur ſpiritualis gratia, & reparatur in anima virtus amiſſa, & per peccatum deformata, redit pulchritudo. Tanta eſt aliquando hæc gratia, vt ex plenitudine collatæ deuotionis non tantum mens, ſed & debile corpus vires ſibi præſtitas ſentiat ampliores. Dolendum tamen valde & miſerandum ſuper tepiditate & negligentia noſtra, quòd non maiori affectu trahimur ad CHRISTVM ſumendum, in quo tota ſpes ſaluandorum conſiſtit & meritum. Ipſe enim eſt ſanctificatio noſtra & redemptio, ipſe cõſolatio viatorum,

& ſanctorum æterna fruitio. Dolendum itaq; valde quod multi tam parum hoc ſalutare myſterium aduertunt, quod cœlum lætificat, & mundum conſeruat vniuerſum. Heu cæcitas, & duritia cordis humani, tam ineffabile donum non magis attendere & ex quotidiano vſu etiam ad inaduertentiam defluere. Si enim hoc ſanctiſſimum ſacramentum in vno tantum celebraretur loco, & ab vno tantum conſecraretur ſacerdote in mundo, quanto putas deſiderio ad illum locum, & talem dei ſacerdotem homines afficerentur, vt diuina myſteria celebrare audirent? Nunc autem multi facti ſunt ſacerdotes, & in multis locis offertur Chriſtus: vt tanto maior appareat gratia & dilectio dei ad hominem, quanto latius eſt ſacra communio diffuſa per orbem. Gratias tibi bone Ieſu paſtor æternæ, qui nos pauperes & exules dignatus es precioſo corpore

& ſanguine tuo reficere: & ad hæc myſteria percipienda etiam proprii oris tui alloquio inuitare dicendo: Venite ad me omnes qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos.

¶ Quòd magna bonitas & charitas dei in ſacramento exhibetur homini. CAP. II.

SVper bonitate tua & magna miſericordia tua domine confiſus accedo æger ad medicum & ſaluatorem, eſuriens & ſitiens ad fontem vitæ, egenus ad regem cœli, ſeruus ad dominum, creatura ad creatorem, deſolatus ad meum pium conſolatorem. Sed vnde mihi hoc vt venias ad me? Quis ego ſum vt præſtes mihi teipſum? Quomodo audet peccator coram te apparere? & quomodo tu dignaris ad peccatorem venire? Tu noſti ſeruum tuum, & ſcis quia nil boni in ſe habet, vnde hoc illi præſtes. Confiteor igitur vilitatem meam, agnoſco bonitatem tuam, lau-

do pietatem, & gratias ago propter nimiam charitatem. Propter temetipſum enim hoc facis, non propter mea merita: vt bonitas tua mihi magis innoteſcat, charitas amplior ingeratur, & humilitas perfectius commendetur. Quia ergo tibi hoc placet, & ſic fieri iuſſiſti: placet & mihi dignatio tua, & vtinam iniquitas mea non obſiſtat. O dulciſſime & benigniſſime Ieſu, quanta tibi reuerentia & gratiarum actio cum perpetua laude pro ſuſceptione ſacri corporis tui debetur: cuius dignitatem nullus hominum explicare potens inuenitur. Sed quid cogitabo in hac communione, in acceſſu ad Dominum meum, quem debitè venerari nequeo, & tamen deuotè ſuſcipere deſidero? Quid cogitabo melius & ſalubrius niſi meipſum totaliter humiliando coram te, & tuam infinitam bonitatem exaltando ſupra me? Laudo te deus meus, & exalto

in æternum. Deſpicio me, & ſubiicio tibi in profundum vilitatis meæ. Ecce tu ſanctus ſanctorum & ego ſordes peccatorum: & tu inclinas te ad me, qui non ſum dignus ad te reſpicere. Ecce tu venis ad me, tu vis eſſe mecum, tu inuitas ad conuiuium tuum, tu mihi dare vis cœleſtem cibum & panem angelorum ad manducandum, non alium ſanè quàm teipſum panem viuum, qui de cœlo deſcendiſti, & das vitam mundo. Ecce vnde dilectio procedit, qualis dignatio illuceſcit, quàm magnæ gratiarum actiones & laudes tibi pro his debentur. O quàm ſalutare & vtile conſilium tuum, quum iſtud inſtituiſti: quàm ſuaue & iocundum conuiuium, quũ teipſum in cibum donaſti. O quàm admirabilis operatio tua domine, quàm potens virtus tua, quàm ineffabilis veritas tua. Dixiſti enim & facta ſunt omnia, & hoc factum eſt quod ipſe iuſſiſti. Mira res & fide di-

gna ac humanum vincens intelle-ctum: quòd tu domine deus meus verus deus & homo ſub modica ſpecie panis & vini integer contineris, & ſine conſumptione à ſumente manducaris. Tu domine vniuerſorum qui nullius habens indigentiam voluiſti per ſacramentum tuum habitare in nobis, conſerua cor meum & corpus meum immaculatum, vt læta & pura conſcientia ſæpius valeam tua celebrare myſteria, & ad meam perpetuam accipere ſalutem, quæ ad tuum præcipuè honorem & memoriale perenne ſanxiſti & inſtituiſti. Lætare anima mea, & gratias age deo pro tam nobili munere & ſolatio ſingulari in hac lachrymarum valle tibi relicto. Nam quotiens hoc myſterium recolis, & Chriſti corpus accipis, totiens tuæ redemptionis opus agis, & particeps omnium meritorum Chriſti efficeris. Charitas etenim Chriſti nunquam minuitur,

& magnitudo propitiationis eius nunquã exhauritur. Ideo noua ſemper mentis renouatione ad hoc diſponere te debes, & magnum ſalutis myſteriũ attenta conſideratione penſare. Ita magnum, nouum, & iocundum tibi videri debet, quũ celebras aut miſſam audis, ac ſi eodẽ die Chriſtus primum in vterum virginis deſcendẽs homo factus eſſet, aut in cruce pro ſalute hominum pateretur & moreretur.

¶Quòd vtile ſit ſæpe communicare. CAP. III.

ECce ego venio ad te Domine, vt bene mihi ſit ex munere tuo, & lætificer in conuiuio ſancto tuo, quod paraſti in dulcedine tua pauperi deus. Ecce in te eſt totum quod deſiderare poſſum & debeo, tu ſalus mea & redemptio, ſpes, & fortitudo, decus & gloria. Lætifica ergo hodie animam ſerui tui, quoniam ad te domine Ieſu animam meam leuaui.

Deſidero te nunc deuotè ac reuerenter ſuſcipere, cupio te in domũ meã introducere, quatenus cum Zachæo merear à te benedici, ac inter filios Abrahæ computari. Anima mea corpus tuum concupiſcit, cor meum tecum vniri deſiderat. Trade te mihi & ſufficit. Nam præter te nulla conſolatio valet, ſine te eſſe nequeo, & ſine viſitatione tua viuere nõ valeo. Ideóq; oportet me frequenter ad te accedere, & in remedium ſalutis meæ recipere: ne fortè deficiam in via, ſi fuero cœleſti fraudatus alimonia. Sic enim tu miſericordiſſime Ieſu prædicans populis, & varios curans languores aliquando dixiſti: Nolo eos ieiunos dimittere in domum ſuam, ne deficiant in via. Age igitur hoc modo mecum qui te pro fidelium conſolatione in ſacramento reliquiſti. Tu es enim ſuauis refectio animæ, & qui te digne manducauerit, particeps & hæres erit æternæ gloriæ.

Neceſſarium quidem mihi eſt qui tam ſæpe laboro & pecco, tam cito torpeſco,& deficio:vt per frequentes orationes & confeſſiones, & ſacram tui corporis perceptionem me renouem,mundem, & accendam, ne fortè diutius abſtinendo à ſancto propoſito defluam. Proni enim ſunt ſenſus hominis ad malum ab adoleſcentia ſua, & niſi ſuccurrat diuina medicina, labitur homo mox ad peiora. Retrahit ergo ſancta communio à malo, & confortat in bono. Si enim modo tam ſæpe negligens ſum, & tepidus quando communico aut celebro, quid fieret ſi medelem non ſumerem, & tam grande iuuamen non quærerem? Et licet omni die non ſim aptus,nec ad celebrandum bene diſpoſitus, dabo tamen operam congruis temporibus diuina percipere myſteria, ac tantæ gratiæ participem me exhibere.
Nam hæc eſt vna principalis fidelis

animæ conſolatio, quandiu peregrinatur à te in mortali corpore, vt ſit ſępius memor dei ſui, dilectum ſuum deuota ſuſcipiat mente. O mira circa nos tuæ pietatis dignatio, ꝙ tu domine deus creator & viuificator omnium ſpirituum ad pauperculam dignaris venire animam, & cum tota deitate tua, ac humanitate eius impinguare eſuriem. O felix mens & beata anima, quę te dominum deum ſuum meretur deuotè ſuſcipere, & in tua ſuſceptione ſpirituali gaudio repleri. O quàm magnum ſuſcipit dominum, quàm dilectum inducit hoſpitem, quàm iocundum recipit ſociũ, quàm fidelem acceptat amicũ, quàm ſpecioſum & nobilem amplectitur ſponſum præ omnibus dilectis, & ſuper omnia deſiderabilia amandũ. Sileant à facie tua dulciſſime dilecte meus, cœlum & terra, & omnes ornatus eorum: quoniam quicquid laudis habent ac decoris ex digna-

tione tuæ eſt largitatis, nec ad decoꝛem tui peruenient nominis, cuius ſapientiæ non eſt numerus.

¶Quòd multa bona præſtantur deuotè communicantibus.

CAP. IIII.

DOmine deus meus, præueni ſeruum tuum in benedictionibus dulcedinis tuæ, vt ad tuum magnificum ſacramentum digne ac deuotè merear accedere. Excita cor meum in te, & à graui corpore exue me. Viſita me in ſalutari tuo ad guſtandum in ſpiritu tuam ſuauitatem, quæ in hoc ſacramento, tanquã in fonte pleſnarie latet. Illumina quoque oculos meos ad intuendum tantum myſterium, & ad credendum illud indubitata fide me robora. Eſt enim operatio tua non humana potentia, tua ſacra inſtitutio non hominis adinuentio. Non enim ad hæc capienda & intelligenda aliquis idoneus per ſe reperitur, quæ angelicam etiam ſubtili

litatem tranſcendāt. Quid ergo ego peccator indignus terra & cinis de tam alto ſacro ſecreto potero inueſtigare, & capere? Domine in ſimplicitate cordis, in bona firma fide, & in tua iuſſione ad te cum ſpe & reuerentia accedo, et verè credo, quia tu præſens es hic in ſacramento deus et homo. Vis ergo vt te ſuſcipiam, & meipſum tibi in charitate vniam. Vnde tuam precor clementiam, & ſpecialem ad hoc imploro mihi donari gratiam, vt totus in te liquefiam, et amore perfluam, atq; de nulla aliena conſolatione amplius me intromittam. Eſt enim hoc altiſſimum et digniſſimum ſacramentum ſalus animæ & corporis, medicina omnis ſpiritualis languoris, in quo vitia mea curantur, paſſiones frenantur, tentationes vincuntur ac minuuntur, gratia maior infunditur, virtus incœpta augetur, firmatur fides, ſpes roboratur, & charitas ignes-

ſcit ac dilatatur. Multa nanque bona largitus es, & adhuc ſæpius largiris in ſacramento dilectis tuis deuotè communicantibus deus meus ſuſceptor animæ meæ, reparator infirmitatis humanæ, & totius dator conſolationis æternæ. Nam multam ipſis conſolationem aduerſus varias tribulationes infundis, & de imo deiectionis propriæ ad ſpem tuæ protectionis erigis, atque noua quadam gratia eos intus recreas & illuſtras: vt qui anxii primum, & ſine affectione ſe ante communionem ſenſerant, poſtea refecti cibo potuq́; cœleſti in melius ſe mutatos inueniant. Quod idcirco cum electis tuis ita diſpenſanter agis, vt veraciter agnoſcant, & patenter experiantur quòd nihil ex ſemetipſis habeant, & quid bonitatis ac gratiæ ex te conſequantur: quia ex ſemetipſis frigidi, duri, ac indeuoti: ex te autem feruentes, alacres, & deuoti eſſe merentur. Quis

enim

enim ad fontem ſuauitatis humiliter accedens non modicum ſuauitatis inde reportat? aut quis iuxta ignem copioſum ſtans, non parum caloris inde percipit? Et tu fons es ſemper plenus & ſuperabundans: ignis iugiter ardens, & nunquam deficiẽs. Vnde ſi mihi non licet haurire de plenitudine fontis, nec vſque ad ſatietatem potare, apponam tamen os meum ad foramen cœleſtis fiſtulæ: vt ſaltem inde guttulam modicam capiam ad refocillandam ſitim meã, vt non penitus exareſcam. Et ſi necdum totus cœleſtis, & tam ignitus vt Seraphim & Cherubim eſſe poſſum, conabor tamen deuotioni inſiſtere, & cor meum præparare, vt vel modicam diuini incendii flammam ex humili ſumptione viuifici ſacramenti conquiram. Quicquid autem mihi deeſt bone Ieſu ſaluator ſanctiſſime, tu pro me ſupple benigne ac gratioſe, qui omnes ad te digna-

ſus es vocare dicens: Venite ad me omnes qui laboratis & onerati eſtis, & ego reficiam vos. Ego quidem laboro in ſudore vultis mei, dolore cordis torqueor, peccatis oneror, tentationibus inquietor, multis malis paſſionibus implicor & premor: & non eſt qui adiuuet, non eſt qui liberet, & ſaluum faciat niſi tu domine deus ſaluator meus, cui cõmitto me & omnia mea, vt me cuſtodias & perducas in vitam æternam. Suſcipe me in laudem & gloriam nominis tui, qui corpus tuum & ſanguinem in cibum & potum mihi paraſti. Præſta domine deus ſalutaris meus, vt cum frequentatione myſterii tui creſcat meæ deuotionis affectus.

¶De dignitate ſacramenti, & ſtatu ſacerdotali.

CAPVT V.

SI haberes angelicam puritatem, & ſancti Ioannis Baptiſtę ſanctitatem, non eſſes dignus hoc ſacra-

mentum accipere nec tractare. Non enim hoc meritis debetur hominũ, ꝙ homo conſecret & tractet Chriſti ſacramentum, & ſumat in cibum panem angelorum. Grande myſterium & magna dignitas ſacerdotum, quibus datum eſt quod angelis non eſt conceſſum. Soli namq; ſacerdotes in eccleſia ritè ordinati poteſtatem habent celebrãdi & corpus Chriſti cõſecrandi. Sacerdos quidem miniſter eſt dei, vtẽs verbo dei, per iuſſionem & inſtitutionem dei. Deus autem ibi principalis eſt auctor & inuiſibilis operator, cui ſubeſt omne quod voluerit, & paret omne quod iuſſerit.

Plus ergo credere debes deo omnipotenti in hoc excellentiſſimo ſacramento, quàm proprio ſenſui aut alicui ſigno viſibili. Ideoq; cum timore & reuerentia ad hoc opus eſt accedendum. Attende igitur & vide cuius miniſterium tibi traditum eſt per impoſitionem manus Epiſcopi.

Ecce ſacerdos factus es, & ad celebrandum conſecratus: vide nunc vt fideliter & deuotè in ſuo tēpore deo ſacrificium offeras, & teipſum irreprehenſibilem exhibeas. Non alleuiaſti onus tuum, ſed arctiori iam alligatus es vinculo diſciplinæ, & ad maiorem teneris perfectionem ſanctitatis. Sacerdos omnibus virtutibus debet eſſe ornatus, & aliis bonæ vitæ exemplum præbere. Eius conuerſatio non cum popularibus & communibus hominum viis, ſed cum angelis in cœlo, aut cum perfectis viris in terra. Sacerdos ſacris veſtibus indutus Chriſti vices gerit, vt deum pro ſe & pro omni populo ſuppliciter & humiliter roget. Habet nanque ante ſe & retro dominicæ crucis ſignum ad memorādam iugiter Chriſti paſſionem. Ante ſe crucem in caſula portat vt CHRISTI veſtigia diligenter inſpiciat, & ſequi feruenter ſtudeat. Poſt ſe cruce ſignatus eſt, vt

aduerſa quælibet illata ab aliis cle-
menter pro deo toleret. Ante ſe cru-
cem gerit vt propria peccata lugeat:
poſt ſe, vt aliorum etiam commiſſa
per compaſſionem defleat, & ſe medi-
um inter deum & peccatorem conſti-
tutum eſſe ſciat, nec ab oratione, nec
ab oblatione ſancta torpeſcat, donec
gratiam & miſericordiam impetrare
mereatur. Quando ſacerdos deuotè
celebrat, deum honorat, angelos læ-
tificat, eccleſiam ædificat, viuos adiu-
uat, defunctis requiem pręſtat, & ſeſe
omnium bonorũ participem efficit.

¶ Interrogatio de exercitio ante communionem.

CAP. VI.

QVum tuam dignitatem Do-
mine & meam vilitatẽ pen-
ſo: valde contremiſco & in
meipſo confundor. Si enim non ac-
cedo, vitam fugio: & ſi indigne me
ingeſſero, offenſam incurro. Quid
ergo faciam deus meus auxiliator

meus

rum acceſſum impediat. Habeas di-
ſplicentiam omnium peccatorũ tuo-
rum in generali, & pro quotidianis
exceſſibus magis in ſpeciali doleas,
& gemas, & ſi tempus patitur deo
in ſecreto cordis cunctas confitere
paſſionum tuarum miſerias. Inge-
miſce & dole quòd adhuc ita carna-
lis ſis & mundanus, tam immortifi-
catus à paſſionibus, tam plenus con-
cupiſcentiarum motibus, tam incu-
ſtoditus in ſenſibus exterioribus,
tam ſæpe multis vanis phantaſiis im
plicatus, tam multum inclinatus ad
exteriora, tam negligens ad interio-
ra, tam leuis ad riſum & diſſolutio-
nem, tam durus ad fletum & com-
punctionem, tam promptus ad laxio
ra & carnis commoda, tam ſegnis ad
rigorem & feruorem, tam curioſus
ad noua audienda & pulchra intu-
enda, tam remiſſus ad humilia & ob-
iecta amplectenda, tam cupidus ad
multa habenda, & tam parcus ad
dan-

dandum, tam tenax ad retinendum, tam inconſideratus in loquẽdo, tam incontinens ad tacendum, tam in-compoſitus in moribus, tam impor-tunus in actibus, tam effuſus ſuper cibum, tam ſurdus ad dei verbum, tam velox ad quietem, tam tardus ad laborem, tam vigilans ad fabu-las, tam ſomnolentus ad vigilias ſa-cras, tam feſtinus ad finem, tam va-gus ad attendendum, tam negligens in horis perſoluendis, tam tepidus in celebrando, tam aridus in com-municando, tam cito diſtractus, tam raro tibi collectus, tam ſubito com-motus ad iram, tam facilis ad alte-rius diſplicentiam, tam pronus ad iudicandum, tam rigidus ad arguen-dum, tam lætus ad proſpera, tam de-bilis in aduerſis, tam ſæpe multa bo-na proponens & modicum ad effe-ctum perducens. His & aliis defecti-bus tuis cum dolore & magna di-ſplicentia propriæ infirmitatis con-

feſſis ac deploratis firmū ſtatue pro=
poſitum ſemper emendandi vitam,
& in melius proficiendi. Deinde cū
plena reſignatione & integra volun=
tate offer teipſum in honorem no=
minis mei in ara cordis tui holocau
ſtum perpetuum, corpus tuum ſcili=
cet & animam mihi fideliter com=
mittendo, quatenus ſic digne merea
ris ad offerendum Deo ſacrificium
accedere, & ſacramentum corporis
mei ſalubriter ſuſcipere. Nō eſt enim
oblatio dignior & ſatisfactio maior
pro peccatis diluendis, q̄ ſeipſum pu
rè & integrè cum oblatione corpo=
ris Chriſti in miſſa & communione
Deo offerre. *Si homo fecerit quod*
in ſe eſt, et verè pœnituerit: quo
tienſcunq; pro venia & gratia ad me
acceſſerit, viuo ego dicit Dominus,
quia nolo mortē peccatoris, ſed ma=
gis vt cōuertatur et viuat, quoniam
peccatorū ſuorū non recordabor am
plius: ſed cuncta ipſi indulta erunt.

¶ De oblatione Chriſti in cruce, & propria reſignatione. CAP. VIII.

SIcut ego meipſum expanſis in cruce manibus et nudo corpore pro peccatis tuis Deo patri ſpontè obtuli, ita vt nihil in me remaneret quin totum in ſacrificiũ diuinæ placationis tranſierit, ita debes & tu temetipſum mihi voluntariè in oblationem puram & ſanctam quotidie in miſſa cum omnibus viribus & affectibus tuis, quanto intimius vales offerre. Quid magis à te requiro, ꝙ vt te ſtudeas mihi ex integro reſignare? Quicquid præter teipſum das nihil curo: quia non quæro datum tuum, ſed te. Sicut non ſufficeret tibi omnibus habitis præter me: ita nec mihi placere poterit quicquid dederis te nõ oblato. Offer te mihi, & da te totum pro Deo, & erit accepta oblatio. Ecce ego me totum obtuli patri, pro te dedi etiam totum corpus meum et ſanguinem in

cibum

cibum, vt totus tuus eſſem, et tu meus permaneres. Si autem in teipſo ſteteris, nec ſpontè te ad voluntatem meam obtuleris, non eſt plena oblatio, nec integra inter nos erit vnio. Ideo omnia opera tua præcedere debet ſpontanea tuiipſius in manus Dei oblatio, ſi libertatem conſequi vis et gratiam. Ideo tam pauci illuminati et liberi intus efficiuntur, quia ſeipſos ex toto abnegare neſciunt. Eſt firma ſententia mea, niſi quis renunciauerit omnibus, non poteſt meus eſſe diſcipulus. Tu ergo ſi optas meus eſſe diſcipulus, offer teipſum mihi, cum omnibus affectibus tuis.

¶Quòd nos et omnia noſtra Deo debemus offerre, et pro omnibus orare. CAP. IX.

DOmine omnia tua ſunt quæ in cœlo ſunt et in terra. Deſidero meipſum tibi in ſpontaneam oblationem offerre, et tuus perpetuè per=

manere. Domine in ſimplicitate cor-
dis mei offero meipſum tibi hodie
in ſeruum ſempiternum, in obſequi-
um & ſacrificium laudis perpetuæ.
Suſcipe me cum hac ſancta oblatio
ne tui precioſi corporis, quam tibi
hodie in præſentia angelorum in-
uiſibiliter aſſiſtentium offero: vt ſit
pro me, & pro cuncto populo tuo
in ſalutem. Domine offero tibi om
nia peccata & delicta mea quæ com-
miſi coram te & ſanctis angelis tuis
à die quo primū peccare potui vſq;
ad diem hanc ſuper placabali altari
tuo, vt tu omnia pariter incendas
& comburas igne charitatis tuæ, &
deleas vniuerſas maculas peccato-
rum meorum, & conſcientiā meam
ab omni delicto emundes, & reſti-
tuas mihi gratiam tuam quam pec-
cando amiſi, omnia mihi plenè in-
dulgendo, & in oſculum pacis me
miſericorditer aſſumendo. Quid
poſſum agere pro peccatis meis: niſi

humi-

humiliter ea confitendo & lamen-
tando, & tuam propitiationem in-
ceſſanter deprecando? Deprecor te
exaudi me propitius vbi aſto coram
te Deus meus. Omnia peccata mea
mihi maxime diſplicent. Nolo ea
vnquàm amplius perpetrare: ſed pro
eis doleo & dolebo quã diu vixero,
paratus pœnitentiam agere, & pro
poſſe ſatiſfacere. Dimitte mihi De-
us, dimitte mihi peccata mea pro-
pter nomẽ ſanctum tuum: ſalua ani-
mam meam, quam precioſo ſan-
guine tuo redemiſti. Ecce commit-
to me miſericordiæ tuę: reſigno me
in manibus tuis. Age mecũ ſecundũ
bonitatẽ tuã, non ſecundum meam
malitiam & iniquitatem. Offero
etiam tibi omnia bona mea, quãuis
valde pauca & imperfecta: vt tu ea
emendes & ſanctifices, vt ea grata
habeas, & accepta tibi facias, & ſem-
per ad meliora trahas, necnon ad
beatum & laudabilem finem me pi-

grum & inutilem homuncionem perducas. Offero quoq; tibi omnia deſideria deuotorum, neceſſitates parentum, amicorum, fratrum, ſororum, omniumq́; charorum meorum & eorum qui mihi vel aliis propter amorem tuum benefecerunt: & qui orationes et miſſas pro ſe ſuisq́; omnibus dici à me deſiderauerunt & petierunt: ſiue in carne adhuc viuãt, ſiue iam ſeculo defuncti ſint: vt omnes ſibi auxilium gratiæ tuæ, opem conſolationis, protectionem à periculis, liberationem à pœnis aduenire ſentiant: & vt ab omnibus malis ercpti, gratias tibi magnificas læti perſoluant. Offero etiam tibi preces et hoſtias placationis pro illis ſpecialiter qui me in aliquo læſerunt, contriſtauerunt, aut vituperauerunt, vel aliquod damnum vel grauamen intulerunt: pro his quoque omnibus quos aliquando contriſtaui, conturbaui, grauaui, & ſcan-
dalis

dalizaui, verbis, factis, ſcienter, & ignoranter: vt nobis omnibus pariter indulgeas peccata noſtra, & mutuas offenſiones. Aufer Domine à cordibus noſtris omnem ſuſpitionem, indignationem, iram, & diſceptationem, et quicquid poteſt charitatem lædere, et fraternam dilectionem minuere. Miſerere, miſerere Domine miſericordiam tuam poſcentibus, da gratiam indigentibus, & fac nos tales exiſtere, vt ſimus digni gratia tua perfrui, et ad vitam proficiamus æternam, Amen.

¶ Quod ſacra communio de facili non eſt relinquenda. CAP. X.

FRequenter recurrendum eſt ad fontem gratiæ & diuinæ miſericordiæ, ad fontem bonitatis, & totius puritatis, quatenus à paſſionibus tuis & vitiis curari valeas, & contra vniuerſas tentationes & fallatias diaboli fortior atque vigilantior effici merearis. Inimicus ſciens

fructum & remedium maximum in ſacra communione poſitum, omni modo & occaſione nititur fideles & deuotos quantum præualet retrahere & impedire. Quum enim quidam ſacræ communioni ſe aptare diſponunt, peiores Satanæ immiſſiones patiuntur. Ipſe enim nequam ſpiritus (vt in Iob ſcribitur) venit inter filios Dei, vt ſolita ſua nequitia perturbet, aut timidos nimium reddat & perplexos: quatenus affectum eorũ minuat, vel fidem impugnando auferat: ſi forte, aut omnino communionem relinquant, aut cum torpore accedant. Sed non eſt quicquã curandum de verſutiis & phantaſiis illius quantũlibet turpibus & horridis, ſed cuncta phantaſmata in caput eius ſunt retorquenda. Contemnendus eſt miſer & deridendus, nec propter inſultus eius & commotiones quas ſuſcitat ſacra eſt omittenda communio. Sæpe etiam impedit ni-

fractum & remedium maximum
in ſacra communione poſitum, om
ni modo & occaſione nititur fideles
& deuotos quantum præualet retra=
here & impedire. Quum enim quí=
dam ſacræ communioni ſe aptare
diſponunt, peiores Satanæ immiſ=
ſiones patiuntur. Ipſe enim nequam
ſpiritus (vt in Iob ſcribitur) venit in
ter filios Dei, vt ſolita ſua nequitia
perturbet, aut timidos nimium red=
dat & perplexos: quatenus affectum
eorũ minuat, vel fidem impugnan=
do auferat: ſi forte, aut omnino com=
munionem relinquant, aut cum tor=
pore accedant. Sed non eſt quicquã
curandum de verſutiis & phantaſiis
illius quantũlibet turpibus & hor=
ridis, ſed cuncta phantaſmata in ca
put eius ſunt retorquenda. Contem=
nendus eſt miſer & deridendus, nec
propter inſultus eius & commotio=
nes quas ſuſcitat ſacra eſt omittenda
communio. Sæpe etiam impedit ni=
mia

mia ſolicitudo pro deuotione ha=
benda & anxietates quædam de con
feſſione facienda. Age ſecundum
conſilium ſapientũ. & depone anx=
ietatem & ſcrupulum, quia gratiam
Dei impedit, & deuotionem men=
tis deſtruit. Propter aliquam paruã
tribulationẽ vel grauitatem, ſacram
ne dimittas communionem, ſed va=
de citius confiteri, & omnes offen=
ſiones aliis libenter indulge. Si vero
tu aliquem offendiſti, veniam humi=
liter precare, & Deus libenter indul=
gebit tibi. Quid prodeſt diu tarda=
re confeſſionem, aut ſacram differre
communionem? Expurga te cum
primis, expue velociter venenum,
feſtina accipere remedium, & ſenti=
es melius q̃ ſi diu diſtuleris. Si ho=
die propter iſtud dimittis, cras for=
ſitan illud magis eueniet: & ſic diu
poſſes à communione impediri, &
magis ineptus fieri. Quanto ergo
citius vales à præſenti grauitate &

inertia te excutias: quia nihil importat diu anxiari, diu cum turbatione transire, et ob quotidiana obſtacula ſe à diuinis ſequeſtrare: imo plurimum nocet diu communionē protelare. Nam & grauem torporē conſueuit inducere. Prohdolor quidam tepidi & diſſoluti moras confitendi libenter accipiunt, & communionem ſacram idcirco differre cupiunt: ne ad maiorem ſui cuſtodiam ſe dare teneantur. Heu quàm modicam charitatem & debilem deuotionem habent, qui ſacram communionem tam faciliter poſtponūt. Quàm felix ille, et Deo acceptus habetur qui ſic viuit, & tali puritate conſcientiam ſuam cuſtodit, vt etiam omni die communicari paratus & bene affectatus eſſet, ſi ei liceret & ſine nota agere poſſet. Si quis interdum abſtinet humilitatis gratia, aut legittima impediente cauſſa, laudandus eſt de reuerentia. Si autē

torpor

torpor obrepſerit, ſeipſum excitare debet, & facere quod in ſe eſt, et dominus aderit deſiderio ſuo pro bona voluntate, quam ſpecialiter reſpicit. Quum verò legittimè præpeditus eſt, habebit ſemper bonam voluntatem et piam intentionem communicandi, et ſic non carebit fructu ſacramenti. Poteſt enim quilibet deuotus omni die & omni hora ad ſpiritualem Chriſti cõmunionem ſalubriter & ſine prohibitione accedere, & tamen certis diebus et ſtatuto tempore corpus ſui redemptoris cum affectuoſa reuerentia ſacramentaliter debet ſuſcipere, & magis laudem Dei & honorem prætendere, quàm ſuã conſolationẽ quærere. Nã totiens myſticè communicat et inuiſibiliter reficitur, quotiens incarnationis Chriſti myſteriũ paſſionemq; deuotè recolit, et in amore eius accenditur. Qui aliter ſe non pręparat niſi inſtante feſto vel conſuetudine

compellente ſæpius imparatus erit. Beatus qui ſe Domino in holocauſtum offert quotiens celebrat aut cõmunicat. Non ſis in celebrando nimis prolixus aut feſtinus: ſed ſerua bonum communem modum cum quibus viuis. Non debes aliis generare moleſtiam & tædium, ſed communem ſerua viam ſecundnm maiorum inſtitutionem, & potius aliorum ſeruire vtilitati, quàm propriæ deuotioni vel affectui.

¶ Quòd corpus Chriſti & ſacra ſcriptura maximè ſint animæ fideli neceſſaria. CAP. XI.

O Dulciſſime Domine Ieſu quanta eſt dulcedo deuotæ animæ tecum epulantis in cõuiuio tuo: vbi ei nõ alius cibus manducandus proponitur, niſi tu vnicus dilectus eius ſuper omnia deſideria cordis eius deſiderabilis. Et mihi quidem dulce foret in pręſentia tua ex intimo affectu lachrymas fundere, & cum pia

Magdalena pedes tuos lachrymis irrigare. Sed vbi eſt hæc deuotio? vbi lachrymarum ſanctarum copioſa effuſio? Certe in conſpectu tuo et ſanctorum angelorum tuorum totum cor meum ardere deberet, & ex gaudio flere. Habeo enim te in ſacramento verè præſentem, quanuis aliena ſpecie occultatum. Nam in propria & diuina claritate te conſpicere oculi mei ferre poſſent, ſed neq; totus mundus in fulgore gloriæ maieſtatis tuæ ſubſiſteret. In hoc ergo imbecillitati meæ conſulis, q̃ te ſub ſacramento abſcondis. Habeo vero & adoro quem angeli adorant in cœlo: ſed ego adhuc interim in fide, illi autem in ſpecie & ſine velamine. Me oportet contentum eſſe in lumine veræ fidei, & in ea ambulare donec aſpiret dies æternæ claritatis & vmbrę figurarum inclinentur. Quum autem venerit quod perfectum eſt, ceſſabit vſus ſacramentorũ:

quia

quia beati in gloria cœleſti nõ egent
medicamine ſacramentali: gaudent
enim ſine fine in præſentia Dei facie
ad faciem, gloriam eius ſpeculantes:
et de claritate in claritatem abyſſa:
lis deitatis transformati guſtant ver
bum Dei carnem factum, ſicut fuit
ab initio et manet in æternum. Me:
mor horum mirabilium graue mihi
ſit tædium etiam quodlibet ſpiritua:
le ſolatium, quia quãdiu Dominum
meum apertè in ſua gloria non vi:
deo, pro nihilo duco omne quod in
mundo conſpicio & audio. Teſtis
es tu mihi Deus, ꝙ nulla poteſt me
res conſolari, nulla creatura quieta:
re, niſi tu Deus meus quem deſide:
ro æternaliter cõtemplari. Sed non
eſt hoc poſſibile durante me in hac
mortalitate. Ideo oportet vt me po:
nam ad magnam patientiam, et me:
ipſum in omni deſiderio tibi ſub:
mittam. Nam & ſancti tui Domine
qui tecum iam in regno cœlorum
exul

exultant in fide et patientia magna dum viuerent aduentum gloriẹ tuæ expectabant. Quod illi crediderunt ego credo: quod illi ſperauerunt, ego ſpero: quò illi peruenerunt per gratiam tuam, me venturum confido. Ambulabo interim in fide exemplis confortatus ſanctorum. Habeo etiam libros ſanctos pro ſolatio et vitæ ſpeculo, atque ſuper hæc omnia ſanctiſſimum corpus tuum pro ſingulari remedio et refugio. Duo nanq; mihi neceſſaria permaxime ſentio in hac vita, ſine quibus mihi importabilis foret iſta miſerabilis vita. In carcere corporis huius detentus duobus me egere fateor, cibo ſcilicet et lumine. Dediſti itaq; mihi infirmo ſacrum corpus tuum ad refectionem mentis & corporis, & poſuiſti lucernam pedibus meis verbum tuum. Sine his duobus bene viuere non poſſem, nam verbũ Dei lux animæ meæ, & ſacramẽtum tuũ panis

panis vitæ. Hæc poſſunt etiam dici menſæ duæ hinc & inde in gazophylacio ſanctæ eccleſiæ poſitę. Vna menſa eſt ſacri altaris habẽs panem ſanctum. i. corpus Chriſti precioſum. Alterum eſt diuinæ legis, continens doctrinam ſanctam, erudiens fidem rectam, & firmiter vſq; ad interiora velaminis vbi ſunt ſancta ſanctorum perducens. Gratias tibi Domine Ieſu Chriſte lux lucis æternæ pro doctrinæ ſacræ menſa quam nobis per ſeruos tuos Prophetas & Apoſtolos alioſq; doctores miniſtraſti. Gratias tibi creator et redemptor hominum, qui ad declarandum toti mundo charitatẽ tuam cœnam paraſti magnam, in qua nõ agnum typicum, ſed tuũ ſanctiſſimum corpus et ſanguinem propoſuiſti manducandum, lætificans omnes fideles conuiuio ſacro, et calice inebrians ſalutari, in quo ſunt omnes delitiæ paradiſi, & epulantur nobiſcũ ange-

li ſancti,ſed ſuauitate fœliciori. O q̃ magnum et honorabile eſt officium ſacerdotum quibus datum eſt Dominum maieſtatis verbis ſacris conſecrare,labiis benedicere, manibus tenere, ore proprio ſumere, & cæteris miniſtrare. O q̃ mundæ debent eſſe manus illæ, quàm purum os, q̃ ſanctum corpus, quàm immaculatū erit cor ſacerdotis, ad quem totiēs ingreditur auctor puritatis. Ex ore ſacerdotis nihil niſi ſanctum, nihil niſi honeſtum & vtile procedere debet verbum, qui tam ſæpe Chriſti accipit ſacramentum. Oculi eius ſimplices & pudici qui Chriſti corpus ſolent intueri. Manus puræ & in cœlum eleuatæ quæ creatorem cœli & terræ ſolent contractare. Sacerdotibus ſpecialiter in lege dicitur: Sancti eſtote,quoniam ego ſanctus ſum Dominus Deus veſter. Adiuuet nos gratia tua omnipotens Deus vt qui officium ſacerdotale ſuſcepimus di

gne ac deuotè tibi in omni purita-
te et conſcientia bona famulari va-
leamus. Et ſi non poſſumus in tanta
innocentia vitæ conuerſari vt debe-
mus: concede nobis tamen digne
flere mala quæ geſſimus vt in ſpiri-
tu humilitatis ac bonæ voluntatis
propoſito tibi feruentius de cætero
deſeruire valeamus.

¶Quòd magna diligentia ſe debeat communicaturus Chriſto præparare. CAP. XII.

EGo ſum puritatis amator & da-
tor omnis ſanctitatis. Ego cor
purum quæro, et ibi eſt locus requie-
tionis meæ. Para mihi cœnaculum
grande ſtratum, & faciam apud te
paſcha cum diſcipulis meis. Si vis
veniam ad te & apud te maneam,
expurga vetus fermentum & mun-
da cordis tui habitaculum. Exclude
totum ſeculum et omnem vitiorum
tumultum, ſede tanquam paſſer ſo-
litarius in tecto, & cogita exceſſus

tuos

tuos in amaritudine animæ tuæ. Omnis nanque amans ſuo dilecto amatori optimum et pulcherrimum præparat locum: quia in hoc cognoſcitur affectus ſuſcipientis dilectum. Scito tamen te non poſſe ſatiſfacere huic præparationi ex merito tuæ actionis etiam ſi per integrum annum præparares, et nihil aliud in mente haberes. Sed ex ſola pietate & gratia mea permitteris ad menſam meam accedere ac ſi mendicus ad prandiũ vocaretur diuitis: & ille nihil aliud habeat ad retribuendum beneficiis eius, niſi ſe humiliando et regratiando. Fac quod in te eſt, et diligenter facito, non ex conſuetudine, non ex neceſſitate, ſed cum timore & reuerentia & affectu accipe corpus dilecti Domini Dei tui dignantis ad te venire. Ego ſum qui vocaui, ego iuſſi fieri, ego ſupplebo quod tibi deeſt, veni et ſuſcipe me. Quum gratiam deuotionis tribuo,

gratias age Deo tuo, nõ quia dignus es, ſed quia tui miſertus ſum. Si non habes, ſed magis aridum te ſentis, inſiſte orationi, ingemiſce, & pulſa, nec deſiſtas, donec merearis micam aut guttam gratiæ ſalutaris accipere. Tu mei indiges, non ego tui indigeo. Nec tu me ſanctificare venis, ſed ego te ſanctificare et meliorare venio. Tu venis vt ex me ſanctificeris, & mihi vniaris, vt nouam gratiam recipias, & de nouo ad emendationem accendaris. Noli negligere hanc gratiam, ſemper præpara cũ omni diligentia cor tuum, & intro duc ad te dilectum tuum. Oportet autem vt non ſolum te præpares ad deuotionem ante communionem, ſed vt etiam te ſolicite conſerues in ea poſt ſacramenti perceptionem: nec minor cuſtodia poſt exigitur, q̃ deuota præparatio prius. Nam bona poſtmodum cuſtodia, optima iterum eſt præparatio ad maiorem gratiam cõſequen

ſequendam. Ex eo quippè valde indiſpoſitus quis redditur, ſi ſtatim fuerit nimis effuſus ad exteriora ſolatia. Caue à multiloquio, mane in ſecreto, & fruere Deo tuo. Ipſum enim habes quem totus mundus tibi auferre non poteſt. Ego ſum cui te totum dare debes, ita vt iam vltra non in te, ſed in me abſq; omni ſolicitudine viuas.

¶ Quòd toto corde anima deuota Chriſti vnionem in ſacramento affectare debet. CAP. XIII.

QVis mihi det Domine, vt inueniam te ſolum & aperiam tibi totum cor meum, & fruar te ſicut deſiderat anima mea & iam me nemo deſpiciat, nec vlla creatura me moueat vel reſpiciat: ſed tu ſolus mihi loquaris, & ego tibi: ſicut ſolet dilectus ad dilectũ loqui, & amicus cum amico cõuiuari? Hoc oro, hoc deſidero, vt tibi totus vniar, & cor meũ ab omnibus crea-

tis rebus abſtraham, magisq́; per ſacram communionem ac frequẽtem celebrationem cœleſtia & æterna ſapere diſcam. Ah Domine Deus quãdo ero tecum totus vnitus & abſorptus, meiq́; totaliter oblitus? Tu in me, & ego in te, & ſic nos pariter in vnum manere concede. Verè tu es dilectus meus, electus ex millibus, in quo complacuit animæ meæ habitare omnibus diebus vitæ ſuæ. Verè tu pacificus meus, in quo pax ſumma & requies vera, extra quem labor et dolor, et infinita miſeria. Verè tu es Deus abſconditus, & conſilium tuum non eſt cum impiis, ſed cũ humilibus & ſimplicibus ſermo tuus. O q̃ ſuauis eſt Domine ſpiritus tuus qui vt dulcedinem tuam in filios demonſtrares, pane ſuauiſſimo de cœlo deſcendente illos reficere dignaris. Verè non eſt alia natio tam grandis quæ habeat deos appropinquantes ſibi, ſicut tu Deus noſter ades

vniuer

vniuerſis fidelibus tuis, quibus ob quotidianum ſolatium, et cor erigendum in cœlum, te tribuis ad edendum & fruendum. Quæ eſt enim alia gens tam inclyta ſicut plebs Chriſtiana? aut quæ creatura ſub cœlo tam dilecta vt anima deuota, ad quam ingreditur Deus vt paſcat eam carne ſua glorioſa? O ineffabilis gratia, ô admirabilis dignatio, ô amor immenſus homini ſingulariter impenſus. Sed quid retribuam Domino pro gratia iſta, pro charitate tam eximia? Non eſt aliud quod gratius donare queam, q̃ vt cor meũ Deo meo totaliter tribuam et intimè coniungam. Tunc exultabunt omnia interiora mea, quum perfecte fuerit vnita Deo anima mea. Tunc dicet mihi: *Si tu vis eſſe mecũ, ego volo eſſe tecum.* Et ego reſpondebo illi: Dignare Domine manere mecum, ego volo libenter eſſe tecũ. Hoc eſt totum deſiderium meum,

vt cor meum tibi ſit vnitum.

¶ De quorundam deuotorum ardenti deſiderio ad corpus Chriſti.

CAP. XIIII.

O Quàm magna multitudo dulcedinis tuæ Domine, quã abſcondiſti timẽtibus te. Quando recordor deuotorum aliquorum ad ſacramentum tuum Domine cum maxima deuotione & affectu accedentium, tunc ſæpius in meipſo confundor & erubeſco ꝙ ad altare tuũ & ſacræ cõmunionis menſam tam tepide & frigide accedo: ꝙ ita aridus et ſine affectione cordis maneo, & ꝙ non ſum totaliter accenſus coram te Deo meo, nec ita vehementer attractus & affectus ſicut multi deuoti fuerunt qui præ nimio deſiderio cõmunionis & ſenſibili cordis amore à fletu ſe non potuerunt continere, ſed ore cordis & corporis pariter ad te Deum fontem viuum medullitus inhiabant, ſuam eſuriem non

valentes aliter temperare, nec ſatiare, niſi corpus tuum cum omni iocunditate et ſpirituali auiditate accepiſſent. O vera ardens fides eorum probabile exiſtens argumentum ſacræ præſentiæ tuæ. Iſti enim veraciter cognoſcunt Dominum ſuum in fractione panis, quorũ cor tam valide ardet in eis de Ieſu ambulante cum eis. Longè eſt à me ſæpe talis affectus et deuotio, tam vehemens ardor & amor. Eſto mihi propitius Ieſu bone dulcis & benigne, & concede pauperi mendico tuo vel interdum modicum de cordiali affectu amoris tui in ſacra cõmunione ſentire: vt fides meá magis conualeſcat, ſpes in bonitate tua proficiat, & charitas ſemel perfectè accenſa et cœleſte manna experta nunquã deficiat. Potens eſt autem miſericordia tua, etiam gratiam deſideratã mihi præſtare, & in ſpiritu ardoris quum dies beneplaciti tui aduenerit, me cle-

mentiſſime viſitare. Etenim licet tanto deſiderio tam ſpiritualium deuotorum tuorum non ardeo, tamen de gratia tua illius magni inflammati deſiderii deſideriũ habeo orans et deſiderans omnium talium feruidorum amatorum tuorum participẽ me fieri, ac eorum ſancto conſortio annumerari.

¶ Quod gratia deuotionis humilitate et ſuiipſius abnegatione acquiritur. CAP. XV.

OPortet te deuotionis gratiam inſtanter quęrere, indeſinenter petere, patienter et fiducialiter expectare, gratãter recipere, humiliter conſeruare, ſtudioſe cum ea operari, ac Deo tempus et modum ſupernæ viſitationis donec veniat committere. Humiliare præcipue te debes quum parum aut nihil deuotionis interius ſentis, ſed non nimium deiici nec inordinate cõtriſtari. Dat ſæpe Deus in vno breui momento

quod

quod longo negauit tempore. Dat etiam quandoque in fine quod in principio orationis largiri diſtulit. Si ſemper cito gratia daretur & pro voto adeſſet, nõ eſſet infirmo homini bene portabile. Propterea in bona ſpe & humili patientia expectanda eſt deuotionis gratia. Tibi tamẽ & peccatis tuis imputa, quum non datur vel etiam occulte tollitur. Modicum quandoque eſt quod gratiam impedit & abſcondit, ſi tamen modicum & non potius grande dici debeat quod tantum bonum prohibet. Et ſi hoc ipſum modicũ vel grande amoueris & perfecte viceris erit ꝙ petiſti. Statim namqꝫ vt te Deo ex toto corde tradideris, nec hoc vel illud pro tuo libitu ſeu velle quæſieris, ſed integre te in ipſo poſueris, vnitum te inuenies & pacatum, quia nil ita bene ſapiet et placebit ſicut beneplacitum diuinæ voluntatis. Quiſquis ergo intentionẽ

ſuā ſimplici corde ſurſum ad Deū leuauerit, ſeq; ab ōni inordinato amore ſeu diſplicentia cuiuſlibet rei creatæ euacuauerit, aptiſſimus gratiæ percipiendæ ac dignus deuotionis munere erit. Dat enim Dominus ibi benedictionem ſuam, vbi vaſa vacua inuenerit. Et quanto perfectius quis infimis renunciauerit & magis ſibiipſi per contemptum ſui moritur, tanto gratia celerius venit, copioſius intrat, & altius liberum cor eleuat. Tunc videbit & affluet & mirabitur & dilatabitur cor eius in ipſo, quia manus Domini cum eo: & ipſe ſe poſuit totaliter in manu eius vſque in ſeculum. Ecce ſic benedicetur homo qui quærit Deum in toto corde ſuo nec in uanum accipit animam ſuam. Hic in accipiendo ſacram Euchariſtiam magnam promeretur diuinæ vnionis gratiam: quia non reſpicit ad propriam deuotionem & conſolationem, ſed ad

Dei gloriam & honorem.

¶Quòd neceſſitates noſtras Chriſto aperire & eius gratiam poſtulare debemus. CAP. XVI.

O Dulciſſime atque amantiſſime Domine quem nunc deuote deſidero ſuſcipere, tu ſcis infirmitatem meam & neceſſitatem quam patior: in quantis malis & vitiis iaceo, q̃ ſæpe ſum grauatus, tentatus, turbatus & inquinatus. Pro remedio ad te venio: pro conſolatione et ſubleuamine te deprecor. Ad omnia ſcientem loquor, quum manifeſta ſunt omnia interiora mea, & qui ſolus potes me perfecte conſolari & adiuuare. Tu ſcis quibus bonis indigeo præ omnibus, & q̃ pauper ſum in virtutibus. Ecce ſto ante te pauper & nudus gratiam poſtulans & miſericordiam implorans. Refice eſurientem mendicum tuum, accende frigiditatem meam igne amoris tui: illumina cæcitatem meã

claritate præſentiæ tuæ. Verte mihi omnia terrena in amaritudinem, omnia grauia & contraria in patientiam, omnia infima & creata in contemptum & obliuionem. Erige cor meum ad te in cœlum, & ne dimittas me vagari ſuper terram. Tu ſolus mihi ex hoc iam dulceſcas vſque in ſeculum, quia tu ſolus cibus & potus meus, amor meus & gaudium meum, dulcedo mea & totum bonum meū. Vtinam me totaliter ex tua præſentia accendas, comburas & in te tranſmutes vt vnus tecum efficiar ſpiritus per gratiam internæ vnionis & liquefactionem ardentis amoris. Ne patiaris me ieiunum & aridum à te recedere, ſed operare mecum miſericorditer ſicut ſæpius operatus es cum ſanctis tuis mirabiliter. Quid mirum ſi totus ex te igneſcerem, & in meipſo deficerem, quum tu ſis ignis ſemper ardens & nunq̃ deficiens: amor corda

purifi

purificans & intellectum illuminās.

¶ De ardenti amore & vehementi affectu ſuſcipiendi Chriſtum.

Vox diſcipuli. CAP. XVII.

CVm ſumma deuotione & ardenti amore, cum toto cordis affectu & feruore deſidero te Domine ſuſcipere, quemadmodum multi ſancti & deuotæ perſonæ in communicando te deſiderauerunt, qui tibi maximè in ſanctitate vitæ placuerunt, & in ardentiſſima deuotione fuerunt. O Deus meus amor æternus totum bonum meum felicitas interminabilis cupio te ſuſcipere cū vehementiſſimo deſiderio & digniſſima reuerentia, quām aliquis ſanctorum vnq̄ habuit & ſentire potuit. Et licet indignus ſum omnia illa ſentimenta deuotionis habere, tamen offero tibi totum cordis mei affectum: ac ſi omnia illa gratiſſimè inflammata deſideria ſolus haberē. Sed & quæcunq; poteſt pia mens cō-

cipere & deſiderare, hæc omnia tibi
cum ſumma reuerentia, veneratio-
ne, ac intimo fauore præbeo & offe-
ro. Nihil opto mihi reſeruare, ſed
me & omnia mea tibi ſponte & li-
bentiſſime immolare. Domine deus
meus creator meus & redemptor
meus, cum tali affectu, reuerentia,
laude, & honore, cum tali gratitudi-
ne, dignitate, & amore, cum tali fide,
ſpe, & puritate te affecto hodie ſuſci-
pere, ſicut te ſuſcepit & deſiderauit
ſanctiſſima mater tua glorioſa vir-
go Maria, quando angelo euange-
lizanti ſibi incarnationis myſteriũ,
humiliter & deuotè reſpondit: Ecce
ancilla Domini, fiat mihi ſecũdum
verbum tuum. Et ſicut beatus præ-
curſor tuus excellentiſſimus ſancto-
rum Ioannes Baptiſta in præſentia
tua lætabundus, exultauit in gaudio
ſpiritus ſancti, dum adhuc maternis
clauderetur viſceribus. Et poſtmo-
dum cernens inter homines Ieſum
ambu-

ambulantem, valde ſe humilians, deuoto cum affectu dicebat: Amicus autem ſponſi qui ſtat & audit, cum gaudio gaudet propter vocem ſponſi: ſic & ego magnis & ſacris deſideriis opto inflammari, & tibi ex toto corde meipſum præſentare. Vnde & omnium deuotorum cordium iubilationes, ardentes affectus, mentales exceſſus, ac ſpirituales illuminationes, ac cœlicas viſiones tibi offero, & exhibeo cum omnibus virtutib9 & laudibus ab omni creatura in cęlo & in terra celebratis & celebrandis pro me & omnibus mihi in oratione commendatis: quatenus ab omnibus digne lauderis, & in perpetuum glorificeris. Accipe vota mea Domine deus meus, & deſideria infinitæ laudationis & immenſæ benedictionis quæ tibi ſecundum multitudinem ineffabilis magnitudinis tuæ iure debentur. Hæc tibi reddo, & reddere deſidero per ſingulos dies & mo-

menta temporum, atque ad redden:
dum mecū tibi gratias & laudes, om
nes cœleſtes ſpiritus & cunctos fide:
les tuos precibus & affectibus inuito
& exoro. Laudent te vniuerſi popu:
li, tribus, & linguę, & ſanctū ac melli:
fluum nomen tuum, cum ſumma iu:
bilatione & ardenti deuotione ma:
gnificent. Et quicunq; reuerenter ac
deuotè altiſſimum ſacramentum tu:
um celebrant, & plena fide recipiunt,
gratiam & miſericordiam apud te
inuenire mereantur, & pro me pecca
tore ſuppliciter exorēt. Quumq; op:
tata deuotione ac fruibili vnione po
titi fuerint, & bene conſolati ac miri
fice refecti, & de ſacra menſa cœleſti
abſceſſerint, mei pauperis recordari
dignentur.

¶ Quòd homo non ſit curioſus ſcru:
tator ſacramenti, ſed humilis imi:
tator Chriſti, ſubdendo ſen:
ſum ſuum ſacrę fidei.

CAP. XVIII.

Cā

CAuendum eſt tibi à curioſa & inutili perſcrutatiõe huius profundiſſimi ſacramenti, ſi non vis in dubitationis profundum demergi. Qui ſcrutator eſt maieſtatis, opprimetur à gloria. Plus valet Deus operari quàm homo intelligere poteſt. Tolerabilis, pia, & humilis inquiſitio veritatis, parata ſemper doceri, & per ſanas patrum ſententias ſtudens ambulare. Beata ſimplicitas, quæ difficiles quæſtionum relinquit vias, & plana ac firma pergit ſemita mandatorum dei. Multi deuotionem perdiderunt, dum altiora ſcrutari voluerunt. Fides à te exigitur & ſyncera vita, non altitudo intellectus neque profunditas myſteriorum dei. Si non intelligis, nec capis quæ infra te ſunt, quomodo comprehendes ea quæ ſupra te ſunt? Subde te deo, & humilia ſenſum tuum fidei, & dabitur tibi ſcientiæ lumen, prout tibi fuerit vtile ac ne-

ceſſarium. Quidam grauiter tentantur de fide & ſacramento: ſed non eſt hoc ipſis imputãdum, ſed potius inimico. Noli curare, noli diſputare cũ cogitationibus tuis, nec ad immiſſas à diabolo dubitationes reſpõde: ſed crede verbis dei, crede ſanctis eius, & prophetis, & fugiet à te nequam inimicus. Sępe multum prodeſt quòd talia ſuſtinet dei ſeruus. Nam infideles & peccatores non tentat quos ſecurè iam poſſidet: fideles autem deuotos variis modis tentat & vexat. Perge ergo cum ſimplici & indubitata fide, & cum ſimplici reuerentia ad ſacramentum accede. Quicquid intelligere non vales, deo omnipotenti ſecurè committe. Non fallit te deus: fallitur qui ſibi nimium credit. Graditur deus cum ſimplicibus, reuelat ſe humilibus, dat intellectũ paruulis, aperit ſenſum puris mentibus, & abſcondit gratiam curioſis & ſuperbis. Ratio humana debilis eſt, & falli poteſt:

fides autem vera falli non poteſt: omnis ratio & naturalis inueſtigatio fidem ſequi debet, non præcedere, nec infringere. Nã fides & amor ibi maxime prȩcellunt, & occultis modis in hoc ſanctiſſimo & ſuperexcellentiſſimo ſacramento operantur. Deus ęternus & immenſus, infinitęq́ꝫ potentię, facit magna & inſcrutabilia in cœlo & in terra: nec eſt inueſtigatio mirabilium operum eius. Si talia eſſent opera dei, vt facilè ab humana ratione caperentur, non eſſent mirabilia, nec ineffabilia dicenda.

FINIS.

LIBELLVS DE MEDI-tatione cordis, à M. Ioanne Gerſon æditus.

CAP. I.

MEDITATIO COR-dis mei in conſpectu tuo ſemper. Felix certe qui cum Propheta poteſt ex ſentẽtia dicere verbũ iſtud deo. Sed videamus in primis quid ſit meditatio cordis non pro carnali ſolo, ſed ſpirituali corde.

Eſt autem meditatio vehemens cordis applicatio ad aliquid inueſtigandum & inueniendum. Et hæc applicatio fortis habet difficultatem, quæ quandoque maior eſt quandoque minor. Quod vt intelligatur, præſupponatur ex creditis, & ab experientia cor noſtrum conditum eſſe, & tres habere ſpecies oculorum, mentales oculos, rationales oculos, & ſenſuales. Et ex illis eſt vtrobique vnus oculus in cognitione, alius

in af-

In affectione. Fundatur hæc diſtinctio in altera, qua dicimus hominem habere portionem ſeu faciem rationis duplicem: quarum ſuperior vertitur ad leges æternas, altera ad temporales. Neutra tamen in affectu ſuo dependet ab organo corporeo. Sub iſtis eſt ratio demerſa corpori, quæ ſenſualitas appellatur. Primus oculorum vocatur ab aliis oculus mentis, alter oculus rationis, tertius oculus carnis.

CAP. II.

FVerat ab initio bene conditæ rationalis naturæ talis ordo ordinisq; tranquillitas, quod ad nutum & merum imperium, ſenſualitas rationi inferiori, & inferior ratio ſuperiori ſeruiebat: & erat ab inferioribus ad ſuperna pronus & facilis aſcenſus, faciente hoc leuitate originalis iuſtitiæ, ſubleuantis ſurſum corda, quemadmodum naturaliter ignis ſua leuitate ſurſum fertur. At

verò poſtquam aduerſus dominum ſupremū ingrata proditio demeruit auferri iuſtitiam hanc originalem, ſubintroiuit pondus grauiſſimū concomitans peccatum, quod miſeram & captiuam animam trahere nō ceſſat ad infima, tanquā circumligata ſit funibus, catenis & cōpedibus vincta, in mendicitate & ferro. Sicq̃ mirabili, imò miſerabili cōfuſione facta eſt ordinis prioris peruerſio, ꝙ in homine ſic merſo tenebris & carcere cæco, conturbatus eſt in ira triplex vtrinq̃ oculus per imperfectionē in ſenſualitate, per obnubilationē in inferiori rationis perfectione, & per quandā excæcationem in ſuperiori rationis portione.

CAP. III.

HAbemus ecce cauſſam primam difficultatis, quam in meditatione ſentimus, quam in habendis ſemper ad Dominum oculis experimur. Facit hoc pœnalis illa grauedo

deorſ:

deorſum iugiter impellens, quemadmodū videre eſt ſenſibiliter in aquæ ductu quæ tota facilitate defluit in ima. Continetur autem vel ſurſum leuatur non niſi cum violentia. Non aliter cor ad infima pronum leuiter effluit hac illacq; veluti ſine retinaculo vel labore, quoniam facile deſcenſus auerni (ait Poëta) ſed reuocare gradum ſuperaſq; euadere ad auras, hoc opus hic labor eſt.

CAP. IIII.

PErſcrutemur conſequēter ex prędictis naturam, ſeu proprietatem meditationis, quoniam ex hoc ipſo quàm neceſſaria nobis ad deum tendentibus exiſtat videbimus. Diximus autem & repetimus quòd meditatio eſt vehemens applicatio vel attentio animi ad aliquid inueſtigandum vel inueniendum fructuoſè. Addimus fructuoſè, ne meditatio vergat aut in ſuperſtitionem aut in curioſitatem, aut in melancholicam

ſoliditatē. Dicamus ergo complen-
tes ꝙ meditatio eſt vehemens & ſalu-
bris animi applicatio ad aliquid in-
ueſtigandum vel experimētaliter co-
gnoſcēdum. Ponimus hoc vltimum
propter naturam ipſius affectionis,
quæ diuerſa ſortitur nomina propor
tionaliter ad conditionem cognitio
nis. Non poteſt aliter affectio cogno-
ſci, ꝗ experimentaliter ab eo qui per
eam afficitur. Quam experimenta-
lem affectionis cognitionem nō po-
teſt eam habens in alterū verbis qui-
buslibet infundere, niſi ſimiliter affe
ctus ſit alter ille. Quoniam ſolus no
uit (prout in Apocal. ſcribitur) qui
accipit. Propterea vocatur manna
abſconditum. Exemplum eſt perſpi-
cuum in illo qui nouit dulcedinem
mellis ſolum per doctrinā, ſicut medi
cus ſanus infirmitatis dolorem. Hæc
autem dulcedo à guſtante, hic dolor
ab ægrotante aliter & longè cogno-
ſcuntur.

CAP. V.

Per

PErpendamus ex his q̃ profundè ſenſerit Propheta naturam meditationis dum ait: In meditatione mea exardeſcit ignis. Vtrunq; enim complexus eſt, lumẽ in intellectu, & ardorem in affectu. Quàm verò ſit difficile qꝰ ignis deuotionis ſpiritualis exardeſcat flatu meditationis fiet notum conſiderantibus ignem materialem, dum quæritur à lignis aquoſis viridibus luto reſperſis elici. Suffla quantum potes, iterum atque iterum multo conatu reſuffla, emerget plurimus ab initio fumus conturbãs oculos. Vix emicabit ſcintilla quæ mox euaneſcet. Diſperges forſitan iratus congeſta prius ligna, ſi non in longanimitate perſtiteris. Quã longanimitatem, appellamus hic meditationem aut meditationi coniungendam.

CAP. VI.

MEminimus aliquas ſcripſiſſe doctrinas vel induſtrias nedũ latino ſed gallico ſermone ſuper ha-

benda meditatione tali, licet fortaſſis vteremur aliis terminis in tractatulo de myſtica theologia parte ſecunda, quæ praxim eius docet: & in altero de morte contemplationis ędito: in altero rurſum de mendicitate ſpirituali compilato. Denique tanta reperitur difficultas, tanta pro diuerſitate hominum varietas in practicando doctrinam veræ ſanctæq́; meditationis, quod an ſilere vel aliquid ſcribere conſultius ſit, videor egomet mihiipſi quandoque ſub dubio fluctuans.

CAP. VII.

QVum enim recogito quod abſque meditationis exercitio nullus ſecluſo dei miraculo ſpeciali ad perfectionem contemplationis dirigitur aut peruenit, nullus ad rectiſſimam Chriſtianæ religionis normam vix ſe componit: audeo zelans ardeoq́; ſtudium ſanctæ meditationis ſuadere. At verò dum totiens expertus pericula

ſedulus recogito difficultatem & arduam raritatem perueniẽdi quo trahere meditatio nititur, ego quaſi torpens & ſtupidus efficior. Quæſierit aliquis, quo pacto ſic venit? quia nimium frequenter expertum eſt ſtudium meditationis cõuerti dilabiq́ in morbũ melancholicæ paſſionis propter immoderationem, vel propter ſuperbiam dari in reprobum ſenſum diabolicæ illuſionis.

CAP. VIII.

Mandamus exemplis quod dicimus: *Scimus vinum in iocunditate & hominis ſalute conditum eſſe. Sic enim ſcriptura, ſic ratio loquitur.* Videmus tamen ex abuſu potantium præſertim dum febrium diſcraſia laborant, ꝙ potus vini alioquin ſalubris cauſat vel ægritudinis augmentum, vel manian & furorem aut quandoque mortem. Nos autem filios omnes Adam quis ægrotos, quis febricitantes eſſe peſſimis

animæ febribus negauerit, quibus vertantur in nauſeam & amaritudinem optima diuinorum eloquiorũ verba, quibus in fel conuertitur ſuauiſſimus diuini verbi panis? Heu miſeros nos, heu q̃ ex intima conſideratione talis miſerię conclamauit Apoſtolus: Infelix ego homo, quis me liberabit de corpore mortis huius? Subiungit: Gratia Dei per Ieſum Chriſtum.

CAP. IX.

QVid agimus ergo? Quid, abimus præcipites per abrupta vitiorum? Ibimus ne poſt deſideria cordis noſtri, & in adinuentionibus noſtris peſſimis deſperati ſine lege, ſine freno, ſine ordine? Nunquid ſufficient nobis cogitationes inſtabiles, ſordidæ, fluxæ, ſomniorumq́; ſimillimæ, quæ non conſolationem vel ædificationem allaturæ ſunt: ſed deſolationem, mœſtitiam, & ruinam oblectantibus ſe in

eiſdem

eiſdem? Reſpōdebimus nequaquam id fieri debere: ſed aſſit diſcretio moderatrix in omnibus, quam non ſecurius habere poſt diuinam gratiam poterimus, q̃ per ſedulum & ſecurū alterius experti noſq; diligentis & agnoſcentis conſilium.

CAP. X.

CLamat Ariſtoteles voce experientiæ loquens: ꝙ ars & virtus ſunt circa difficilia, vt ars pingendi, ars ſcribendi, ars citharizandi, virtus caſtitatis, virtus fortitudinis, virtus ſobrietatis. Hoc verò ſic intelligendum eſt, quòd ab initio virtus & ars multa in acquiſitione ſua patiuntur difficultates: dum verò fuerint conquiſitæ, facilia ſunt eis omnia. Pingit faciliter pictor exercitatus in arte: ſic de ſcriptore, ſic de citharizante videmus: ita vt dixerit idem Ariſtoteles, ꝙ ars perfecta nõ deliberat, tam ſibi facilis eſt actus ſuus.

CAP. XI.

Vita

VTamur iſta comparatiõe, dum de meditatione loquimur. Attendamus quòd in trahendo paſſim lineas picturæ vel ſcripturæ difficultas nulla eſt: ſicut nec in diſcuſſione digitorum per citharæ chordas. Inuenimus ſimiliter in cogitatione. Non enim difficulter aut laborioſè nunc hoc, nunc illud prout occurrerit cogitatur, ſed quòd nullus inde reſultet affectus, vides in ſic pingente, ſic ſcribente, & ſic citharizante: ita neque prorſus ſic in cogitante: imò quum ſe talibus cogitationibus vagis oblectauerit, vt dicit Seneca, triſtis remanebit. Porrò laborioſè, ſtudioſè, & attentiſſime cum mira tarditate pingendo, ſcribendò & citharizando, fit quandòque vt bene & celeriter iſta fiant.

CAP. XII.

QVorſum iſta? Nimirum vt oſtẽdamus quemadmodum de cogitatione nulla vnquam proficiet, aut emerget in meditatio-

rationem,quanto minus in contemplationem? Ex meditatiōe verò quæ ſummam habet difficultatem, ſi bona fide,ſimplici, & diſcreta diligenter exerceatur,perueniemus ad hanc perfectionem, quòd abſq; vlla difficultate fiet apud nos fructuoſè,quod ſummo meditationis ſtudio conquirere voluimus. Ita deniq; trāſibit meditatio in contemplationem. Non enim differt contemplatio à meditatione, niſi penes facilè & difficilè, quoniam vtrobiq; eſt fructus aliter q̃ in cogitatione.

CAP. XIII.

Deſcribitur autem contemplatio,quòd eſt liber & expeditus mentis intuitus in res perſpiciendas vſquequaque diffuſus. Et hoc quo ad contemplationem quæ reſpicit intellectum. Porrò quo ad contemplationem quæ conſiſtit in affectu & in Praxi deſcribit eam Hugo, quod eſt per ſubleuatæ mentis iubi-

ſum,mors quędam carnalium deſideriorum. Hoc eſt guſtare q̃ ſuauis eſt dominus,quem guſtum ſequitur alia longè cognitio, q̃ fuerit intellectualis ſolum viſio, vel quædam auditio per fidem aut ſcripturam.

CAP. XIIII.

MEditabitur ecce aliquis gemens & ſuſpirans vt columba: dicet cum Propheta: Meditatus ſum nocte cum corde meo: excitabar, & ſcopebam ſpiritum męum. Facit hoc anxiè,difficulter, laborioſè recogitando nunc omnes annos ſuos in amaritudine animæ ſuæ,nũc iudicia dei quæ ſunt abyſſus multa in cœlo ſurſum, & in abyſſis deorſum, & ita de reliquis circa quæ verſatur meditantis attentio vehemens: vt ea quæ meditatur vel cogitat lympidius vel firmius in affectum ſuum trahat. Efficiet tandem vt hæc omnia tanta facilitate recogitet & ſapiat, quàm facilis eſt ipſa cogitatio,

tatio. Docent nos exempla prædicta
ſi dubitamus. Non enim plus laboris
habent ſcriptor, pictor, cithariſta, be-
ne agendo quod optimè didicerint,
q̃ vagus & vanus aliquis ab initio
diſcurrens ſine arte & ordine per lin
teas picturæ vel ſcripturæ, aut per ci-
tharæ chordas. CAP. XV.

ADdendum eſt ad præmiſſa ni-
hilominus, ꝙ vix eſt aliquis ita
perfectus in arte ſua, quin aſſiduè
poſſit ad aliqua vel cognoſcenda,
vel agenda proficere, qualia neceſſe
eſt vt habeat cum labore. Multo ma-
gis hoc verum eſt in ipſa de qua lo-
quimur meditatione, quæ nouos ve-
ritatis aut deuotionis fœtus iugiter
parere ſtudet: ſed non deeſt parturi-
tionis dolor propter illud maledi-
ctum ſpiritualiter intellectum: In
dolore paries filios tuos. Non me-
minit tamen preſſuræ propter gau-
dium, quia natus eſt ſibi nouus co-
gnitionis, aut affectionis ſanctæ fœ-

cus in animi ſui mundum.

CAP. XVI.

EVenit autem ab initio frequen-tius, vt dum aliquis nondũ pur-gatus à vitiis ſatagit meditari vt co-lumba, meditatur quaſi vetus Simia dolos, odia. Meditatur ſicut canis ra-bioſa ſilentia rodens, iuxta verbum Satyrici. Meditatur quaſi ſordida ſus, dum fœdiſſimas in animo verſat reuerſatq́ cogitationes. Quid porrò de blaſphemiæ ſpiritu? ꝗ abominabi-lis, ꝗ horridus? Nonnunquam reſur-git territans meditantem, loquẽs ad-uerſus deum ſanctos ſanctasq́ ingen-tia quæ nec fari licet. Iaciuntur infi-delitatis iacula, baratrum deſperatio-nis aperitur. Experimentum quoque manifeſtat ꝗ recte iuſſerit Sapiens: Fili accedens ad ſeruitem dei præpa-ra animam tuam ad tentationem. Sequitur pręſidium certiſſimum: Stã in timore. Beatus enim vir qui ſem-per eſt pauidus.

CAP. XVII.

Paulo

PAuidus verò ſemper quomodo beatus quæret aliquis, dum timor additur timori, ſcrupulus ſcrupulis, puſillanimitas puſillanimitati: præſertim quum nõ adeſt aſſidue cõſiliator dux & præmonſtrator itineris arcti & recti? Si verò talis qui rarus eſt, inuentus forte fuerit cũ otio nouum meditãtem inſtruendi quantum libuerit, felix quidem erit ipſe nouus tyro: ſi tamen protinus abſq; vlla trepidatione paratus eſt credere conſilio. Sed ô quotiens bone Ieſu quotiens hæſitabit, & idem repetet iterum, iterumq́; quaſi falli reformidans quæret idem? Denique non vtetur erga dantem ſibi conſilium doctrina Iacobi, quæ eſt vt poſtulet in fide nihil hæſitans. Scripſi quædam ſuper huiuſmodi ſcrupulis in tractatulo de præparatione ad miſſam, aliqua ſimiliter de cautelis contra ſpiritum blaſphemię diriſſimum, aduerſus quem remedium optimum

eſt contemnere, nec curare quin potius irridere, nõ ſuper his ſolicite cõfiteri, niſi forſan in principio pro cautela ad habendum conſilium.

De ſcrupulis verò teneatur hæc regula, quòd aduerſus eos agẽdum eſt, ſi ita prudens aliquis & experttus cõſiliator dictauerit, mandauerit, aut iuſſerit, nec aget in hoc contra conſcientiam ſuam demeritoriè, dum illam ad conſilium ſapientiorum per rationis libertatem ab animo ſuo mutat, & diſponit quanuis aſſidue ſenſualitatis remurmuratio forte ſentiatur. Alióquin nunquam fiet in pace deo locus cordis. Rurſus aduertendum, ſicut dicente Ariſtotele omnis noſtra cognitio venit à ſenſu. iterum neceſſe eſt omnem intelligentem phantaſmata ſpeculari, ſic originatur meditatio noſtri cordis à ſenſibilibus quæ figurata ſunt, quæ colorata, & cæteris accidentibus temporis & loci circumuoluta. Hinc ſunt

medi

meditationes conſcriptæ, hinc imagines pictæ vel ſculptæ, hinc generaliter fit illud Pſalmiſtę: Meditatus ſum in omnibus operibus tuis, in factis manuum tuarum meditabar. Quæ vtique facta & opera ſunt corporalia. Nihilominus debet aſſurgere meditans vltra progredi, veluti per ſcalam aliquam ex viſibilibus ad inuiſibilia, ſicut dicit Apoſtolus: quoniã inuiſibilia dei, ex his quæ facta ſunt intellecta conſpiciuntur, ſempiterna quoque virtus eius & diuinitas. Propterea docens nos à corporalibus ad ſpiritualia migrare dicebat: Et ſi Chriſtum ſecundum carnem cognouimus, nõ tamen ſecundum carnem cognoſcimus.

CAP. XVIII.

ADuertendum verò ꝙ meditaturis duplices inter cęteras tenduntur inſidię. Vna dum petunt conſilium ſuper occurrentibus ſcrupulis in meditatione ſua, præſertim mu-

lier à viro. Altera dum ſunt in actu meditationis. Fit in primo caſu crebrius & leuius q̃ à multis credi poteſt agglutinatio quædam animorũ velata pallio ſanctæ deuotæq; dilectionis: quæ primo confabulationibus ſub typo quærendi conſilii quæritur, dehinc anima veluti confricata caleſcit, & ſenſim igne cæco carnalis amoris carpitur & vritur: nec intelligitur primo, donec tandem ad riſus leues ad facetos blandosq; geſtus peruentum eſt. Auertat deus à ſeruis ſuis id quod reliquum ſilemus. Timeo inquit Apoſtolus, ne dum ſpiritu cœperitis, carne conſummemini. Scripſi iam pluries talia conſequenter ad Auguſtinum nominatim in tractatulo de probatione ſpirituum. Incurrunt aliud periculum meditantes, dum in ſolis phantaſiis, dum ſolis imaginibus corporeis ſe tradunt, & toto corde vehementer incumbunt. Fit proinde ꝙ meditans

dum

ſum tranſire ſatagit in contempla-
tionem, collabatur ad melancholi-
cam ſeu phantaſticam læſionem, ita
tandem vt imagines iterum verſatas
in imaginatiua virtute pro rebus ip-
ſis exterioribus accipiat. Et ſicut eue-
nit in ſomniantibus dum dormiunt,
non aliter iſtis in vigilia contingit,
quorum verba & opera nullam in-
ter ſe connexionem, nullum ordi-
nem ſeruant, vbi neq; eſt principium
neque finis, vbi ſicut vulgo dicitur,
neque eſt caput neque cauda, ſed de
gallo fit ſaltus ad cygnum, ita vt vigi
lantes ſomniare videantur. De qui-
bus dicunt vulgares: Ils reſuent ou
ſont en reſuerie. Porrò timent non
timenda, ſperant nõ ſperanda. Nunc
gaudio diſſoluuntur, nũc ſubito mœ-
rore tabeſcunt, quales egent amplius
fomento ſacrantis quàm monitione
ſapientis.

FINIS.

DE VITA SOLI-TARIA.

VT tibi ſolitudo dulceſcat, & in cõſpectu pro te mitiſſime crucifixi ingratꝰ nequeas inueniri, illam ſemper apprehenſam nõ omnino poſtponas: ne illam alius tanquam gratus apprehendens occupet locum tuum, & tu eiiciaris tanquam fœtidum morticinum. Conſidera inquam, quantus es obnoxius vero agno qui pro te patienter ductus eſt ad victimam, & opprobria ac flagella ab iis duriſſima fuit paſſus, quibus ſic compaſſionaliter eſt compaſſus, vt lachrymas effunderet ſuper eos. Ergo ad hæc obtinenda deuotis precibus ipſum piiſſimum inuoca Ieſum Chriſtum, obſecrans vt ei poſſis tanquam vero capiti per opera virtuoſa, & ipſius membrum veridice nuncupari. Sed hoc ſine ipſius gratia præcedenti & ſubſequen-

ti non

ti non poteris impetrare:quia ſine ea omnis conatus tuus erit inutilis,friuolus & inanis,quum fruſtra vigilat credens cuſtodire ſine domino ciuitatem. Et ideo ſi vis eius gratiam inuenire, & eſſe verus ſolitarius, duo ſunt tibi neceſſaria. Primum vt ſic te abſtrahas ab omnibus tranſitoriis vt nihil de eis cures ac ſi non eſſent, & ſic omnibus modis te vilifica nihil eſſe te putando. Credas omnes meliores te eſſe, & magis placere deo. Quæcunque audis aut vides de religioſis perſonis, puta bona intentione facere etiam ſi contraria videantur. Nam ſæpe humana fallitur ſuſpitio:& ideo nihil iudices, nihil vnquam de te loquaris quod laudem importet:imò plus labora celare virtutes q̃ vitia, de nullo ſiniſtre prorſus loquaris quantumcunque ſit verum & manifeſtum,libentius accōmoda aurem tuam cum aliquis laudatur quàm quum vituperatur.

Quan

Quando loqueris cum aliquo verba tua, ſint vera, rara, apta, & ponderoſa de deo. Secularis ſi tecum loquitur, & varias proponit quæſtiones, quan to citius poſſis abſcinde ſermonem, & transfer te ad ea quæ dei ſunt.

Quicquid tibi contigerit, vel alteri quantumcunque charo non cures: ſi eſt proſperum, non læteris: ſi eſt aduerſum, non triſteris, ſed totum nihil reputa, & deũ lauda. Solitudinẽ quære quantũ potes, vt vtilitati tuæ ſedulus intendas. Fuge colloquia quantum potes, tutius eſt enim ſilere quàm loqui. Poſt completorium nõ loquaris, niſi finita ſit miſſa ſequentis diei, vel niſi maxima cauſſa interueniat.

Quum vides aliquid quod tibi diſplicet, conſidera ſi hoc eſt in te, & abſcinde. Si verò vides aut audis quod tibi placet, conſidera ſi hoc eſt in te, & tene: & ſi non eſt, aſſume: & ſic erit tibi in ſpeculum. De nulla re

murmures cum aliquo, niſi quum credis prodeſſe poſſe quantumcunq; ſit graue quod habes. Nunquam aliquid pertinaciter affirmes, vel neges, ſed ſint tuæ negationes affirmationesq; ſale conditæ. A cachinnis ſemper abſtineas te, & à riſibus leuiter. In omnibus dictis tuis ſic te habeas vt dictorum & factorum certitudinem habeas quòd ſint ita. Quæ autem dubia ſunt, quaſi mala dimittantur. Secundum eſt tibi neceſſarium, vt ſic te offeras deo, vt nihil dicas, neque facias niſi quod credis ei firmiter placere. Et ideo officio cum magna deuotione intendas, vt quod dicitur ore, deuote verſetur in corde. Iſta tria ſemper in memoria habeas, quid fuiſti, quid es, quid eris. Quid fuiſti? quia ſperma fœtidum: quid es? quia vas ſtercorum: quid eris? quia eſca vermium. Similiter cogita pœnas eorum qui ſunt in inferno

ferno, & quòd nunquam finientur
& quàm pro modica delectatione ta
lia patiuntur, & tanta mala ſuſtinēt.
Similiter cogita gloriam regni cœ
lorum, quæ nunquam finietur; & ꝙ
leuiter & in breui acquiritur. Et quā
tus dolor & luctus erit illis qui pro
tam parua re tantam gloriam amiſ
ſerunt. Sed quum habeas aliquid
quod tibi diſplicet, cogita ſi eris in
inferno, & illud & omne quod ti
mes malum habebis. Quando ali
quid feſtum celebratur, cogita de il
lo ſancto qualia ſuſtinuit propter
Chriſtum: quia breuia, & qualia ad
eptus eſt, quia æterna. Item ſimili
ter cogita, quia tranſierunt bono
rum tormenta & malorum gaudia;
& tamen iſti ex tormentis æternam
gloriam, & illi ex ipſis ſuis videlicet
gaudiis æternam perceperunt pœ
nam. Quantumcunq; te vicit acidia
accipias hoc ſcriptum, & imagine
tis

ris hæc omnia diligenter. Ad minus cogita de tempore quod ſic perdis: & quomodo illi qui ſunt in inferno, darent totum mundum pro eo.
Quum habeas aliquas tribulationes, cogita quòd illi qui ſunt in cœlo, carent eis: & illi qui ſunt in inferno, multò habent maiores. Omni die vel ſero quum vadis iacere, examina diligenter quid cogitaſti, quid feciſti? an etiã quid dixiſti? & quàm vtiliter pretioſum tempus quod datum eſt ad acquirendam vitam æternam diſpenſaſti & ſi bene tranſiuiſti, lauda deum, ſi male vel negligenter defleas, & ſequenti die non differas confiteri. Iſtud in fine pono vt diligenter imagineris duas ciuitates, quaſi ad oculum videas, vnam plenam tormentis omnibus vt eſt infernus. Alteram verò plenam omni conſolatione vt eſt regnum cœlorum: & ad vnam illarum te oportet

ſet intrare & peruenire. Vide ergo quid te nolentem poſſet trahere ad malam, vel quid poſſet te impedire ad bonam. Credo quòd nihil inue-nies ſi remota negligẽtia te toto cor-de ad deum conuertere volueris, eius gratiam humiliter implorando. Quam nobis largiri digne-tur ſuper omnia bene-dictus in ſecula, Amen.

FINIS.

DE IMITANDO CHRI-ſto, Index libri primi.

CAPVT I.

DE contemptu omnium vanitatum mundi. Folio.2

Cap. II.

De humili ſentire ſuiipſius. Fol.3

Cap. III.

De doctrina veritatis. Fol.4

Cap. IIII.

De prudentia in agendis. [illegible]

Cap. V.

De lectione ſanctarũ ſcripturarũ. 7

Cap. VI.

De inordinatis affectionibus. 7

Cap. VII.

De vana ſpe & electione fugienda. Fol. 8.

Cap. VIII.

De cauenda nimia familiaritate. 9.

Cap. IX.

De obedientia & ſubiectione. 9.

Cap. X.

De cauẽda ſuperfluitate verborũ. 10

&

Cap. XI.
De pace acquirenda, & zelo profi-
ciendi. Fol.10.
Cap. XII.
De vtilitate aduerſitatis. 12
Cap. XIII.
De tentationibus reſiſtendis 13
Cap. XIIII.
De temerario iudicio vitando. 15
Cap. XV.
De operibus ex charitate factis. 16
Cap. XVI.
De ſufferentia defectuum aliorũ. 17
Cap. XVII.
De monaſtica vita. 18
Cap. XVIII.
De exemplis ſanctorum patrum. 18
Cap. XIX.
De exercitiis boni religioſi. 20
Cap. XX.
De amore ſolitudinis & ſilentii.
Folio. 22
Cap. XXI.
De compunctione cordis. 25

Cap. XXII.
De conſideratione humanæ miſeriæ. Fol. 26
Cap. XXIII.
De meditatione mortis. 28
Cap. XXIIII.
De iudicio & pœnis peccatorū. 31.
Cap. XXV.
De feruenti emendatione totius vitæ noſtræ. Fol. 34

CONTENTA LIBRI ſecundi.

CAPVT I.
De interna conuerſatione. 37
Cap. II.
De humili ſubmiſſione ſub prelati regimine. Fol. 40
Cap. III.
De bono & pacifico homine. 40
Cap. IIII.
De pura mente, & ſimplici intentione. Fol. 41.
Cap. V.
De propria conſideratione. 42.

Cap. VI.
De lætitia bonæ conſcientiæ 43.
Cap. VII.
De amore Ieſu ſuper omnia. 44
Cap. VIII.
De familiari amicitia Ieſu. 45.
Cap. IX.
De carentia omnis ſolatii. 47.
Cap. X.
De gratitudine pro gratia dei. 50
Cap. XI.
De paucitate amatorum crucis Ieſu Chriſti. 51.
Cap. XII.
De regia via ſanctæ crucis. 53.

TERTII LIBRI capita.

CAPVT I.
DE interna Chriſti loquutione ad animam fidelem. 57.
Cap. II.
Quòd veritas intus loquit̃ ſine ſtrepitu verborum 58

CAP. III.
Quòd verba dei cũ humilitate ſunt audienda: & quòd multi ea non ponderant. 59
CAP. IIII.
Oratio ad implorandam deuotionis gratiam 60
CAP. V.
Quòd in veritate & humilitate coram deo conuerſandum eſt 61
CAP. VI.
De mirabili effectu diuini amoris. Folio 63
CAP. VII.
De probatione veri amatoris 65.
CAP. VIII.
De occultanda gratia ſub humilitatis cuſtodia 66
CAP. IX.
De vili æſtimatione ſuiipſius in oculis dei 68
CAP. X.
Quòd omnia ad deũ ſicut ad finem vltimum ſunt referenda 69

Cap. XI.

Quòd ſpreto mundo,dulce eſt ſerui=re deo. 70

Cap. XII.

Quòd deſideria cordis examinanda ſunt & moderanda 72.

Cap. XIII.

De informatione patiētię,& luctami ne aduerſus concupiſcentias. 73.

Cap. XIIII.

De obediētia humilis ſubditi ad ex=emplum Ieſu Chriſti. 74

Cap. XV.

De occultis dei iudiciis conſiderādis ne extollamur in nobis. 75.

Cap. XVI.

Qualiter ſtandum ſit ac dicēdum in omni re deſiderabili. 77.

Cap. XVII.

Oratio pro beneplacito dei perfi=ciendo. 77

Cap. XVIII.

Quòd verum ſolatium in ſolo deo eſt quærendum. 78.

Cap.

Cap. XIX.
Quòd omnis ſolicitudo in Deo ponenda ſit. 79
Cap. XX.
Quòd tēporales miſeriæ Chriſti exemplo æquanimiter ſunt ferendæ. Fol. 80
Cap. XXI.
De tolerantia iniuriarum & quis verus patiens probetur. 81
Cap. XXII.
De confeſſione propriæ infirmitatis & huius vitæ miſeriis. 82
Cap. XXIII.
Quòd in Deo ſuper omnia bona & dona requieſcendum eſt. 83
Cap. XXIIII.
De recordatione beneficiorum Dei multiplicium. 86
Cap. XXV.
De quatuor magnam importantibus pacem. 87
Cap. XXVI.
Oratio cōtra cogitatiōes malas. 88

Cap. XXVII.
Oratio pro illuminatione mentis deuotiſſima. 88
Cap. XXVIII.
De euitatione curioſæ inquiſitionis ſuper alterius vita. 89
Cap. XXIX.
In quibus firma pax cordis & verus profectus conſiſtit. 90
Cap. XXX.
De eminentia liberæ mentis: & ꝙ ſupplex oratio magis meretur quàm lectio. 91
Cap. XXXI.
Quòd priuatus amor à ſummo bono maxime retardat. 92
Cap. XXXII.
Oratio pro purgatione cordis & cœleſti ſapientia. 93
Cap. XXXIII.
Contra linguas obtrectatorũ. 93
Cap. XXXIIII.
Qualiter inſtãte tribulatione Deus inuocãdus eſt & benedicendus. 94
Cap

Cap. XXXV.

De diuino petendo auxilio & confidentia recuperandæ gratiæ. 95

Cap. XXXVI.

De neglectu omnis creaturæ vt creator poſſit inueniri. 97

Cap. XXXVII.

De abnegatione ſui & abdicatione omnis cupiditatis. 98

Cap. XXXVIII.

De inſtabilitate cordis, & de intentione finali ad Deum habenda. 99

Cap. XXXIX.

Quòd amanti ſapit Deus, ſuper omnia & in omnibus. 100.

Cap. XL.

Quòd non eſt ſecuritas à tentatione in hac vita. 101

Cap. XLI.

Contra vana hominũ iudicia. 102

Cap. XLII.

De pura & integra reſignatione ſui ad obtinendã cordis libertatẽ. 103

Cap. XLIII.
De bono regimine in externis, & recurſu ad Deum in periculis. 104
Cap. XLIIII.
Quòd homo non ſit importunus in negotiis. 105
Cap. XLV.
Quòd homo nihil boni ex ſe habet: & de nullo gloriari poteſt. Fol. 106
Cap. XLVI.
De contemptu omnis temporalis honoris. 107
Cap. XLVII.
Quòd pax non eſt ponenda in hominibus, 108
Cap. XLVIII.
Contra vanam & ſecularem ſcientiam. 109
Cap. XLIX.
De non attrahendo ſibi res exteriores. 110
Cap. L.
Quòd non omnibus eſt credendũ,

& de

& de facili lapſu verborum. 110
Cap. LI.
De confidentia in DEO habenda, quando inſurgunt verborum iacula. Fol. 112.
Cap. LII.
Quòd omnia grauia pro æterna vita ſunt toleranda 114
Cap. LIII.
De die æternitatis & huius vitæ anguſtiis. 115.
Cap. LIIII.
De deſiderio æternæ vitæ, & quanta ſint certãtibus bona promiſſa. 117
Cap. LV.
Qualiter homo deſolatus debeat in manus dei ſe offerre. 120
Cap. LVI.
Q? humilibus inſiſtẽdũ eſt operib9, quũ deficitur à ſummis. Fol. 123.
Cap. LVII.
Vt homo non reputet ſe conſolatione dignum, ſed magis verberibus reum. Fol. 123
Cap

CAP. LVIII.
De gratia quæ non miſcet terrena ſapientibus 125.

CAP. LIX.
De diuerſis motibus naturæ & gratiæ. Fol. 126

CAP. LX.
De corruptione naturæ, & efficacia gratiæ diuinæ. 129.

CAP. LXI.
Quòd noſipſos abnegare, & Chriſtum imitari debemus per crucem Fol. 131

CAP. LXII.
Vt homo non ſit nimis deiectus, quando in aliquos labitur defectus Fol. 132

CAP. LXIII.
De altioribus rebus & occultis iudiciis dei non ſcrutandis. 134.

CAP. LXIIII.
Quòd omnis ſpes & fiducia in ſolo deo eſt figenda. 137

ELENCHVS LIBRI quarti.

CAPVT I.

Cvm quanta reuerētia Chriſtus ſit ſuſcipiendus. 139.

Cap. II.

Quòd magna bonitas & charitas dei in ſacramento exhibetur homini. Fol. 143

CAP. III.

Quod vtile ſit ſæpe cōmunicare 145

CAP. IIII.

Quòd multa bona præſtantur deuotè communicantibus 147

CAP. V.

De dignitate ſacramenti, & ſtatu ſacerdotali. 149

CAP. VI.

Interrogatio de exercitio ante communionem 151

CAP. VII.

De diſcuſſione propriæ conſcientiæ & emendationis propoſito 151

Cap. VIII.
De oblatiōe Chriſti in cruce, & propria reſignatione. 153
Cap. IX.
Quòd nos & omnia noſtra deo debemus offerre, & pro omnibus orare. Fol. 154
Cap. X
Quòd ſacra communio de facili nō eſt relinquenda. 156
Cap. XI.
Quòd corpus Chriſti & ſacra ſcriptura maximè ſint animæ fideli neceſſaria. Fol. 158
Cap. XII.
Quod magna diligentia ſe debeat communicaturus Chriſto præparare. Fol. 161.
Cap. XIII.
Quod toto corde anima deuota Chriſti vnionem in ſacramento affectare debet. 163
Cap. XIIII.
De quorundam deuotorum ardenti de-

ti deſiderio ad corpus Chriſti. 164

Cap. XV.

Quòd gratia deuotionis humilitate & ſuiipſius abnegatione acquiritur. Fol.165.

Cap. XVI.

Quòd neceſſitates noſtras Chriſto aperire, & eius gratiam poſtulare debemus. 167.

Cap. XVII.

De ardenti amore & vehementi affectu ſuſcipiendi Chriſtum, 168

Cap. XVIII.

Quod homo non ſit curioſus ſcrutator ſacramenti, ſed humilis imitator Chriſti, ſubdendo ſenſum ſuum ſacræ fidei. 170

Antuerpiæ, Typis Ioan. Graphei, Anno. M.D. XLVI.

BEATI ANSELMI ARCHIEPISCOPI Canthuarienſis libellus, qui ſpeculum euangelici ſermonis inſcribitur.

¶ Quòd ſalubre ſit Chriſtiano venerari & amplecti infirma ſaluatoris.

CAPVT I.

IEſum Nazarenũ à Iudæis innocẽter condemnatum, à gentibus cruci affixum, nos Chriſtiani diuinis honoremus obſequiis. Saluatoris noſtri infirma, nos qui Chriſtiani ſumus, reuerenter venerari, amanter amplecti, fortiter imitari dignũ eſt, & ſalubre et honorificũ. Hæc enim ſunt inſtrumẽta fortiſſima, quibus õipotens virtus & inueſtigabilis ſapiẽ-

tia Dei reſtaurationem mundi potẽ-
ter et mirifice operata eſt, et vſq; mo
do operatur. Chriſtus dominus mi-
noratus eſt ab angelis, vt nos æqua-
ret angelis: et quis propter Chriſtũ
ſe non humiliet? Chriſtus Dominus
pro peccatis noſtris cruci affixus eſt,
et crucis amara ſui amatoribus dul-
corauit. Mortuus eſt et mortem ene
cauit, vt viueremus per illũ. Et quis
non amet Chriſtum dominũ? Quis
non patiatur pro ipſo? Chriſtus per
crucis ignominiã ad ſupernæ clarita
tis gloriã tranſiuit, et data eſt ei pro
ſua reuerentia à Deo patre omnis po
teſtas in cœlo et in terra. Vt adorent
eum omnes angeli dei, et in nomine
Ieſu omne genu flectatur cœleſtium,
terreſtrium, et infernorum.

¶ Quòd gloriatio Chriſtiani debe-at eſſe in nomine crucifixi.

CAPVT II.

VBi eſt ergo gloriatio tua chri-
ſtiane? niſi in nomine crucifixi

Domi-

Domini tui Ieſu Chriſti? In nomine quod eſt ſuper omne nomen, in quo qui benedictus eſt ſuper terram, benedicetur in cœlis? Gloriamini in nomine ſancto eius filii redemptoris: date honorem ſaluatori veſtro, qui magna fecit in vobis, et magnificate nomen eius, mecum dicentes: Adoramus te Ieſu Chriſte rex Iſrael, lux gētium, princeps regum terræ, Domine ſabaoth, virtus Dei omnipotētis fortiſſima. Adoramus te precioſum redemptionis noſtræ pretium, hoſtia pacifica quę ſola odoris tui inæſtimabili ſuauitate, patrem qui in altis habitat ad reſpiciendum humilia inclinaſti, & filiis iræ placabilem reddidiſti. Tuas Ieſu Chriſte miſerationes prædicamus: tuæ ſuauitatis memoriam cum abundantia eructamus: tibi Chriſte ſacrificium laudis immolamus pro multitudine bonitatis tuæ quam oſtendiſti nobis ſemini nequā filiis ſceleratis & perditis.

¶De magna miſericordia quam Deus habuit ad genus humanum.

CAPVT III.

CVm enim adhuc eſſemus inimici tui Domine, et mors antiqua in omnem carnem iniquũ exerceret dominium, cui omne ſemen Adã lege primordialis culpæ obnoxium erat: recordatus es vberrimæ miſericordiæ tuæ, & proſpexiſti de ſublimi habitatione tua in hanc vallem plorationis & miſeriæ. Vidiſti Domine afflictionem populi tui, & tactus dulcore charitatis intrinſecus, appoſuiſti cogitare ſuper nos cogitationes pacis et redemptionis. Et quidẽ cum eſſes filius Dei, verus Deus, Deoq́; patri ſanctoq́; ſpiritui coæternus & cõſubſtantialis, lucem habitans inacceſſibilem, portansq́; omnia verbo virtutis tuæ: non deſpexiſti in hoc noſtræ mortalitatis ergaſtulum altitudinem tuam inclinare, vbi noſtram & guſtares et abſorberes miſeriam

nosq; reparares ad gloriam. Parum enim fuit charitati tuæ ad conſummandum opus noſtræ ſalutis Cherubim, aut Seraphim, aut vnum ex angelis deſtinare, ipſe ad nos venire dignatus es per mãdatum patris: cuius nimiam charitatem experti ſumus in te. Veniſti inquam non locum mutãdo, ſed præſentiam tuam nobis per carnem exhibendo. Deſcendiſti à regali ſolio ſublimis gloriæ tuæ in humilem & abiectam in oculis ſuis puellam. Primo, virginalis continentię voto ſigillatam. In cuius ſacroſancto vtero ſola ſpiritus ſancti inenarrabilis virtus & te cõcipi fecit, & naſci in vera humanitatis natura: ita vt nec maieſtatem diuinitatis in te, nec integritatẽ virginitatis in matre violaret natiuitatis occaſio.

¶ De miſeriis quas Deus accepit pro homine. CAP. IIII.

O Amanda, ô admiranda dignatio, Deus immenſæ gloriæ ver

mis contemptibilis fieri non deſpexiſti, dominus omnium conſeruus ſeruorum apparere voluiſti. Parum tibi viſum eſt patrem te nobis eſſe: etiam Domine, frater noſter eſſe dignatus es. Et tu Domine vniuerſorum qui nullam habes indigētiam, inter ipſa natiuitatis tuæ initia non horruiſti abiectiſſimæ paupertatis deguſtare incommoda. Vt enim ait ſcriptura: Tibi cum naſcereris, non erat locus in diuerſorio, neque cunabula quæ teneritudinem tuam exciperēt, habuiſti: ſed tu in vili præſepio ſordentis ſtabuli, tu qui terram palmo concludis, inuolutus panniculis reclinatus es: & hoc ipſum à brutis animalibus mater tua mutuo accepit. Conſolamini, conſolamini qui in ſordibus paupertatis enutrimini: quia vobiſcum eſt Deus in paupertate. Non cubat in deliciis ſplendidi cubilis. Nec enim inuenitur in terra ſuauiter viuentium. Quid vltra glo-

gloriaris ô diues in re lutea, in voluſtabro lecti picti & delicati, cum rex regum ſuo recubitu ſtramenta pauperum honeſtare maluerit? Quid dura ſtrata deteſtaris, cum tener infantulus, in cuius manu ſunt omnia, tuis ſericis, tuis plumis, duras iumentorum ſtipulas prælegerit? Sed & tenella hæc tua Chriſte infantia à perſecutorum gladiis tuta non fuit. Adhuc enim inter dulcia matris vbera ſugens dependebas: quando apparuit angelus in ſomnis Ioſeph, dicens: Surge & accipe puerum & matrem eius & fuge in Ægyptum & eſto ibi vſque dum dicam tibi. Futurum eſt enim vt Herodes quærat puerum ad perdendum eum. Iam ex tunc bone Ieſu pati cœpiſti. Non ſolum autem illam infantiæ tuæ vexationẽ in teipſo pertuliſti, ſed & mortem in puſillis tuis, quorum multa millia inter mamillas matrũ pro te Herodis trucidauit immanitas.

De geſtis Chriſti ab infantia.

CAPVT. V.

INfantia vero teneriori decurſa diſcendæ humilitatis nobis exemplũ præbuiſti. Non enim ſediſti cum concilio vanitatis, ſed in medio doctorũ interrogans & audiens illos: cum tamen Dominus ſcientiarum tu eſſes, atq; ipſa Dei patris ſapientia. Sed & obedientiæ nobis formam præſtitiſti, dum parentum imperio tu imperator mundi humiliter ſubditus extitiſti. At vero vbi robuſtioris ætatis plenitudo aduenit miſſurus manus ad fortia, egreſſus es in ſalutem populi tui vt gigas fortis ad currẽdam viam totius noſtræ miſeriæ. Et primum quidem vt per omnia te fratribus aſſimilares, ſeruum tuum baptizantem peccatores in pœnitentiam, tãq̃ peccator adiiſti, baptizari te quoque poſtulaſti innocẽs agne Dei, quẽ nulla peccati ſtilla vel contagio vnq̃ maculauit. Baptizatus es non te in

aquis,ſed aquas in te ſanctificans, vt per eas ſanctificares nos. De baptiſmo in deſertũ in ſpiritu fortitudinis egreſſus es vt et vitę ſolitariè in te nõ deeſſet exemplum. Solitudinem ac ieiunium quadraginta dierum, famis acerbitatem, temptamenta illuſoris ſpiritus ęquanimiter toleraſti, vt omnia hæc nobis tolerabilia efficeres. Demum veniſti ad oues quæ perierant domus Iſrael, diuini verbi lampadem palam extollens ad illuminationem orbis terræ, & regnum Dei annuncians cunctis obtemperantibus verbo tuo, ſermonẽ ſequentibus ſignis confirmaſti: virtutem diuinitatis tuæ oſtendiſti, in cunctis male habentibus omnia omnibus gratis exhibens quæ ſaluti eorum congruerent, vt omnes lucrifaceres. Sed obſcuratũ eſt inſipiẽs cor eorũ domine, & proiecerunt ſermones tuos retrorſum, neq; attẽderunt ad omnia mirabilia quæ operatus es in eis, exceptis

perpaucis nobilibus athletis, quos inter infirma & abiecta mundi elegiſti, vt per ipſos alta & fortia mirifice expugnares. Nec ſolum ingrati gratuitis tuis beneficiis extiterũt, ſed & contumeliis affecerunt te dominũ dominantium & fecerunt in te quæcunq; voluerunt. Te enim faciente in eis opera Dei quæ nemo alius fecit, illi dixerunt: Non eſt hic homo à Deo: in principe dæmoniorum eiicit dæmonia, dæmonium habet, ſeducit turbas, vorax eſt & potator vini, amicus publicanorum & peccatorum.

¶ De cœna cum diſcipulis & Iuda traditore. CAPVT VI.

QVid fles? quid ſuſpiras? ô homo Dei dum ſuſtines verborum iniurias? Non audis quanta propter te in dominũ Ieſum ceciderunt opprobria? Si patrẽfamilias Beelzebub vocauerunt, quanto magis domeſticos eius? Et hęc quidẽ

& ſimilia blaſphemantes,& aliquoti-
ens te lapidibus impetentes, Ieſu bo-
ne patienter ſuſtinuiſti, & factus es
coram eis quaſi homo non audiens
& non habens in ore ſuo redargutio
nes. Nouiſſime autem & iuſtum ſan
guinem tuum bone Ieſu à diſcipulo
tuo filio perditionis,triginta argen-
teis appreciati ſunt,vt præcipitarent
animam tuam in mortem ſine cauſa.
Et te quidem perditiſſimi traditoris
tui perfidia non latebat quando in
cœna ablutionis etiam coram ipſo
genu flexo procumbens, maledictos
pedes eius, veloces ad effundendum
ſanguinem tuum,ſanctiſſimis mani-
bus tuis attrectare,lauare & exterge-
re dignatus es.Et extẽto collo adhuc
ambulas.O terra et cinis? ô adhuc ſu
perbia te ſupra te eleuat? Adhucimpa
tiẽtia te exagitat? Intuere humilita-
tis & mãſuetudinis ſpeculũ dominũ
Ieſum Chriſtum, vniuerſæ creaturę
factorem,tremendum iudicem viuo

rum atq; mortuorum ante pedes hominis traditoris ſui genua incuruantem. Diſce quia mitis eſt & humilis corde, & cõfundere in ſuperbia tua: erubeſce impatientiam tuam. Hoc quoque erat manſuetudinis tuæ domine Ieſu ꝙ perfidum illum in cœtu fratrum palam detegere & confundere noluiſti, ſed leniter admonitum accelerare iuſſiſti quod parabat. In omnibus his non eſt auerſus furor eius à te, ſed egreſſus foras ſatagebat circa frequens maleficium. Quomodo cecidiſti de cœlo Lucifer qui mane oriebaris in deliciis paradiſi? Glorioſus apparuiſti, ciuium cœli ſocius, & verbi diuini conuiua. Quomodo ergo reputatus es inter filios tenebrarum qui nutriebaris in croceis? quomodo amplexatus es ſtercora? Tunc clarificata eſt familia tua Chriſte in modum ſocietatis angelicæ, tunc demum diuiniſſimi eloquii vberrima inundatione felix

con

conuentus ille ſacer ex ore tuo potatus eſt. Siquidem corruptus ille vter foras miſſus fuerat, quem huius limpidiſſimi liquoris infuſione ſciebas indignum.

¶De diuerſione Domini Ieſu ad locum traditionis, & triſtitia ibidem habita. CAPVT VII.

DAto autem charitatis & patientiæ ſalutari mandato, & diſpoſito fratribus regno patris tui ad locum traditori tuo notum cum illis diuertiſti, ſciens omnia quæ futura erant ſuper te. Ibi animæ tuæ triſtitiam, quam ex imminente paſſione ſponte aſſumpſiſti, ſicut & cætera quę paſſus es in auribus fratrum profiteri non erubuiſti, dicens: Triſtis eſt anima mea vſq; ad mortem. Poſitis itaq; genubus procidiſti in faciē tuam, orans in agonia & dicens: Abba pater, mi pater ſi poſſibile eſt tranſeat à me calix iſte. Et anguſtias quidē cordis tui certiſſime indicabat ſudor

Ille ſanguineus, qui orationis tempore de ſanctiſſima carne tua guttatim decurrebat in terram. Dominator Domine Ieſu Chriſte, vnde animæ tuæ hæc tam vehemens triſtitia? Vnde tanta ſudoris anxietas, et tã anxia ſupplicatio? Nonne voluntariũ omnino patri ſacrificiũ obtuliſti? & nihil inuitus pertuliſti? Vtiq; domine. Arbitramur autem ꝙ & hoc quoque ad conſolationem infirmorum membrorum tuorum aſſumpſiſti, ne forte deſperet quis ſi caro infirma remurmuret, vbi ad paſſionem promptus eſt ſpiritus. Nimirum & vt maioris erga te amoris & gratitudinis ſtimulos haberemus naturalem carnis infirmitatem, huiuſmodi indiciis in te expreſſiſti, quibus doceremur, quia vere languores noſtros portaſti, & non abſque ſenſu doloris, paſſionum ſentes percurriſti. Vox enim illa, vox carnis fuiſſe videtur non ſpiritus ex eo ꝙ ſubiunxiſti: Spiritus quidem

prõptus eſt,caro autẽ infirma. Quã prõptus enim fuerit ſpiritus tuus bone Ieſu ad paſſionẽ,euidẽter oſtendiſti,quãdo veniẽtibus vnà cũ proditore tuo viris ſanguinũ, & quęrẽtibus aĩam tuã cũ laternis,facibus et armis per noctẽ, vltrò occurriſti, & ſigno dato,quod acceperant à duce flagitii, teipſum manifeſtaſti.Nam accedentẽ ad oſculũ ſanctiſſimi oris tui cruentã beſtiã aduerſatus non es:ſed os,in quo dolus inuẽtus non eſt,ori quod abũdauit malitia dulciter applicuiſti

¶ De traditione Ieſu. CAP. VIII.

O Innocens agne Dei, quid tibi & lupo illi? Quę cõuẽrio Chriſti ad Belial? Sed et hoc benignitatis tuæ erat Domine, vt oĩa illi exhiberes quę praui cordis pertinaciã emollire potuiſſent.Nam & veteris amicitiæ illũ commonuiſti dicens: Amice ad quid veniſti? Et horrore ſceleris eius cor impii ferire voluiſti cum dicebas:Iuda,oſculo filiũ hominis tradis?

diſ? Et ecce Philiſtiim ſuper te Samſon. Non illos abs te terruit, quod in hora comprehenſionis tuæ omnipotenti brachio terræ eos alliſiſti, non quidem defenſionis cauſa, ſed vt cognoſceret humana præſumptio, nihil ſe poſſe aduerſum te niſi quantum permitteretur à te. Et quis audiat ſine gemitu qualiter in illa hora homicidas manus tibi iniecerunt, & innocentes manus tuas bone Ieſu vinculis conſtringentes, te agnum manſuetiſſimum nihil obloquentem ad modũ latronis contumelioſe traxerunt ad victimam. Sed nec tunc miſericordiam tuam ſuper inimicos tuos diſtillare fauus dulcedinis tuę Chriſte ceſſauit. Nam & mutilatam à diſcipulo tuo auriculam inimici tangens ſanaſti, ac defenſoris tui zelum à lęſione trahentium te compeſcuiſti. Maledictus furor eorũ quia pertinax, quẽ nec maieſtas miraculi, nec pietas beneficii confringere potuit.

¶De colaphis,ſputis & flagellis.

CAPVT. IX.

COncilio malignantiũ aduerſus
te pontificum pręſentatus,& ve
ritatem es,prout docuiſti, confeſſus,
quaſi de blaſphemia adiudicatus es
morti. Amãtiſſime domine Ieſu quã-
ta illic indigna opprobria à propria
gente pertuliſti? Vultum tuum hono
rabilẽ,in quem deſiderant angeli pro
ſpicere,qui omnes cœlos adimplet lę
titia,quẽ deprecantur omnes diuites
plebis,polluti labii ſui ſputis inqui-
nauerũt,ſacrilegis manibꝰ ceciderũt,
velo operuerũt in deriſionẽ, & te do
minũ vniuerſę creaturæ tanq̃ ſeruum
contemptibilẽ colaphizauerunt. Ad-
huc autẽ et animã tuam incircunciſo
cani deglutiendã tradiderunt. Vin-
ctum ſiquidem ante faciẽ Pilati præ-
ſidis te perduxerunt: poſtulãtes ſup-
plicio crucis interimi te, qui peccatũ
non noueras,& virũ homicidã dona
ri ſibi, agnum lupo, aurum luto poſt

ponentes. O indignũ & infelix con-cambiũ. Et quidẽ nõ ignorabat impi us ille per inuidiã hoc fieri in te: nec tamẽ abſtinuit temerarias à te man⁹, ſed repleuit amaritudine animã tuã ſine cauſa. Illudendũ Herodi te miſit. Illuſum recepit, nudũ in cõſpectu irriſorum aſtare te iuſſit, nec pepercit amariſſimis verberibus virgineã carnem tuã diuellere, plagas plagis, liuores liuoribus crudeliter infligens.

De illuſione Ieſu. CAPVT X.

O Electe puer Dñi Dei mei, quid tanta amaritudine, quid tanta confuſione dignum cõmiſeras? prorſus nihil. Ego homo perditus totius contritionis, totius confuſionis tuæ tibi cauſſa extiti. Ego vuam acerbam comedi & dentes tui obſtupuerunt, quia quæ non rapuiſti tunc exoluebas. In omnibus his nõ eſt perfidorũ Iudęorũ ſanata impietas. Nouiſſime autẽ in manus incircunciſorũ militũ deuolutus es, morte turpiſſima cõfu-

mendus.

mendus. Parū erat ſacrilegis illis crucifigere te, niſi prius & ipſi repleuiſſent illuſionibus animā tuā. Quid enim de illis ait ſcriptura: Et congregauerūt ad eum vniuerſam cohortē in prætoriū, & exuētes eum veſtimētis ſuis, induunt eū tunica purpurea, & chlamydē coccineā circūderunt ei, & plectentes coronam de ſpinis impoſuerunt capiti eius, & arundinē in dexteram eius, & genu flexo illudebant ei dicentes: Aue rex Iudęorum: & dabant ei alapas, & expuentes in eum accipiebant arundinem & percutiebant caput eius.

¶ De crucifixione Ieſu. CAP. XI.

ET poſtq̄ illuſerunt ei, induerunt eum veſtimētis ſuis, & duxerūt vt crucifigerent, baiulantē ſibi crucē. Et perduxerūt illum in Golgatha, & dabant ei vinum myrrathum cum felle mixtum bibere: & cum guſtaſſet, noluit bibere. Tunc crucifixerūt eum, & duos latrones cum eo, hinc

& hinc, medium autem Ieſum. Ieſus autem dicebat: Pater dimitte illis quia neſciunt quid faciunt. Poſtea ſciens Ieſus quia omnia conſummata erant, vt ſcriptura cōſummaretur dixit: Sitio. Et currens vnus ex eis acceptam ſpongiā impleuit aceto & impoſuit arundini, & dabat ei bibere. Cum ergo accepiſſet acetū, dixit: Conſummatum eſt. Et clamauit magna voce & dixit: Pater, in manus tuas commendo ſpiritum meū, & inclinato capite emiſit ſpiritum. Tunc vnus militū lancea latus eius aperuit & continuo exiuit ſanguis & aqua.

¶ Incentiuum amoris. CAP. XII.

Expergiſcere nunc anima mea: & excutere de puluere & cōtēplare attētius virum hunc memorabilē, quē ecce in ſpeculo euāgelici ſermonis quaſi præſentē intueris. Attende anima mea quis eſt iſte qui ingreditur habens imaginē quaſi regis, & nihilominus ſerui deſpectiſſimi confu-

ſione repletus. Coronatus incedit, ſed ipſa eius corona cruciatus eſt illi, & mille pũcturis ſpecioſum eius verticẽ diuulnerat. Regali purpura induitur, ſed potius in ea deſpicitur q̃ honoratur. Sceptrũ in manu geſtat, ſed eo ipſo caput eius reuerendũ feritur. Adorant coram ipſo poſitis in terra genubus, & regem conclamant & continuo ad conſpuendum amabiles genas eius ſubſiliunt, maxillas palmis cõcutiunt, & honorabile collum exhonorant. Vide anima mea, quomodo per omnia vir iſte coarctatur & ſpernitur. Sub crucis onere dorſum incuruare iubetur, & ſuã ipſius portare ignominiã. Ad locũ deductus ſupplicii myrrha potatur & felle. In crucẽ ſubleuatur, & dicit: Pater dimitte illis quia neſciũt quid faciunt. Qualis eſt hic qui in omnibus preſſuris ſuis nec ſemel os ſuũ aperuit, vt aut querelæ, aut excuſationis, aut cõminationis, aut maledictionis

verbum aduerſus maledictos canes illos proferret. Et nouiſſime verbum benedictionis quale à ſeculo non eſt auditũ, ſuper inimicos ſuos effudit. Quid hoc viro manſuetius? quid benignius anima mea vidiſti? Adhuc autem attentius illũ intuere, quia & grandi admiratione & tenerrima cõpaſſione dignus apparet. Vide nudũ & verberibus laceratũ, in medio latronũ cruci ignominoſe ferreis clauis affixum, aceto in cruce potatum & poſt mortem lancea in latere vulneratum & copioſos ſanguinis riuos ex quinq; vulneribus manuum, pedũ & lateris effundentẽ. Fletum deducite oculi mei & liqueſce anima mea igne cõpaſſionis ſuper cõtritiõe amabilis viri illius quẽ in tãta mãſuetudine tantis vides afflictum doloribus.

¶ De glorificatione in morte.

CAPVT XIII.

ET iã quidẽ infirma eius anima mea vidiſti & miſerta es. Nunc

& maieſtatē eius attende & amplius miraberis. Quid enim ait ſcriptura? A ſexta aūt hora tenebræ factę ſunt ſuper vniuerſam terrā vſq; ad horam nonā, & obſcuratus eſt ſol, & velum tēpli ſciſſum eſt à ſummo vſq; deorſum, & terra mota eſt & petræ ſciſſæ ſunt, & monumenta aperta ſunt, & multa corpora ſanctorū qui dormierant, ſurrexerūt. Qualis eſt hic? quia cœlum & terra cōpatiuntur ei, cuius mors mortuos viuificat. Cognoſce anima mea cognoſce, hic eſt Dominus Ieſus Chriſtus ſaluator tuus, vnigenitus Dei filius, verus Deus, verus homo, qui ſolus ſub ſole ſine macula inuentus eſt. Et ecce quomodo cum ſceleratis reputatus eſt, & quaſi vir leproſus, & nouiſſimus virorum ęſtimatus eſt. Et tanquàm abortiuum quòd proiicitur à vulua, ſic proiectus eſt ab vtero matris ſuæ infœlicis ſynagogæ. Iſte formoſus præ filiis hominum, quàm deformis

præ filiis hominum factus eſt? Siquidem vulneratus eſt propter iniquitates noſtras, & attritus eſt propter ſcelera noſtra & factus eſt holocauſtum ſuauiſſimi odoris in conſpectu tuo pater æternæ gloriæ, vt auerteret indignationem tuam à nobis, & conſedere nos ſibi faceret in cœleſtibus.

¶ Deprecatio ad patrē. CAP, XIIII.

RESpice domine ſancte pater de ſanctuario tuo, & de excelſo cœlorum habitaculo, & intuere hāc ſacroſanctam hoſtiam, quam tibi offert magnus pontifex noſter, ſanctus puer tuus dominus Ieſus Chriſtus pro peccatis fratrum ſuorum, & eſto placabilis ſuper multitudinem malitiæ noſtræ. Ecce vox ſanguinis fratris noſtri Ieſu clamat ad te de cruce. Quid eſt enim domine quod pendet in ea? Pendet inquā quia præterita quaſi præſentia corā te ſunt. Cognoſce pater, tunica filii tui veri Ioſeph hęc eſt, fera peſſima deuorauit eum,

& conculcauit in furore ſuo veſtimẽtum eius, et omnem decorem illius reliquiis cruoris inquinauit. Et ecce quinq; ſciſſuras lamentabiles in eo dereliquit. Vide domine palliũ quod in manu adulteræ generationis, id eſt Ægyptiæ meretricis, pudicus ille adoleſcens reliquit, meliorem exiſtimans iacturam veſtimenti q̃ innocẽtiæ ſanctæ, magiſq; eligens ſpoliatus à carnis pallio in carcerem mortis deſcendere, quàm pro mundi gloria adulterinæ voci acquieſcere. Illi inquam voci qua dictum eſt: Hæc omnia tibi dabo, ſi procidens adoraueris me: quod vtiq; eſſet dormire cum adultera. Et nunc domine pater, ſciãmus quia viuit filius tuus, & ipſe dominatur in tota terra Ægypti, imò in omni loco dominationis tuæ. Eductus enim ad imperium tuum de carcere mortis & inferorum & attonſus mortalitatis comã mutata veſte carnis in immortalitatis decore re-

floruit,& cum gloria ſuſcepiſti eum. Subneruauit diri Pharaonis imperium,& cũ triũpho nobili virtute propria cœlos penetrauit. Et ecce gloria & honore coronatus,in dextera maieſtatis tuæ aſſiſtit vultui tuo pro nobis.Frater enim & caro noſtra eſt.

¶Quòd filius pro nobis debitum ſoluit. CAPVT XV.

RESpice Domine in faciẽ Chriſti tui,qui tibi vſq; ad mortem obediens factus eſt, nec recedant ab oculis tuis cicatrices vulnerum eius in perpetuũ,vt memineris quantã ſatiſfactionem pro peccatis noſtris ab eo ſuſceperis. Vtinã domine appendas in ſtatera peccata noſtra, quibus irã meruimus,et calamitatẽ quã paſſꝰ eſt pro nobis innocẽs filius tuus. Certe dñe hæc grauior apparebit,& magis digna,vt per ipſam effundas miſericordiã tuam ſuper nos,ꝙ ſint illa,vt pro peccatis noſtris contineas in ira miſericordias tuas. Gratias tibi dñe

pater referat omnis lingua de ſuperabundantia pietatis tuæ, qui vnico filio cordis tui non pepercisti, ſed pro nobis illum tradidiſti in mortem, vt tãtum tamq́; fidelem aduocatum haberemus in cœlis coram te.

¶Quod pro tanta paſſione diligendus ſit filius. CAP. XVI.

ET tibi Domine Ieſu fortiſſime zelotes, quid gratiarum, quid retributionis dignę retribuam, ego homo puluis & cinis, & vile figmentum? Quid enim pro mea ſalute facere debuiſti, & non feciſti? Ab imo pedis vſque ad ſummum verticis totum in aquas paſſionum te diuertiſti, vt me totum de illis extraheres, & intrauerunt aquæ vſque ad animam tuam. Nam & animam tuam in mortem perdidiſti, vt animam meam perditam mihi redderes. Et ecce duplici debito me obligaſti. Nam pro eo quod dediſti, & pro eo quod mei cauſa perdidiſti, debitor

tibi ſum. Et pro mea quidem vita bis à te mihi data ſemel in creatione, ſemel in redemptione, quid magis iuſte tibi reddam, q̃ ipſam non habeo, pro tua autẽ precioſa anima ita con tribulata quid ab homine digne rependi poſſit non inuenio. Nam & ſi cœlum & terrã & omnẽ ornatum eorum pro ea rependere poſſem, certè nec ſic vſq; ad menſuram debiti vllatenus attingerem. Vt autẽ idipſum & quod debeo & mihi poſſibile eſt tibi Domine retribuã, tui muneris eſt. Diligendus mihi es toto corde, tota anima, tota mẽte, tota virtute, & tua mihi ſequẽda veſtigia, qui mori dignatus es pro me: & quomodo fiet iſtud in me niſi per te? Adhæreat anima mea poſt te, quia tota virtus eius dependet ex te.

¶ Humilis petitio ad filiũ. CA. XVII.

ET nunc domine Ieſu redẽptor meus te vt verũ Deũ adoro, in te credo, in te ſpero, & quibus poſſum

deſideriis ad te ſuſpiro. Adiuua imperfectionem meam, ad tuæ paſſionis glorioſa inſignia, in quibus ſalutem meam operatus es, totum me inclino. Tuæ victorioſæ crucis regale vexillum in nomine tuo Chriſte adoro, tuum ſpineum diadema, tuo rubentes ſanguine clauos, tuo ſancto lateri impreſſam immenſam lanceam, tua vulnera, tuum ſanguinem, tuam mortem, tuam ſepulturam, tuam victorioſam reſurrectionem, & glorificationẽ Chriſte ſupplex adoro & glorifico. Odor enim vitæ mihi ſpirat in omnibus his. Horum viuifico odore ſpiritum meum Domine à peccati morte reſuſcita. Horum virtute ab aſtutiis ſathanæ me cuſtodi, meq́; conforta, vt & iugum mandatorum tuorum ſuaue mihi fiat & onus crucis, quod [redacted] te baiulare me iubes, humeris animæ meæ leue ſit atque portabile. Quę eſt enim fortitudo mea, vt iuxta præceptum tu-

um

tum mundi preſſuras tam multiplices animo inuicto ſuſtineam? Nunquid pedes mei tanquàm ceruorum, vt velociter currentem per ſpinas, & confraga paſſionum conſequi valeam? Sed audi quæſo vocem meam & inclina ſuper me famulum tuum ſuauem illam crucem, quæ lignum vitæ eſt iis qui apprehenderint eam, vt & ſpiritu curram alacriter. Portabo infatigabiliter eam, quæ ab inimicis eſt, crucem poſt te. Illam inquam diuiniſſimam crucem humeris meis impone, cuius latitudo eſt charitas ſuper omnem creaturã ſe extendens, cuius longitudo æternitas, cuius ſublimitas omnipotentia, cuius profunditas inſcrutabilis ſapientia eſt. Confige illi manus meas & pedes meos, & totam formam paſſionis tuæ me famulum tuum indue. Da obſecro mihi continere ab operibus carnis quæ odiſti, & facere iuſtitiam quam dilexiſti, & in vtroq; tuam quærens

gloriam: & ſiniſtram quidem meam clauo temperantiæ, dexteram vero clauo iuſtitiæ in illa ſublimi cruce confixam arbitrabor. Da menti meę iugiter meditari in lege tua, & omnẽ cogitatum meũ iactare in te, & dextrum pedem meum eidem ligno vitæ, prudentiæ clauo adfigi. Da vt miniſtram ſpiritus mei ſenſualitatem, nec eneruet præſentis vitæ infelix felicitas, nec conturbet perennis vitæ præmia felix infelicitas, & ſiniſter quoq; pes meus, fortitudinis clauo in cruce tenebitur. Vt autem & ſpinarum capitis tui aliqua in me ſimilitudo appareat, detur obſecro mẽti meę & ſalubris pœnitentiæ compunctio, & alienæ miſeriæ compaſſio & ſtimulus zeli æmulantis quod rectũ eſt coram te, & ad te conuertar in ærũna mea, dum triplex mihi configitur ſpina: libet vt & ſpongia per arundinem ori meo porrigas, & aceti amaritudinem guſtui meo adhibeas. Libet

bet vt & per ſcripturas tuas rationi meæ conferas guſtare & videre quomodo florens hic mundus tanquam ſpongia inanis eſt, & omnis concupiſcentia eius aceto amarior. Ita pater in me fiat vt calix iſte Babylonis aureus inebrians omnẽ terram, nec inani me ſplendore ſeducat, nec falſa dulcedine inebriet, quemadmodũ eos qui tenebras lucem, & lucem tenebras, amarum dulce, dulce amarũ, arbitrantur. Vinum myrrhatũ cum felle mixtum ſuſpectum eſt mihi pro eo ꝙ tu ex eo bibere noluiſti, forte quia nimiam acerbitatem inuidię & nequitiæ crucifixorum tuorum indicabat. Tuæ quoq; viuificæ morti famulum tuum configura, faciens in me vt moriar quidẽ peccato ſecundũ carnẽ, viuam autem iuſtitiæ ſecundũ ſpiritum. Vt autem integram crucifixi imaginem portare me glorier, illud quoq; quod poſt mortẽ tuam inſatiabilis malitia Iudęorũ impiorum

in te

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE